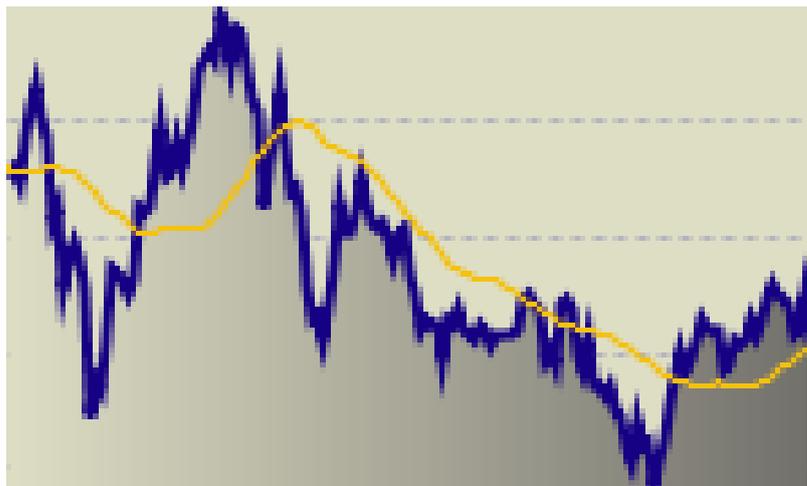

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ»

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ:

ΠΑΠΠΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΟΚΟΛΗ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2004

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις σελίδες που ακολουθούν θα προσπαθήσουμε να αναπτύξουμε την έννοια της εταιρίας καθώς και τα είδη των εταιριών που υπάρχουν. Πιο συγκεκριμένα θα αναφερθούμε σε τέσσερις τύπους εταιριών (ομόρρυθμη, ετερόρρυθμη, ανώνυμη και εταιρία περιορισμένης ευθύνης), και θα αναφέρουμε κάποιες γενικές πληροφορίες για κάθε τύπο ξεχωριστά, σχετικά με την έννοια, την ίδρυσή τους, τα όργανα διοίκησής τους, κ.λ.π.

Ακόμη, θα αναλύσουμε τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας σχετικά με την διάθεση των κερδών της χρήσεως των εταιριών αυτών και πιο ειδικά για την διανομή των κερδών στους μετόχους ή εταίρους, τα μέλη του Δ.Σ. και τους λοιπούς δικαιούχους και την αποθεματικοποίηση των κερδών.

Επίσης, θα αναφερθούμε και σε ορισμένες από τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας περί προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος και υπολογισμού του φόρου εισοδήματος της χρήσεως. Τέλος, θα υπάρχουν και ορισμένες πρακτικές εφαρμογές που καταλήγουν σε κατάλληλες λογιστικές εγγραφές για την εμπέδωση των όσων προαναφέρθηκαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	σελ. 3
---------------	--------

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

1.1 Έννοια	σελ. 10
1.2 Διακρίσεις των εμπορικών εταιριών	σελ. 10
1.3 Απαγορεύσεις διανομής κερδών	σελ. 11

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΜΟΡΡΥΘΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

2.1 Ορισμός και χαρακτηριστικά της Ο.Ε.	σελ. 14
2.2 Σύσταση της ομόρρυθμης εταιρίας	σελ. 15
2.3 Η διάθεση των κερδών της ομόρρυθμης εταιρίας	σελ. 16
2.4 Φορολογία εισοδήματος της Ο.Ε.	σελ. 18
2.5 Παράδειγμα διάθεσης κερδών της Ο.Ε.	σελ. 19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

3.1 Γενικά	σελ. 22
3.2 Η διάθεση των κερδών της ετερόρρυθμης εταιρίας	σελ. 22
3.3 Παράδειγμα διάθεσης κερδών της Ε.Ε.	σελ. 23

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

4.1	Γενικά	σελ. 26
4.2	Ίδρυση της ανώνυμης εταιρίας	σελ. 27
4.3	Γενικά περί της διαθέσεως των κερδών της Α.Ε.	
4.3.1	Έννοια της διαθέσεως των κερδών της Α.Ε.	σελ. 29
4.3.2	Αποτελέσματα χρήσεως	σελ. 30
4.3.3	Ο «πίνακας αποτελεσμάτων χρήσεως»	σελ. 32
4.3.4	Πολιτική στη διάθεση κερδών – πολιτική μερισμάτων	σελ. 35
4.3.5	Τα όρια εξουσίας της τακτικής Γ. Σ. των μετόχων για τη διάθεση των κερδών	σελ. 37
4.3.6	Ποια κέρδη διανέμονται	σελ. 39
4.4	Σειρά στη διάθεση των κερδών της χρήσεως της Α. Ε.....	σελ. 40
4.5	Κάλυψη των ζημιών της Α.Ε.	
4.5.1	Κάλυψη ζημιών με κέρδη επόμενων χρήσεων	σελ. 42
4.5.2	Κάλυψη ζημιών με διάθεση αποθεματικών	σελ. 45
4.5.3	Κάλυψη ζημίας χρήσεως με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου	σελ. 51
4.6	Κράτηση για φόρο εισοδήματος	
4.6.1	Διάκριση του φόρου εισοδήματος της Α.Ε.	σελ. 53
4.6.2	Προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος	σελ. 54
4.6.3	Συντελεστές υπολογισμού του φόρου εισοδήματος	σελ. 56
4.6.4	Προσδιορισμός του ποσού του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος της χρήσεως	σελ. 58
4.7	Τακτικό αποθεματικό	
4.7.1	Η υποχρέωση κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό	σελ. 59
4.7.2	Επί ποιων κερδών υπολογίζεται η κράτηση για τακτικό αποθεματικό	σελ. 60
4.7.3	Το ποσοστό της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό και μέχρι ποιο ποσό είναι υποχρεωτική η κράτηση	σελ. 61

4.8	Τα διανεμόμενα στους μετόχους κέρδη	
4.8.1	Οριοθέτηση των διανεμητέων στους μετόχους μερισμάτων και τόκων	σελ. 62
4.8.2	Είδη μερισμάτων μετόχων	σελ. 68
4.8.3	Το πρώτο μέρισμα των μετόχων από τα κέρδη της χρήσεως	
4.8.3.1	Προσδιορισμός του ποσού του πρώτου μερίσματος των μετόχων	σελ. 69
4.8.3.2	Το πρώτο μέρισμα «εν ανεπαρκεία κερδών»	σελ. 72
4.8.3.3	Διανομή του μερίσματος από τα αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων	σελ. 74
4.8.4	Διανομή ολόκληρου του μερίσματος σε μετοχές	σελ. 74
4.8.5	Διανομή του υπολοίπου των κερδών σε μετοχές	σελ. 75
4.8.6	Λογιστική αντιμετώπιση του διανεμόμενου σε μετοχές μερίσματος	σελ. 75
4.8.7	Από πότε ο μέτοχος αποκτά δικαίωμα για το μέρισμα	σελ. 76
4.8.8	Χρόνος καταβολής του μερίσματος	σελ. 77
4.8.9	Ποιος ο δικαιούχος του μερίσματος	σελ. 78
4.9	Το διανεμόμενο στους μετόχους προσωρινό μέρισμα	σελ. 79
4.10	Διάθεση του υπολοίπου των κερδών μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα	
4.10.1	Καθορισμός του υπολοίπου των κερδών	σελ. 82
4.10.2	Αρμοδιότητα της τακτικής Γ. Σ. για τη διάθεση του υπολοίπου των κερδών	σελ. 83
4.10.3	Διάθεση κερδών σε τρίτους	
4.10.3.1	Γενικά	σελ. 84
4.10.3.2	Διανομή κερδών με μορφή μετρητών στους εργαζόμενους στην εταιρία	σελ. 85
4.10.3.3	Διανομή κερδών με μορφή μετοχών στους εργαζόμενους στην εταιρία	σελ. 85
4.10.3.4	Διανομή κερδών σε διευθυντικά στελέχη της εταιρίας	σελ. 86
4.10.4	Παραχώρηση κερδών σε τρίτους	σελ. 87
4.11	Αμοιβές διοικητικού συμβουλίου	
4.11.1	Γενικά περί αμοιβών Δ. Σ.	σελ. 88
4.11.2	Αμοιβές του Δ. Σ. από τα κέρδη της χρήσεως	σελ. 88

4.12	Διανομή κερδών στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων	
4.12.1	Κατηγορίες ιδρυτικών τίτλων	σελ. 90
4.12.2	Δικαιώματα ιδρυτικών τίτλων	σελ. 91
4.12.3	Λογιστικές εγγραφές της διανομής μερίσματος	σελ. 92
4.13	Χορήγηση κερδών και άλλων παροχών σε κερδοφόρες ομολογίες.....	σελ. 92
4.14	Καταστατικά, ειδικά και έκτακτα αποθεματικά	σελ. 93
4.15	Αποτελέσματα εις νέο	
4.15.1	Υπόλοιπο κερδών εις νέο	σελ. 94
4.15.2	Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο	σελ. 95
4.15.3	Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων	σελ. 97
4.16	Λογιστική της διαθέσεως των κερδών της ανώνυμης εταιρίας	
4.16.1	Αποτελέσματα προς διάθεση	σελ. 97
4.16.2	Λογιστική παρακολούθηση αποθεματικών	σελ. 102
4.16.3	Λογιστική παρακολούθηση των αποθεματικών σύμφωνα με τις απόψεις του Υπουργείου Οικονομικών	σελ. 105
4.16.4	Εμφάνιση στον ισολογισμό των αφορολόγητων αποθεματικών και των αντίστοιχων επενδύσεων	σελ. 109
4.16.5	Ο πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων	
4.16.5.1	Γενικές διατάξεις του Ε. Γ. Λ. Σ. που διέπουν τον «πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων»	σελ. 110
4.16.5.2	Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στον «πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων»	σελ. 111
4.16.5.3	Υπόδειγμα του «πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων».....	σελ. 111
4.17	Παράδειγμα διανομής κερδών ανώνυμης εταιρίας	σελ. 114

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΙΚΤΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

5.1	Έννοια - Χαρακτηριστικά	σελ. 122
5.2	Ίδρυση της Ε.Π.Ε.	σελ. 122
5.3	Το εταιρικό κεφάλαιο	σελ. 123

5.4	Όργανα της Ε.Π.Ε. ....σελ.	124
5.5	Διάθεση των κερδών της Ε.Π.Ε. ....σελ.	125
5.5.1	Κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων ....σελ.	127
5.5.2	Κράτηση για φόρο εισοδήματος ....σελ.	127
5.5.3	Τακτικό αποθεματικό της Ε.Π.Ε. ....σελ.	128
5.5.4	Τα διανεμόμενα στους εταίρους κέρδη ....σελ.	128
5.6	Παράδειγμα διάθεσης κερδών της Ε.Π.Ε. ....σελ.	130
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ....σελ.	134

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ **ΕΤΑΙΡΙΕΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 **ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ**

1.1 Έννοια

Εταιρία, είναι μια ένωση προσώπων που επιδιώκουν κοινό σκοπό και που συνιστάται με δικαιοπραξία, με την ελεύθερη δηλαδή βούληση των μελών της.⁽¹⁾

Ο σκοπός που μπορεί να επιδιώκει κάθε μία εταιρία ποικίλλει. Είναι δυνατό να είναι φιλανθρωπικός, πολιτικός, πολιτιστικός, εμπορικός, κλπ. Η κάθε εταιρία όμως μπορεί να επιδιώξει τον σκοπό για τον οποίο έχει συσταθεί, εφόσον περιβληθεί τον συγκεκριμένο τύπο που καθορίζεται από το νόμο και που κατά κανόνα εξαρτάται από τον σκοπό αυτό.

Ως εμπορικός σκοπός θεωρείται κάθε δραστηριότητα που μπορεί να προσδώσει την ιδιότητα του εμπόρου σ' αυτόν που την ασκεί. Για να χαρακτηριστεί μια εταιρία όμως ως εμπορική απαιτείται να περιβληθεί έναν από τους συγκεκριμένους νομικούς τύπους.

Και τούτο διότι υπάρχουν ορισμένα είδη εταιριών που χαρακτηρίζονται ως εμπορικές ανεξάρτητα από τον σκοπό που επιδιώκουν, μόνο εξ αιτίας του τύπου τους. Πρόκειται για την Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.), την Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Αντίθετα, η δραστηριότητα όλων των υπολοίπων εμπορικών εταιριών θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι εμπορική.

1.2 Διακρίσεις των εμπορικών εταιριών

I. Προσωπικές και κεφαλαιουχικές

Βασική διάκριση των εμπορικών εταιριών είναι αυτή που γίνεται ανάμεσα σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές. Προσωπικές είναι οι εταιρίες που στηρίζονται στην προσωπική συμβολή των εταίρων. Κεφαλαιουχικές αντίθετα, είναι αυτές που στηρίζονται στην περιουσιακή κατά κύριο λόγο συμβολή των εταίρων.

---

(1) Σύμφωνα με απόφαση του Αρείου Πάγου, «Σύμβαση εταιρίας υπάρχει όταν καθένας από τους συμβαλλομένους αναλαμβάνει την υποχρέωση για καταβολή ορισμένης εισφοράς, η οποία μπορεί να συνίσταται και στην παροχή προσωπικής εργασίας, με πρόθεση να συνεργασθούν ως εταίροι για επιδίωξη κοινού σκοπού, ιδίως οικονομικού, αναλαμβάνουν δε οι εταίροι και τους κινδύνους από τη λειτουργία της εταιρίας. Αν υπάρχει συμφωνία ότι ο παρέχων την εργασία, μετέχει μόνο στα κέρδη και όχι στις ζημιές, είναι πιθανό ότι πρόκειται για σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας.

II. Με και χωρίς νομική προσωπικότητα

Οι περισσότερες εταιρίες έχουν νομική προσωπικότητα, ο νόμος δηλαδή, τους αναγνωρίζει ιδιότητες που προσιδιάζουν μόνο σε φυσικά πρόσωπα, θεωρώντας τις ως αυτόνομες οντότητες χωριστές από τα φυσικά πρόσωπα που είτε τις αποτελούν, είτε τις διοικούν.

Έτσι, ανάμεσα στα άλλα, έχουν δική τους κατοικία και δωσιδικία, περιουσία, επωνυμία, ιθαγένεια, βουλευτικά όργανα, κλπ.

1.3 Απαγορεύσεις διανομής κερδών

□ Οι εταιρίες απαγορεύεται να διανείμουν κέρδη όταν το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων εγκατάστασης δεν καλύπτεται από προαιρετικά αποθεματικά και από υπόλοιπο κερδών εις νέο.

Με τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν.2190/1920 (παρ.3 περ. δ' και παρ.4 περ. α') απαγορεύεται να διανεμηθούν κέρδη της παρούσας ή και των προηγούμενων χρήσεων στους μετόχους, στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, στους διευθυντές και διαχειριστές, στο προσωπικό, κλπ. όταν στον ισολογισμό υπάρχει αναπόσβεστο υπόλοιπο «εξόδων πολυετούς απόσβεσης» μη καλυπτόμενο από προαιρετικά αποθεματικά και από υπόλοιπο κερδών εις νέο.

Η άνω διάταξη ισχύει:

- Για τις ανώνυμες εταιρίες (άρθρο 43, ν.2190/1920)
- Για τις Ε.Π.Ε. (άρθρο 22, παρ.2 ν.3190/1955)
- Για τις ετερόρρυθμες κατά μετοχές εταιρίες (άρθρο 50α, ν.3190/1955)
- Για τις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες των οποίων όλοι οι απεριόριστα ευθυνόμενοι εταίροι είναι Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. ή ετερόρρυθμες κατά μετοχές εταιρίες (Π.Δ. 326/1994, ισχύει από τις εταιρικές χρήσεις που αρχίζουν από 1.1.1995)

Στην έννοια των «εξόδων πολυετούς απόσβεσης» περιλαμβάνονται:

α) Από τα έξοδα εγκατάστασης (άρθρο 43, παρ.3, περ. δ', ν.2190/1920):

- Έξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκατάστασης
- Συναλλαγματικές διαφορές δανείων για κτήσεις παγίων στοιχείων
- Τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου
- Λοιπά έξοδα εγκατάστασης
  - έξοδα αυξήσεως κεφαλαίου και εκδόσεως ομολογιακών δανείων
  - έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων
  - διαφορές εκδόσεως και εξοφλήσεως ομολογιών
  - έξοδα αναδιοργανώσεως
  - λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως

β) Από τις ασώματες ακινητοποιήσεις (άρθρο 43, παρ.4, περ. α', ν.2190/1920):

- Έξοδα ερευνών και αναπτύξεως
  - έξοδα ερευνών ορυχείων – μεταλλείων – λατομείων
  - έξοδα λοιπών ερευνών
- Παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας
  - δικαιώματα εκμεταλλεύσεως ορυχείων – μεταλλείων – λατομείων
  - λοιπές παραχωρήσεις

□ Οι ανώνυμες εταιρίες απαγορεύεται να διανείμουν κέρδη όταν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων γίνει μικρότερο από το άθροισμα του μετοχικού κεφαλαίου και των αποθεματικών που απαγορεύεται η διανομή τους.

Στο άρθρο 44α του ν.2190/1920 αναφέρεται στην παρ.1 ότι *με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους, εφόσον κατά την ημερομηνία λήξεως της τελευταίας χρήσεως, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας, όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ είναι ή μετά τη διανομή αυτή θα γίνει κατώτερο από το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου, προσαυξημένου με τα αποθεματικά για τα οποία η διανομή τους απαγορεύεται από το νόμο ή το καταστατικό. Το ποσό αυτό του μετοχικού κεφαλαίου μειώνεται κατά το ποσό που δεν έχει ακόμη κληθεί να καταβληθεί.*

□ Οι εταιρίες απαγορεύεται να διανείμουν κέρδη όταν ο φόρος εισοδήματος είναι μεγαλύτερος από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως.

Όταν ο φόρος εισοδήματος της χρήσεως είναι μεγαλύτερος από τα καθαρά κέρδη χρήσεως (προ φόρου) λόγω λογιστικών διαφορών, τότε ο φόρος εισοδήματος απορροφά το σύνολο των (πραγματικών) κερδών, με αποτέλεσμα να μη γίνεται διανομή κερδών, αφού δεν υπάρχουν κέρδη.

Η διανομή κερδών στους μετόχους ή εταίρους και η καταβολή οποιασδήποτε αμοιβής από τα κέρδη της χρήσεως της εταιρίας στους διευθυντές, στο προσωπικό, στους διαχειριστές γίνεται μόνο από τα καθαρά (πραγματικά) λογιστικά κέρδη που απομένουν μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΜΜΟΡΥΘΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

2.1 Ορισμός και χαρακτηριστικά της Ο.Ε.

Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρθρων 20 και 22 του Εμπορικού Νόμου, *ομόρρυθμη είναι η εμπορική με νομική προσωπικότητα προσωπική εταιρία, η οποία έχει σκοπό τη διενέργεια εμπορικών πράξεων υπό εταιρική επωνυμία και της οποίας όλοι οι εταίροι (ομόρρυθμοι εταίροι) ευθύνονται έναντι των εταιρικών δανειστών «απεριόριστως» και «εις ολόκληρον».*

Από τον ορισμό προκύπτουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ο.Ε., τα οποία είναι:

1. Έχει **νομική προσωπικότητα**, που σημαίνει ότι έχει δική της περιουσία ξεχωριστή από τις ατομικές περιουσίες των εταίρων της, έχει δική της βούληση που εκφράζεται με τα αρμόδια όργανά της, συναλλάσσεται με τους τρίτους και αποκτά δικαιώματα και υποχρεώσεις ως ίδιο αυτοτελές νομικό πρόσωπο (άρθρο 70 Αστικού Κώδικα) και ευθύνεται για τα εταιρικά χρέη δια της ίδιας της περιουσίας.

2. Είναι **εμπορική**, γιατί έχει κατ' ανάγκη σκοπό εμπορικό, δηλαδή τη διενέργεια εμπορικών πράξεων. Κατά την κρατούσα άποψη την εμπορική ιδιότητα έχουν και οι ομόρρυθμοι εταίροι.

3. Έχει **εταιρική επωνυμία**, δηλαδή δικό της όνομα με το οποίο προσδιορίζεται στον κύκλο των εταιρικών συναλλαγών.

Δεν απαιτείται στην επωνυμία της εταιρίας να αναφέρεται το αντικείμενο της επιχειρήσεως, αρκεί να αναφέρονται σ' αυτήν τα ονόματα των συνεταίρων (άρθρο 21 του Εμπορικού Νόμου). Δεν είναι απαραίτητο να αναγράφονται σ' αυτήν τα ονόματα όλων των εταίρων. Αρκεί να περιλαμβάνεται το όνομα ενός ή ορισμένων εταίρων και να προστεθούν οι λέξεις «και Σία» με την οποία υποδηλώνονται οι λοιποί εταίροι.

4. Υφίσταται **«απεριόριστη» και «εις ολόκληρον»** ευθύνη όλων των εταίρων έναντι των εταιρικών δανειστών.

Κατ' αρχή έναντι των εταιρικών δανειστών υπέχει ευθύνη η εταιρία, αφού έχει δική της νομική προσωπικότητα. Λόγω όμως του αυστηρού προσωπικού χαρακτήρα της εταιρικής αυτής μορφής, ο νόμος (άρθρο 22 του Εμπορικού Νόμου) ορίζει ότι για τα εταιρικά χρέη ευθύνονται και οι εταίροι («...υπόκεινται αλληλεγγύως εις όλας τας υποχρεώσεις της εταιρίας»). Απεριόριστη ευθύνη σημαίνει ότι για τα χρέη της εταιρίας καθένας εταίρος ευθύνεται και δια της ατομικής του περιουσίας.

«Εις ολόκληρον» ευθύνη σημαίνει ότι καθένας εταίρος ευθύνεται για το συνολικό ποσό των υποχρεώσεων της εταιρίας και δεν απαιτείται προηγούμενη εκτέλεση κατά της εταιρίας. Η ευθύνη καθενός εταίρου είναι ευθεία, πρωτογενής και προσωπική.

2.2 Σύσταση της Ο.Ε.

Για την έγκυρη σύσταση της Ο.Ε. απαιτείται να συνταχθεί καταστατικό (εταιρικό συμφωνητικό) μεταξύ των εταίρων και να κατατεθεί στο Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας μέσα σε 15 μέρες από την υπογραφή του. Περίληψη του καταστατικού, το οποίο δεν είναι απαραίτητο να περιβληθεί συμβολαιογραφικό τύπο, καταχωρείται στα βιβλία της Γραμματείας του Πρωτοδικείου και τοιχοκολλάτε επί τρεις μήνες στο ακροατήριο του Πρωτοδικείου ώστε να λάβει με τον τρόπο αυτό την απαιτούμενη δημοσιότητα.

Η περίληψη πρέπει να περιέχει τουλάχιστον τα ουσιώδη στοιχεία που, σύμφωνα με το νόμο, περιλαμβάνονται στο καταστατικό. Αυτά είναι:

- Τα ονοματεπώνυμα των εταίρων, η διεύθυνση κατοικίας των και η ιδιότητά των.
- Η εταιρική επωνυμία, υπό την οποία θα συναλλάσσεται η εταιρία.
- Τα ονοματεπώνυμα των εταίρων στους οποίους έχει ανατεθεί η διεύθυνση των εταιρικών υποθέσεων ή στους οποίους έχει δοθεί το δικαίωμα να υποχρεώνουν με την υπογραφή τους την εταιρία.
- Το κεφάλαιο που κατέβαλαν ή θα καταβάλλουν οι εταίροι καθώς και τη μερίδα συμμετοχής κάθε εταίρου σ' αυτό.
- Η χρονική διάρκεια για την οποία έχει συσταθεί η εταιρία.
- Το αντικείμενο εργασιών της εταιρίας.
- Η έδρα της εταιρίας.
- Τα ποσοστά συμμετοχής στα αποτελέσματα.
- Η δυνατότητα εκχώρησης μεριδίων σε άλλα πρόσωπα.
- Η τύχη της κεφαλαιακής μερίδας εταίρου μετά το θάνατό του.
- Οι ατομικές απολήψεις χρημάτων που μπορούν να πραγματοποιούν οι εταίροι, κατά τη διάρκεια της χρήσης.
- Οι όροι λύσεως και ο τρόπος εκκαθάρισεως της εταιρίας.
- Κάθε άλλη ρύθμιση που θεωρείται απαραίτητη για να προληφθούν προστριβές μεταξύ των εταίρων.

Για τη σύσταση της εταιρίας απαιτείται η κάλυψη του εταιρικού κεφαλαίου με το να αναλάβουν οι εταίροι την υποχρέωση καταβολής των κεφαλαιακών εισφορών των. Η υλοποίηση της καταβολής πραγματοποιείται σε δεύτερο στάδιο. Τα δύο αυτά στάδια με τα οποία ολοκληρώνεται η εταιρική εισφορά απεικονίζονται με λογιστικές εγγραφές.

Το περιεχόμενο της εισφοράς μπορεί να είναι χρήμα, εργασία ή άλλα υλικά ή άυλα στοιχεία καθώς και κάθε άλλη παροχή. Η προσωπική εργασία μπορεί επίσης να αποτελέσει εισφορά στις προσωπικές εταιρίες μόνο, αλλά δεν μπορεί να αποτελέσει εταιρικό κεφάλαιο.

Στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα εισφοράς είναι:

- Χρήματα ή καταθέσεις σε τράπεζα.
- Εμπορεύματα αποτιμημένα στην αγοραία τους αξία.
- Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση.
- Γραμμάτια εισπρακτέα
- Αξία φήμης και πελατείας και δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.
- Προσωπική εργασία.
- Χρήση πράγματος, συνήθως παγίου.
- Στοιχεία του παγίου ενεργητικού.
- Έξοδα ιδρύσεως.

Με τις λογιστικές εγγραφές συστάσεως της Ο.Ε. πρέπει να απεικονισθούν δύο γεγονότα:

i) Η ανάληψη εκ μέρους των εταίρων υποχρεώσεως για εισφορά (κάλυψη του εταιρικού κεφαλαίου). Τούτο λογιστικώς εκφράζεται με χρέωση των λογαριασμών αναληφθεισών εισφορών των εταίρων και πίστωση του λογαριασμού «Εταιρικό κεφάλαιο».

ii) Η εκπλήρωση της υποχρεώσεως αυτής με την καταβολή της εισφοράς. Τούτο λογιστικώς εκφράζεται με χρέωση των λογαριασμών των εισφερομένων ενεργητικών στοιχείων και πίστωση των λογαριασμών αναληφθεισών εισφορών οι οποίοι, μετά την ολοκλήρωση της καταβολής εξισώνονται.

2.3 Η διάθεση των κερδών της ομόρρυθμης εταιρίας

Σύμφωνα με το άρθρο 762 του Αστικού Κώδικα επί εταιρίας η οποία έχει διάρκεια πλέον του έτους, ο λογαριασμός κλείεται και τα κέρδη διανέμονται, εφόσον από την εταιρική σύμβαση δεν προκύπτει κάτι άλλο στο τέλος εκάστου έτους.

Ο χρόνος διαμονής των κερδών της Ο.Ε., λοιπόν, πρέπει να προβλέπεται από το καταστατικό της εταιρίας. Σε περίπτωση που δεν προβλέπεται τα κέρδη διανέμονται στο τέλος κάθε έτους.

Για να γίνει όμως διανομή κερδών σε εταιρίες που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του ΚΒΣ (π.δ. 186/1992 άρθρο 17 § 8), πρέπει να συνταχθεί ισολογισμός της εταιρίας. Σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα αυτού, οι πράξεις του ισολογισμού, καθώς και το κλείσιμο αυτού, περατούνται: α) εντός (3) μηνών από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου.

Ο σχηματισμός τακτικού αποθεματικού από την ομόρρυθμη εταιρία δεν επιβάλλεται από το νόμο. Μπορεί, όμως, να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού⁽¹⁾ ή οι εταίροι να το αποφασίσουν εκ των υστέρων με ομόφωνη απόφασή τους.

Επίσης, αναπτυξιακοί νόμοι παρέχουν τη δυνατότητα στις Ο.Ε. να σχηματίζουν από τα κέρδη της χρήσεως αφορολόγητα αποθεματικά για την πραγματοποίηση επενδύσεων.

Κατά το άρθρο 763 του Αστικού Κώδικα ελλείπει ενάντια συμφωνίας, οι εταίροι μετέχουν στα κέρδη και τις ζημίες κατ' ίσα μέρη ανεξαρτήτως εισφοράς. Συνήθως το καταστατικό ρυθμίζει, τον τρόπο κατανομής των αποτελεσμάτων της χρήσεως (κέρδη ή ζημίες) ο οποίος δεν είναι απαραίτητο να είναι ανάλογος της συμμετοχής των εταίρων στο κεφάλαιο και ομοίως μεταξύ διανομής κερδών ή ζημιών π.χ. τρεις εταίροι συμμετέχουν στο κεφάλαιο μιας ομόρρυθμης εταιρίας με ποσοστά 60%, 30% και 10% στα κέρδη της χρήσεως με ποσοστά 40%, 40% και 20% και στις ζημίες με ποσοστά 40%, 30% και 30%. Αποκλεισμός όμως εταίρου από τη συμμετοχή στα κέρδη ή στις ζημίες απαγορεύεται, με μόνη εξαίρεση την περίπτωση εταίρου ο οποίος εισφέρει μόνο προσωπική εργασία, υπέρ του οποίου μπορεί να τεθεί ρήτρα για τη συμμετοχή του στις ζημίες.

Η συμμετοχή στο αποτέλεσμα μπορεί να γίνει είτε με τον καθορισμό ενός ειδικού ποσοστού είτε βάσει του ποσοστού συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο.

α) Καθορισμός βάσει ειδικού ποσοστού. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται συγκεκριμένα το ποσοστό συμμετοχής κάθε εταίρου στα κέρδη ή στις ζημίες. Π.χ. ο εταίρος Α συμμετέχει στο αποτέλεσμα κατά 30% και ο εταίρος Β κατά 70%, ή ο Α συμμετέχει κατά 40% στα κέρδη και 25% στις ζημίες ενώ ο Β κατά 60% και 75% αντίστοιχα.

β) Καθορισμός βάσει του ποσοστού συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο. Στην περίπτωση αυτή η συμμετοχή γίνεται κατά τα ίδια ποσοστά ή κατά τις ίδιες αναλογίες με τα ποσοστά ή τις αναλογίες των εισφορών που απαρτίζουν το εταιρικό κεφάλαιο. Αν π.χ. το κεφάλαιο μιας Ο.Ε. που ανέρχεται σε 30.000 €, έχει εισφερθεί κατά 18.000 € από τον Α (ποσοστό 60%) και 12.000 € από τον Β (ποσοστό 40%), η συμμετοχή στα κέρδη θα είναι αντίστοιχα 60% και 40%.

---

(1) Στις εταιρίες που η εξασφάλιση των συναλλασσόμενων με αυτές περιορίζεται μόνο στις περιουσίες των εταιριών (Α.Ε. και Ε.Π.Ε.), ο ρόλος των αποθεματικών είναι σημαντικός. Στις προσωπικές όμως εταιρίες, που οι εταίροι ευθύνονται απεριόριστα και με τις ατομικές τους περιουσίες, ο ρόλος των αποθεματικών είναι πολύ περιορισμένος.

2.4 Φορολογία εισοδήματος της Ο.Ε.

Ενώ πριν από το ν.2065/1992 υποκείμενα φορολογίας στις ομόρρυθμες εταιρίες ήταν οι εταίροι τους για τα πραγματοποιούμενα από τις εταιρίες αποτελέσματα, μετά την ισχύ του νόμου αυτού (30.6.1992) τα αποτελέσματα των εταιριών αυτών φορολογούνται στο όνομα των εταιριών και οι εταίροι λαμβάνουν τα κέρδη που τους αναλογούν από το υπόλοιπο των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος.

Τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων φορολογικά διακρίνονται στις εξής τρεις κατηγορίες:

Πρώτη κατηγορία

- i) Έσοδα αφορολόγητα
- ii) Έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως

Δεύτερη κατηγορία

- i) Έσοδα από μερίσματα
- ii) Έσοδα από κέρδη λόγω συμμετοχής σε ανώνυμες εταιρίες, Ε.Π.Ε. και λοιπές εταιρίες καθώς και σε κοινοπραξίες
- iii) Έσοδα από κέρδη εκμετάλλευσης πλοίων

Τρίτη κατηγορία

- i) Λοιπά έσοδα

Τα καθαρά κέρδη των υπόχρεων, όπως αυτά προσδιορίζονται με βάση τις διατάξεις της § 1 του άρθρου 10 του ν.2238/1994, όπως αντικαταστάθηκε και εν μέρει με τις § 1 και 2 του άρθρου 3 του ν.2753/1999 και της § 1 του άρθρου 24 του ν.2836/2000, φορολογούνται με συντελεστή 35% μόνο για τα κέρδη της τρίτης κατηγορίας. Για τους ισολογισμούς που κλείνουν από 1.1.1999 ο συντελεστής μειώθηκε σε 25%.

Προκειμένου για ομόρρυθμες εταιρίες από τα κέρδη που απομένουν ύστερα από την εφαρμογή των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου αφαιρείται επιχειρηματική αμοιβή για μέχρι τρεις ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα ή μέχρι τρεις κοινωνούς φυσικά πρόσωπα, με τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής. Η επιχειρηματική αμοιβή προσδιορίζεται με την εφαρμογή του ποσοστού συμμετοχής του εταίρου στο 50% των κερδών της εταιρίας που δηλώθηκαν με την οικεία ετήσια δήλωσή της. Σε περίπτωση συμμετοχής του υπόχρεου φυσικού προσώπου ως ομόρρυθμου εταίρου σε περισσότερες εταιρίες αυτός δικαιούται επιχειρηματική

αμοιβή από μία από αυτές κατ' επιλογή του. Η επιλογή αυτή δηλώνεται με την οικεία αρχική εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη δήλωση της εταιρίας και δεν ανακαλείται.

Αν στο συνολικό εισόδημα περιλαμβάνεται και εισόδημα από ακίνητα το ακαθάριστο ποσό αυτού υποβάλλεται και σε συμπληρωματικό φόρο ο οποίος υπολογίζεται με συντελεστή 3%. Το ποσό αυτό του συμπληρωματικού φόρου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το ποσό του φόρου που αναλογεί στο εισόδημα του υπόχρεου.

Από το συνολικό ποσό του φόρου που αναλογεί στο φορολογούμενο εισόδημα και του συμπληρωματικού φόρου εκπίπτουν:

- i) Ο φόρος που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε
- ii) Ο φόρος που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε στην αλλοδαπή για το εισόδημα που προέκυψε σ' αυτή και υπόκειται σε φόρο. Ο φόρος αυτός σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι ανώτερος από το ποσό του φόρου που αναλογεί για το εισόδημα αυτό στην Ελλάδα.

2.5 Παράδειγμα διάθεσης κερδών της Ο.Ε.

Η ομόρρυθμη εταιρία «Χ» κατά τη διαχειριστική περίοδο 1.1.2003 - 31.12.2003 πραγματοποίησε καθαρά κέρδη € 20.000.000 στα οποία περιλαμβάνονται απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα (τόκοι τίτλων του Δημοσίου) € 1.000.000 και έσοδα συμμετοχών (μερίσματα) € 5.000.000. Ζητείται να προσδιορισθεί το σύνολο των φορολογητέων κερδών του νομικού προσώπου λαμβανόμενου υπόψη ότι τα αποτελέσματα χρήσεως έχουν επιβαρυνθεί με μισθούς εταίρων € 2.400.000 και ότι η εταιρία δεν έχει επιβαρύνει τα αποτελέσματα χρήσεως με χρεωστικούς τόκους. Στην εταιρία συμμετέχουν τέσσερις εταίροι – φυσικά πρόσωπα με ποσοστά συμμετοχής 50%, 25%, 20% και 5% ο καθένας.

Καθαρά κέρδη ισολογισμού € 20.000.000

Πλέον: δηλωθείσες λογιστικές διαφορές:

α) έξοδα που αναλογούν στα

απαλλασσόμενα έσοδα

καθώς και στα μερίσματα

(6.000.000 * 5%)

€ 300.000

β) μισθοί εταίρων

€ 2.400.000

€ 2.700.000

Σύνολο κερδών

€ 22.700.000

<u>Μείον:</u> α) απαλλασσόμενα της φορολογίας	
έσοδα	€ (1.000.000)
β) μερίσματα	€ (5.000.000)
Σύνολο κερδών μετά φορολογική αναμόρφωση	€ 16.700.000

<u>Μείον:</u> επιχειρηματική αμοιβή:	
Καθαρά κέρδη από τα οποία λαμβάνεται η	
επιχειρηματική αμοιβή ($16.700.000 * 50\% = 8.350.000$)	
Εταίρος Α € $8.350.000 * 50\%$	€ (4.175.000)
Εταίρος Β € $8.350.000 * 25\%$	€ (2.087.500)
Εταίρος Γ € $8.350.000 * 20\%$	€ (1.670.000)
Κέρδη φορολογούμενα στο νομικό πρόσωπο	€ <u>8.767.500</u>
Αναλογούν φόρος ($8.767.500 * 25\%$)	€ <u>2.191.875</u>

Διάθεση κερδών:	
Καθαρά κέρδη χρήσεως (προ φόρου)	€ 20.000.000
<u>Μείον:</u> φόρος εισοδήματος	€ (2.191.875)
Κέρδη προς διάθεση	€ <u>17.808.125</u>

Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:	
Διανεμόμενα κέρδη στους εταίρους	€ <u>17.808.125</u>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

3.1 Γενικά

Ετερόρρυθμη είναι η εμπορική με νομική προσωπικότητα προσωπική εταιρία, που έχει σκοπό την ενέργεια εμπορικών πράξεων υπό εταιρική επωνυμία και της οποίας ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται έναντι των εταιρικών δανειστών απεριόριστα και «εις ολόκληρον», (ομόρρυθμοι), ενώ ένας ή περισσότεροι (ετερόρρυθμοι) εταίροι ευθύνονται περιορισμένα.

Η ετερόρρυθμη εταιρία είναι ειδικής μορφής ομόρρυθμη εταιρία, γι' αυτό εφαρμόζονται και γι' αυτήν τα όσα ισχύουν για τις ομόρρυθμες εταιρίες. Η βασική της διαφορά με την Ο.Ε. έγκειται στο ότι υπάρχουν δύο ειδών εταίροι. Οι ομόρρυθμοι που ευθύνονται για τα εταιρικά χρέη απεριόριστα και «εις ολόκληρον», και οι ετερόρρυθμοι, που ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους στην εταιρία.

Η μειωμένη όμως ευθύνη των ετερόρρυθμων εταίρων συνεπάγεται γι' αυτούς και κάποιους περιορισμούς που ορίζει ο νόμος. Έτσι:

- Το όνομα του ετερόρρυθμου εταίρου δεν δύναται να αναγράφεται στην εταιρική επωνυμία. Εάν αυτό συμβεί, ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται έναντι των καλόπιστων τρίτων ως ομόρρυθμος.
- Δεν μπορούν να αναλάβουν καθήκοντα διαχειριστή της εταιρίας ούτε να δημιουργήσουν δεσμεύσεις, έστω και μεμονωμένων πράξεων, στο όνομα ή για λογαριασμό της εταιρίας.
- Δεν μπορούν να εισφέρουν προσωπική εργασία, αλλά η κεφαλαιακή των μερίδα πρέπει να εκφράζει πραγματικά υλική αξία.

3.2 Η διάθεση των κερδών της ετερόρρυθμης εταιρίας

Τα όσα αναπτύχθηκαν παραπάνω για το δικαίωμα των ομορρυθμών εταίρων επί των κερδών της εταιρίας, τη δυνατότητα δημιουργίας αποθεματικών, ισχύουν ανάλογα και στις ετερόρρυθμες εταιρίες. Επισημαίνεται ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν είναι δυνατό να είναι διαχειριστής της εταιρίας και συνεπώς δεν δικαιούται επιχειρηματικής αμοιβής.

Αν τα αποτελέσματα μιας χρήσεως είναι αρνητικά διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

α) Η ζημία που αναλογεί στον ετερόρρυθμο εταίρο δεν υπερβαίνει το ποσό ευθύνης του. Σ' αυτή την περίπτωση η ζημία καταλογίζεται σε όλους τους εταίρους με βάση τα προκαθορισμένα ποσοστά.

β) Η ζημία που αναλογεί στον ετερόρρυθμο εταίρο, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του στο αποτέλεσμα, υπερβαίνει το ποσό ευθύνης του. Τότε στον εταίρο αυτό καταλογίζεται ποσό ζημίας ίσο με το ποσό για το οποίο ευθύνεται. Το υπόλοιπο της ζημίας που δεν καλύπτει ο

ετερόρρυθμος εταίρος αναλαμβάνεται από τους ομόρρυθμους κατ' αναλογία της συμμετοχής των στις ζημίες.

Στην Ε.Ε. δεν θα πρέπει να γίνεται συμψηφισμός κερδών και ζημιών πριν από τη διανομή των στους εταίρους, αλλά θα πρέπει να γίνεται χωριστά διανομή και μεταφορά των ζημιών από τα κέρδη στους δοσοληπτικούς λογαριασμούς των εταίρων.

Ακόμη ισχύουν τα όσα αναπτύχθηκαν για τη φορολογία κερδών της ομόρρυθμης εταιρίας, με τη μόνη διαφορά ότι επιχειρηματική αμοιβή δεν λογίζεται για τους ετερόρρυθμους εταίρους γιατί οι εταίροι αυτοί δεν επιτρέπεται να ασκούν διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων.

3.3 Παράδειγμα διάθεσης των κερδών της Ε.Ε.

Έστω ότι στην «Α και Σία Ε. Ε» μετέχουν οι Α και Β ως ομόρρυθμοι εταίροι και ο Γ ως ετερόρρυθμος με ποσό ευθύνης € 600. Στα αποτελέσματα μετέχουν ο Α κατά 50%, ο Β κατά 30% και ο Γ κατά 20%. Αν σε κάποια χρήση η ζημία είναι € 6.000 η κατανομή της θα γίνει ως εξής:

- ✓ Στον ετερόρρυθμο εταίρο Γ αναλογεί βάσει του ποσοστού του ζημία € 6.000 * 20% = 1.200. Λόγω του περιορισμένου της ευθύνης του, θα του καταλογισθούν μόνο € 600 όσο είναι το ποσό για το οποίο ευθύνεται.
- ✓ Απομένει για να καταλογισθεί στους ομόρρυθμους εταίρους ζημία € (6.000 – 600) = 5.400. Το ποσό αυτό θα μερισθεί σε μέρη ανάλογα των ποσοστών συμμετοχής των ομόρρυθμων εταίρων στα αποτελέσματα. Έτσι θα επιβαρυνθούν:

$$\text{Ο Α με } € 5.400 * 50/80 = 3.375$$

$$\text{Ο Β με } € 5.400 * 30/80 = \underline{2.025}$$

$$\underline{\underline{5.400}}$$

Λόγω της ιδιομορφίας αυτής στην Ε.Ε. δεν θα πρέπει να γίνεται συμψηφισμός κερδών και ζημιών πριν από τη διανομή των στους εταίρους, αλλά θα πρέπει να γίνεται χωριστά διανομή και μεταφορά των ζημιών στους δοσοληπτικούς λογαριασμούς των εταίρων. Ας υποθέσουμε ότι οι εταίροι αποφάσισαν να μην κατανεύουν τη ζημία κατά τη χρήση που πραγματοποιήθηκε, αλλά να την εμφανίσουν στον ισολογισμό για να συμψηφιστεί με κέρδη επόμενων χρήσεων. Έστω ότι κατά την επόμενη χρήση η εταιρία παρουσίασε κέρδη € 9.000. Αν γινόταν συμψηφισμός της ζημίας πριν από την κατανομή της θα είχαμε:

Κέρδη χρήσεως	€ 9.000
Μείον ζημία προηγούμενης χρήσεως	€ 6.000
Κέρδη για κατανομή	<u>€ 3.000</u>

Κατανομή κερδών:

A € 3.000 * 50% =	€ 1.500
B € 3.000 * 30% =	€ 900
Γ € 3.000 * 20% =	<u>€ 600</u>
	<u>€3.000</u>

Η κατανομή όμως αυτή είναι εσφαλμένη γιατί έχει αγνοήσει τον περιορισμό της ευθύνης του εταίρου Γ. Η σωστή ενέργεια θα ήταν:

	A	B	Γ
Κατανομή κέρδους € 9.000	4.500	2.700	1.800
Κατανομή ζημίας € 6.000	<u>3.375</u>	<u>2.025</u>	<u>600</u>
Δικαιούμενα κέρδη € 3.000	<u>1.125</u>	<u>675</u>	<u>1.200</u>

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

4.1 Γενικά

Η Ανώνυμη Εταιρία αναπτύχθηκε ως μορφή συγκροτήσεως της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία επιτρέπει να αρθούν οι παράγοντες εκείνοι που αποτελούν αντικίνητρα στη συγκρότηση ατομικών επιχειρήσεων ή προσωπικών εταιριών.

Ανώνυμη εταιρία είναι η με νομική προσωπικότητα εμπορική εταιρία, της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα και μεταβιβάστα μερίδια (μετοχές) και της οποίας οι εταίροι ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. Πρόκειται για την κατ' εξοχήν κεφαλαιουχική εταιρία για την οποία τα πρόσωπα των εταίρων δεν έχουν καμία σημασία. Αντίθετα, ιδιαίτερη σημασία έχει το κεφάλαιο της, το οποίο διαιρείται σε ίσα μεταξύ τους μερίδια, τις μετοχές.

Η Α.Ε. είναι εμπορική εταιρία σύμφωνα με ειδική διάταξη του νόμου, ανεξάρτητα από το εάν ο σκοπός της είναι εμπορικός ή όχι.

Την ανάπτυξη, λοιπόν, της Α.Ε. υπαγόρευσαν βασικά:

1. Η ανάγκη συγκεντρώσεως κεφαλαίων σημαντικού ύψους,
2. Η ανάγκη διασποράς και περιορισμού του κινδύνου που προέρχεται από τη συγκέντρωση αυτή των κεφαλαίων,
3. Η ανάγκη να μεταβιβάζεται με ευχέρεια η ιδιότητα του κεφαλαιούχου- εταίρου (μετόχου) ώστε αυτός να μπορεί να αποδεσμεύσει εύκολα τα κεφάλαιά του από μια συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα.

Τα κύρια χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που έχουν μορφή Α.Ε. είναι:

1. Η καθαρή περιουσία (ίδιο κεφάλαιο) της επιχειρήσεως διαχωρίζεται σε μετοχικό κεφάλαιο και σε μη μετοχικό κεφάλαιο (αποθεματικά, διαφορές υπέρ το άρτιο, ποσά προοριζόμενα για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, κέρδη εις νέο κλπ.)
2. Φορείς του κεφαλαίου των Α.Ε. είναι οι κάτοχοι των τίτλων μετοχών (μέτοχοι) οι οποίοι διατηρούν ενοχικό και όχι δικαίωμα επί της περιουσίας της Α.Ε.. Οι μέτοχοι δεν έχουν τα δικαιώματα εταίρου προσωπικής εταιρίας και πολλές φορές δεν έχουν τη συνείδηση επιχειρηματία αλλά μάλλον του κεφαλαιούχου- επενδυτή.
3. Η ιδιότητα του μετόχου μεταβιβάζεται με τη μεταβίβαση του τίτλου της μετοχής.
4. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις κάθε μετόχου εξαρτώνται από το ύψος της κεφαλαιακής του συμμετοχής, γι' αυτό η Α.Ε. χαρακτηρίζεται ως κεφαλαιουχική ή κεφαλαιακή εταιρία.
5. Η Α.Ε. αποτελεί νομικό πρόσωπο του οποίου τα δικαιώματα και υποχρεώσεις απορρέουν από το νόμο και το καταστατικό.
6. Κατά ρητή διάταξη του νόμου έχει την εμπορική ιδιότητα έστω και αν το αντικείμενο των εργασιών της δεν είναι εμπορικές πράξεις.

7. Η οικονομική ευθύνη των μετόχων έναντι των τρίτων περιορίζεται μέχρι το ποσό συμμετοχής τους στη διαμόρφωση του κεφαλαίου της Α.Ε.

Η σύσταση Α.Ε. αναλαμβάνεται από ορισμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τους ιδρυτές, που παίρνουν την πρωτοβουλία για την εκπλήρωση όλων των τυπικών διαδικασιών οι οποίες απαιτούνται ώστε η εταιρία να αποκτήσει νομική προσωπικότητα. Ο αριθμός των ιδρυτών δεν μπορεί να είναι κατώτερος από δύο.

4.2 Ίδρυση της Α.Ε.

Η ίδρυση της Α.Ε. περνά από τα παρακάτω στάδια: σύναψη καταστατικού, ανάληψη μετοχών, έγκριση καταστατικού και άδεια σύστασης της Α.Ε. από την διοίκηση και τέλος δημοσίευση του καταστατικού.

Α. ΣΥΝΑΨΗ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Το καταστατικό είναι σύμβαση μεταξύ δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων, των ιδρυτών, που καταρτίζεται οπωσδήποτε με συμβολαιογραφικό έγγραφο και περιέχει τις εταιρικές συμφωνίες. Το καταστατικό πρέπει να περιέχει διατάξεις:

➤ Για την εταιρική επωνυμία και το σκοπό της εταιρίας. Η επωνυμία λαμβάνεται από το είδος της επιχειρήσεως που ασκείται, μπορεί να περιέχει το ονοματεπώνυμο ιδρυτή ή άλλου φυσικού προσώπου ή επωνυμία εμπορικής εταιρίας και πρέπει να περιέχει τις λέξεις «Ανώνυμη Εταιρία».

➤ Για την έδρα της εταιρίας, που πρέπει να είναι δήμος ή κοινότητα της Ελληνικής Επικράτειας.

➤ Για τη διάρκεια της εταιρίας.

➤ Για το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου και τον τρόπο καταβολής του.

➤ Για το είδος των μετοχών, τον αριθμό, την ονομαστική τους αξία και την έκδοσή τους.

➤ Για τον αριθμό των μετοχών κάθε κατηγορίας, αν υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες μετοχών.

➤ Για τη μετατροπή ονομαστικών μετοχών σε ανώνυμες ή αντίστροφα.

➤ Για τη σύγκληση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της εταιρίας.

➤ Για τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες των Γενικών Συνελεύσεων (Γ. Σ.) των μετόχων.

➤ Για τους ελεγκτές.

- Για τα δικαιώματα των μετόχων.
- Για τον ισολογισμό και τη διάθεση των κερδών.
- Για τη λύση της εταιρίας και την εκκαθάριση της περιουσίας της.

Το καταστατικό πρέπει επίσης να αναφέρει:

- i) Τα ατομικά στοιχεία των φυσικών ή νομικών προσώπων που υπέγραψαν το καταστατικό ή στο όνομα των οποίων έχει υπογραφεί το καταστατικό αυτό
- ii) Το συνολικό ποσό όλων των δαπανών που απαιτήθηκαν για τη σύσταση της εταιρίας και βαρύνουν αυτή.

B. ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

Με τον όρο ανάληψη των μετοχών εννοούμε την κάλυψη του εταιρικού κεφαλαίου. Αυτή μπορεί να γίνει είτε αποκλειστικά από τους ιδρυτές (ενιαία ίδρυση), είτε από το κοινό με δημόσια εγγραφή (διαδοχική ίδρυση).

Γ. ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΙΑ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ

Η έγκριση του καταστατικού και η άδεια συστάσεως και λειτουργίας της Α.Ε. παρέχεται τυπικά με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου. Προϋπόθεση για την άδεια συστάσεως είναι ο έλεγχος της νομιμότητας του καταστατικού. Η Διοίκηση δηλαδή δεν προχωρεί σε εξέταση της σκοπιμότητας της ιδρύσεως της εταιρίας, αλλά περιορίζεται στον έλεγχο σχετικά με το εάν το καταστατικό έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Αντίστοιχη έγκριση της διοίκησης απαιτείται για κάθε τροποποίηση του καταστατικού.

Δ. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Η ολοκλήρωση της διαδικασίας για την ίδρυση μιας ανώνυμης εταιρίας, γίνεται με τη δημοσιότητα πράξεων και στοιχείων σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 409/86 με βάση την πρώτη κοινοτική οδηγία (άρθρα 7α –7γ).

Η δημοσιότητα αυτή πραγματοποιείται σε δύο στάδια:

- ❖ Γίνεται προληπτικός έλεγχος νομιμότητας από την αρχή που τηρεί το Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών. Στη συνέχεια γίνεται καταχώριση των πράξεων και στοιχείων που υποβάλλονται σε δημοσιότητα σύμφωνα με το νόμο, στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών, που τηρείται από την υπηρεσία του Υπουργού Εμπορίου της Νομαρχίας όπου έχει την έδρα της η εταιρία.

❖ Έπειτα γίνεται δημοσίευση ανακοίνωσης σχετικά με την παραπάνω καταχώριση στο τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

4.3 Γενικά περί της διαθέσεως των κερδών της Α.Ε.

4.3.1 Έννοια της διαθέσεως των κερδών της Α.Ε.

Σκοπός κάθε επιχειρήσεως, συνεπώς και της ανώνυμης εταιρίας, είναι η πραγματοποίηση κερδών και η διανομή αυτών στους φορείς της, δηλαδή, προκειμένου για ανώνυμη εταιρία, στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., στους ιδρυτές, στο προσωπικό της (υπαλλήλους και εργάτες) για τη συμβολή τους στην πραγματοποίηση του κέρδους ή ακόμη και σε τρίτους, λόγω συμβατικής προς αυτούς υποχρεώσεως.

Καθαρά κέρδη είναι σύμφωνα με το άρθρο 45 του ν.2190/1920 τα προκύπτοντα μετά την αφαίρεση από τα πραγματοποιηθέντα ακαθάριστα έσοδα παντός εξόδου, πάσης ζημίας, των κατά νόμο αποσβέσεων και παντός άλλου εταιρικού βάρους.

Επειδή όμως η δομή του λογαριασμού «αποτελέσματα χρήσεως» και του «πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων» καταρτίζεται από 1.1.1987 με βάση τις διατάξεις του Ε. Γ. Λ. Σ. (άρθρο 42δ, ν.2190/1920), καθαρό κέρδος της ανώνυμης εταιρίας είναι το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 86.99 «καθαρά αποτελέσματα χρήσεως».

Η διανομή των κερδών ωστόσο δεν γίνεται από τον παραπάνω λογαριασμό αλλά από το λογαριασμό 88 «Αποτελέσματα προς διάθεση».

Ο όρος, λοιπόν, διάθεση κερδών περιλαμβάνει τόσο τη διανομή, στην οποία υπάγονται τα κέρδη που εξέρχονται από την εταιρία, όσο και την αποθεματοποίηση των κερδών, στην οποία περιλαμβάνονται τα κέρδη που δε διανέμονται και τα οποία παραμένουν στην εταιρία.

Σχηματικά, η διάθεση των κερδών της ανώνυμης εταιρίας μπορεί να παρασταθεί ως εξής:

Τα προς διανομή κέρδη προέρχονται είτε από τα κέρδη της κλειόμενης χρήσεως, είτε από τα κέρδη εις νέο προηγούμενων χρήσεων, είτε από διανεμήσιμα αποθεματικά, δηλαδή σχηματικά:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{ΔΙΑΝΕΜΟ-} \\ \text{ΜΕΝΑ} \\ \text{ΚΕΡΔΗ} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{ΚΕΡΔΗ} \\ \text{ΚΛΕΙΟΜΕΝΗΣ} \\ \text{ΧΡΗΣΕΩΣ} \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \text{ΚΕΡΔΗ ΕΙΣ ΝΕΟ} \\ \text{ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ} \\ \text{ΧΡΗΣΕΩΝ} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{ΔΙΑΝΕΜΗΣΙΜΑ} \\ \text{ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ} \\ \hline \end{array}$$

Η κατά το νόμο (βλ. άρθρο 45 ν.2190/1920) υποχρεωτική διάθεση κερδών αφορά αποκλειστικά τα κέρδη της κλειόμενης χρήσης και όχι τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις ή τα ποσά που λαμβάνονται από σχηματισμένα διανεμήσιμα αποθεματικά. Και αυτό γιατί τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις ή από σχηματισμένα διανεμήσιμα αποθεματικά, οι διατάξεις περί διαθέσεως των κερδών εφαρμόστηκαν κατά το χρόνο που προέκυψαν ή σχηματίστηκαν αντίστοιχα.

Διανεμήσιμα αποθεματικά είναι τα ελεύθερα αποθεματικά, εκείνα δηλαδή που σχηματίστηκαν με ελεύθερη (μη υπαγορευόμενη από το νόμο ή το καταστατικό) απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως, καθώς και τα καταστατικά αποθεματικά τα οποία προορίζονται να διανεμηθούν. Διανεμήσιμα είναι τα αφορολόγητα αποθεματικά των διαφόρων αναπτυξιακών νόμων.

4.3.2 Αποτελέσματα χρήσεως

Το καθαρό κέρδος της ανώνυμης εταιρίας εμφανίζεται στο λογαριασμό 86 «αποτελέσματα χρήσεως». Ο λογαριασμός 86 χρησιμοποιείται μόνο στο τέλος της χρήσεως, οπότε καταρτίζεται υποχρεωτικά η κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσεως. Η κατάσταση του λογαριασμού 86, δημοσιεύεται μαζί με τον ισολογισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας που ισχύει κάθε φορά.

Ο λογαριασμός 86 χρησιμεύει για τον προσδιορισμό των συνολικών καθαρών αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) που πραγματοποιούνται από το σύνολο των δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας μέσα στη χρήση που κλείνει.

Στο λογαριασμό 86 στο τέλος της χρήσεως μεταφέρονται τα μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως και τα διάφορα άλλα έσοδα για να συσχετισθούν με τα έξοδα των λειτουργιών διοικητικής, ερευνών-ανάπτυξης και διαθέσεως. Στον ίδιο λογαριασμό μεταφέρονται επίσης τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα (έσοδα- έξοδα), τα έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα

(έσοδα, κέρδη- έξοδα, ζημίες) και οι μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεις παγίων.

Από το συσχετισμό των παραπάνω στοιχείων που γίνεται στο λογαριασμό 86 και ειδικότερα στον υπολογαριασμό 86.99, προκύπτουν τα συνολικά καθαρά αποτελέσματα της κλειόμενης χρήσεως πριν από την αφαίρεση των φόρων που βαρύνουν τα κέρδη (φόρων εισοδήματος καθώς και λοιπών μη ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος φόρων).

Ο υπολογαριασμός 86.99 «καθαρά αποτελέσματα χρήσεως» χρησιμεύει για τη συγκέντρωση των χρεωστικών και πιστωτικών υπολοίπων των λοιπών υπολογαριασμών του 86, από το συσχετισμό δε των υπολοίπων αυτών προκύπτουν τα συνολικά καθαρά αποτελέσματα χρήσεως (καθαρές ζημίες ή καθαρά κέρδη), τα οποία μεταφέρονται στο λογαριασμό 88.

Ειδικότερα ο λογαριασμός 86 λειτουργεί ως εξής:

I. Χρεώνεται:

- κατά περίπτωση με τις μικτές ζημίες εκμεταλλεύσεως της κλειόμενης χρήσεως, με πίστωση του λογαριασμού 80.01,
- με τα έξοδα των λειτουργιών διοικητικής, ερευνών- αναπτύξεως και διαθέσεως, με πίστωση αντίστοιχα των λογαριασμών 80.02.00, 80.02.01 και 80.02.02,
- με τις διαφορές αποτιμήσεως συμμετοχών και χρεογράφων, με τα έξοδα και τις ζημίες συμμετοχών και χρεογράφων και με τους χρεωστικούς τόκους και τα συναφή με αυτούς έξοδα, με πίστωση αντίστοιχα των λογαριασμών 80.02.04, 80.02.05 και 80.02.06,
- με τα έκτακτα και ανόργανα έξοδα, με πίστωση του λογαριασμού 81.00,
- με τις έκτακτες ζημίες, με πίστωση του λογαριασμού 81.02,
- με τα έξοδα προηγούμενων χρήσεων, με πίστωση του λογαριασμού 82.00,
- με τις προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους, με πίστωση του λογαριασμού 83,
- με τις μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεις παγίων, με πίστωση του λογαριασμού 85,
- με τα καθαρά κέρδη, με πίστωση του λογαριασμού 88.00 «καθαρά κέρδη χρήσεως»

II. Πιστώνεται:

- κατά περίπτωση με τα μικτά κέρδη εκμεταλλεύσεως της χρήσεως που κλείνει, με χρέωση του λογαριασμού 80.01,
- με τα διάφορα άλλα έσοδα της εκμεταλλεύσεως, με χρέωση του λογαριασμού 80.03.00,
- με τα έσοδα από συμμετοχές, με χρέωση του λογαριασμού 80.03.01,
- με τα έσοδα χρεογράφων, με χρέωση του λογαριασμού 80.03.02,
- με τα κέρδη από πώληση συμμετοχών και χρεογράφων, με χρέωση του λογαριασμού 80.03.03,

- με τους πιστωτικούς τόκους και τα συναφή με αυτούς έσοδα, με χρέωση του λογαριασμού 80.03.04,
- με τα έκτακτα και ανόργανα έσοδα, με χρέωση του λογαριασμού 81.01,
- με τα έκτακτα κέρδη, με χρέωση του λογαριασμού 81.03,
- με τα έσοδα προηγούμενων χρήσεων, με χρέωση του λογαριασμού 82.01,
- με τα έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων, με χρέωση του λογαριασμού 84,
- με τις ενδεχόμενες καθαρές ζημίες, με χρέωση του λογαριασμού 88.01.

4.3.3 Ο «πίνακας αποτελεσμάτων χρήσεως»

Η κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως καταρτίζεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσεως έως την 30^η Απριλίου, καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσεως μέχρι την 10^η Ιουνίου.

Όλα τα στοιχεία της καταστάσεως του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως απεικονίζονται σε δύο στήλες, στις αξίες που εμφανίζονται στους οικείους υπολογαριασμούς του 86: (1) κατά το τέλος της χρήσεως στην οποία αναφέρονται τα αποτελέσματα και (2) κατά το τέλος της προηγούμενης χρήσεως.

Στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως που καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων, για κάθε κονδύλι γίνεται συσχέτιση με τον ή τους κωδικούς αριθμούς των αντίστοιχων λογαριασμών του σχεδίου λογαριασμών, όπως φαίνεται στο υπόδειγμα που παρατίθεται στη συνέχεια. Κατά τη δημοσίευση της καταστάσεως αυτής, οι κωδικοί αριθμοί συσχέτισεως είναι δυνατό να παραλείπονται.

**ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ
ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟ ΜΕ ΤΟ
ΑΡΘΡΟ 25 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 78/660
ΕΟΚ (4^{ΗΣ} ΟΔΗΓΙΑΣ)**

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ
ΧΡΗΣΕΩΣ (Λ.86)
31^{ΗΣ} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2003**

ΠΟΣΑ ΚΛΕΙΟΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 2003	ΠΟΣΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΧΡΗΣΕΩΣ 2002
---	--

70,71,72,73	I. Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως		
(70-73) –86.00.00 (80.01)	Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)	XXX	XXX
86.00.00 (80.01)	Μείον: κόστος πωληθέντων	XXX	XXX
86.00.01 (74.75)	Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
86.00.06 (95)	Πλέον: 1. Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως	XX	XX
86.00.07 (97)	2. Αποκλίσεις από το πρότυπο κόστος	XX	XX
	3. Διαφορές ενσωματώσεως και καταλογισμού	XX	XX
	Σύνολο	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
86.00.02 (92.01)	Μείον: 1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	XXX	XXX
86.00.03 (92.02)	2. Έξοδα λειτουργίας ερευνών – αναπτύξεως	XXX	XXX
86.00.04 (92.03)	3. Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως	XXX	XXX
86.00.05 (92.00)	4. Έξοδα λειτουργίας παραγωγής μη κοστολογηθέντα (κόστος υποαπασχολήσεως – αδράνειας)	XXX	XXX
86.00.06 (95)	5. Αποκλίσεις από το πρότυπο κόστος	XXX	XXX
86.00.07 (97)	6. Διαφορές ενσωματώσεως και καταλογισμού	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
	Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	XX	XX
86.01.00 (76.00)	Πλέον (ή μείον): 1. Έσοδα συμμετοχών	XX	XX
86.01.01 (76.01)	2. Έσοδα χρεογράφων	XX	XX
86.01.02 (76.04)	3. Κέρδη πωλήσεως συμμετοχών και χρεογράφων	XX	XX

86.01.03 (76.02 – 76.96, πλην 76.04)	4.Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έξοδα	XX		XX	
		<hr/>		<hr/>	
		XX		XX	
86.01.07 (68.01)	Μείον: 1.Προβλέψεις υποτιμήσεως συμμετοχών και χρεογράφων				
86.01.08 (64.10 και 64.12)	2.Έξοδα και ζημίες συμμετοχών και χρεογράφων				
86.01.09 (65 και 92.04)	3.Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	XX	XX	XX	XX
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
86.00 + 86.01 (80)	Ολικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως		XX		XX
	II. ΠΛΕΟΝ (ή μείον): Έκτακτα αποτελέσματα				
86.02.00 (81.01)	1.Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	XX		XX	
86.02.01 (81.03)	2.Έκτακτα κέρδη	XX		XX	
86.02.02 (82.01)	3.Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	XX		XX	
86.02.03 (84)	4.Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	XX		XX	
		<hr/>		<hr/>	
		XX		XX	
	Μείον:				
86.02.07 (81.00)	1.Έκτακτα ανόργανα έξοδα				
86.02.08 (81.02)	2.Έκτακτες ζημίες				
86.02.09 (82.00)	3.Έξοδα προηγούμενων χρήσεων				
86.02.10 (83)	4.Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	XX	XX	XX	XX
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Οργανικά και έκτακτα αποτελέσματα		XX		XX
	Μείον:				
66 + 85	Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	XX		XX	
66	Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	XX	XX	XX	XX
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
86.99	ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ προ φόρων		XX		XX
			<hr/>		<hr/>

4.3.4 Πολιτική στη διάθεση των κερδών – Πολιτική μερισμάτων

□ Έννοια της πολιτικής μερισμάτων

Η τακτική που ακολουθεί η διοίκηση της εταιρίας σχετικά με τη διάθεση των κερδών της χρήσεως δηλαδή η διατήρηση κάποιας σχέσεως μεταξύ διανεμόμενων και μη διανεμόμενων κερδών λέγεται πολιτική κερδών ή πολιτική μερισμάτων ή ακόμη και πολιτική σταθεροποίησης των μερισμάτων. Η πολιτική αυτή αντιμετωπίζεται κάθε χρόνο από την εταιρία κατά την κατάρτιση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων αυτής.

□ Παράγοντες που συνηγορούν στη διανομή κερδών

Τη διάθεση των κερδών διέπουν δύο αντίρροπες τάσεις. Η μια που τείνει στη διανομή του μεγαλύτερου δυνατού ποσοστού κερδών στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους και η άλλη που τείνει στη διατήρηση στην επιχείρηση του μεγαλύτερου δυνατού ποσού κερδών. Διάφοροι παράγοντες συνηγορούν υπέρ της μιας ή της άλλης τάσεως και η διοίκηση της εταιρίας πρέπει, αφού σταθμίσει με σύνεση τους παράγοντες αυτούς, να βρει τη χρυσή τομή που θα εξυπηρετήσει καλύτερα την επιχείρηση και τους μετόχους.

□ Οι κυριότεροι παράγοντες που συνηγορούν υπέρ της διανομής των κερδών είναι οι εξής:

a) Ο νόμος ή το καταστατικό της εταιρίας επιβάλλουν τη διανομή στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους ενός τμήματος των κερδών. Τις επιταγές αυτές του νόμου ή του καταστατικού δεν μπορεί να αγνοεί η διοίκηση της εταιρίας, αλλά μέχρι ορισμένου σημείου, και η γενική συνέλευση των μετόχων,

b) Το κύρος και το γόητρο που έχει ή προσπαθεί να αποκτήσει στην αγορά η επιχείρηση υπαγορεύουν τη διανομή υψηλών μερισμάτων,

c) Μια κατηγορία μετόχων (κυρίως της μειοψηφίας) αποβλέπει στη διανομή όσο το δυνατό μεγαλύτερων μερισμάτων. Γι' αυτό και στις χρήσεις ακόμη που η εταιρία πραγματοποιεί χαμηλά κέρδη κρίνεται σκόπιμη η διανομή έστω και μικρού μερίσματος, για να έχουν οι μέτοχοι αυτοί ένα τρέχον εισόδημα,

d) Η προσέλευση κεφαλαίων είτε ιδίων (αύξηση μετοχικού κεφαλαίου) είτε ξένων (σύναψη δανείων) υπαγορεύει τη διανομή σταθερών και υψηλών μερισμάτων,

e) Η μη διανομή μερίσματος, έστω και σε μια χρήση, πιθανόν να έχει δυσμενείς συνέπειες στις τιμές των μετοχών τους που είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο.

□ Παράγοντες που συνηγορούν στη μη διανομή κερδών

Οι κυριότεροι παράγοντες που συνηγορούν στο να μη διανέμουν οι επιχειρήσεις το σύνολο των κερδών τους σε μετρητά είναι οι εξής:

a) Το καταστατικό της εταιρίας πιθανό να επιβάλλει το σχηματισμό διαφόρων αποθεματικών και οπωσδήποτε του τακτικού που επιβάλλεται από το νόμο,

b) Καθοριστικό ρόλο στην πολιτική κερδών διαδραματίζει η δυνατότητα δημιουργίας αφορολόγητων αποθεματικών με βάση τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων που κάθε φορά ισχύουν. Με βάση τις ευεργετικές διατάξεις των φορολογικών αυτών νόμων, οι επιχειρήσεις δε διανέμουν το μεγαλύτερο μέρος των κερδών τους, αλλά το επανεπενδύουν στην επιχείρηση (εσωτερική χρηματοδότηση ή αυτοχρηματοδότηση ή επιγενόμενο κεφάλαιο),

c) Η επέκταση της επιχειρήσεως, κυρίως σε αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις με δυνατότητες εξαπλώσεως, επιβάλλει την αυτοχρηματοδότησή της με αδιανέμητα κέρδη, τα οποία είτε τα επενδύει σε πάγιες εγκαταστάσεις είτε τα χρησιμοποιεί ως κεφάλαιο κινήσεως,

d) Η ρευστότητα της επιχειρήσεως και μάλιστα η ανάγκη εξοφλήσεως ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και γενικά η ανάγκη της διατηρήσεως του αναγκαίου κεφαλαίου κινήσεως υποχρεώνει τη διοίκηση της εταιρίας στη δημιουργία αποθεματικών από τα κέρδη της χρήσεως,

e) Οι περισσότεροι επενδυτές προτιμούν τις επιχειρήσεις που καταβάλλουν σταθερό μερίσμα. Γι' αυτό οι διευθύνοντες τις επιχειρήσεις έχουν την τάση να εφαρμόζουν μια σχετικά σταθερή πολιτική μερίσματος και αναγγέλλουν αύξηση μερίσματος μόνο όταν προβλέπουν ότι θα μπορέσουν και στο μέλλον να διατηρήσουν το μερίσμα σταθερό, τουλάχιστο στο ύψος του αναγγελλόμενου μερίσματος. Γι' αυτό παρακρατούνται κέρδη στις πολύ κερδοφόρες χρήσεις για να διατεθούν για την πληρωμή μερισμάτων στις χρήσεις που τα κέρδη δεν επαρκούν και να επιτευχθεί έτσι η συνέχιση της διανομής σταθερού μερίσματος.

Σημαντικό ρόλο επίσης, παίζει η σταθερότητα και η πορεία των κερδών. Οι επιχειρήσεις που παρουσιάζουν κάποια σταθερότητα στην πραγματοποίηση κερδών ή που εμφανίζουν συνεχή κερδοφόρο ανοδική πορεία μπορούν ευκολότερα να εφαρμόζουν την πολιτική μερίσματος που επιθυμούν σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις που τα κέρδη τους παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις. Οι τελευταίες αυτές επιχειρήσεις υποχρεώνονται να δημιουργούν από τα κέρδη των κερδοφόρων χρήσεων ειδικό αποθεματικό από το οποίο να συμπληρώνουν το διανεμόμενο μερίσμα στις λιγότερο κερδοφόρες χρήσεις,

f) Ο βαθμός δανειακής επιβαρύνσεως και η δυνατότητα εξευρέσεως ξένων κεφαλαίων ασκεί επίσης σημαντική βαρύτητα στη λήψη αποφάσεως σχετικά με την πολιτική κερδών. Έτσι οι επιχειρήσεις που έχουν δυνατότητα εξευρέσεως δανειακών κεφαλαίων μπορούν ν' ακολουθούν λιγότερο συντηρητική πολιτική μερίσματος και να διανέμουν μεγαλύτερο

ποσοστό από τα κέρδη τους σε σύγκριση με τις υπερχρεωμένες επιχειρήσεις, οι οποίες βρίσκονται σε αδυναμία περαιτέρω δανεισμού και οι οποίες επιπλέον έχουν ανάγκη των κερδών για να μπορούν ν' ανταποκρίνονται στις λήγουσες υποχρεώσεις τους. Πάντως και το κόστος (τόκοι, προμήθειες, ασφάλειες, κλπ.) των ξένων κεφαλαίων σε σύγκριση με την αποδοτικότητα της επιχειρήσεως παίζει καθοριστικό ρόλο,

g) Από τις αποφάσεις των νομισματικών αρχών ή από τους πιστωτές επιβάλλεται σε πολλές περιπτώσεις μια ορισμένη σχέση μεταξύ ιδίων και ξένων κεφαλαίων. Η σχέση αυτή επιτυγχάνεται, εκτός από την εισφορά νέων κεφαλαίων από τους μετόχους, και με τη δημιουργία αποθεματικών ή την κεφαλαιοποίηση κερδών,

h) Οι πιστωτές πολλές φορές υποχρεώνουν την επιχείρηση να διατηρεί ένα ορισμένο ποσοστό από τα κέρδη ή στις δανειακές συμβάσεις της επιχειρήσεως με τους πιστωτές της (τράπεζες, κλπ.) τίθεται ως προϋπόθεση κάθε νέας χρηματοδοτήσεως η αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας.

4.3.5 Τα όρια εξουσίας της τακτικής Γ. Σ. των μετόχων για τη διάθεση των κερδών

Απαιτούνται ειδικές διατάξεις του καταστατικού

Ο νόμος δίνει βαρύτητα στον τρόπο διαθέσεως των καθαρών κερδών της χρήσης. Γι' αυτό τις σχετικές με τη διάθεση των κερδών διατάξεις του καταστατικού ο νόμος τις κατέταξε στις θεμελιώδεις, αφού το άρθρο 2 του ν.2190/1920 ορίζει ότι: «το καταστατικό της ανώνυμης εταιρίας πρέπει να περιέχει διατάξεις: α) ....για τον ισολογισμό και διάθεση των κερδών». Καταστατικό που δεν περιέχει διατάξεις περί διαθέσεως των καθαρών κερδών είναι παράνομο και δεν είναι δυνατό να τύχει διοικητικής εγκρίσεως, σύμφωνα με το άρθρο 4 του ίδιου νόμου.

Αλλά ο νόμος δεν αφήνει ελεύθερο το καταστατικό να ορίσει τον τρόπο διαθέσεως των κερδών. Ορίζει, επίσης τα πλαίσια μέσα στα οποία το καταστατικό πρέπει να καθορίζει τον τρόπο διαθέσεως των κερδών. Ο νόμος επιβάλλει την κράτηση από τα καθαρά κέρδη ορισμένου ποσοστού για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και από το υπόλοιπο την κράτηση άλλου ποσοστού για την καταβολή πρώτου μερίσματος στους μετόχους και αφήνει στο καταστατικό την ελευθερία να καθορίσει τη διάθεση του υπολοίπου των κερδών.

Η κράτηση για τακτικό αποθεματικό αποσκοπεί στην οικονομική ενίσχυση της εταιρίας και επομένως στην προστασία των πιστωτών της και η πληρωμή μερίσματος στην προστασία των μετόχων της. Και οι δύο διατάξεις του νόμου είναι δημόσιας τάξεως και δεν είναι δυνατό να αγνοηθούν από το καταστατικό, εκτός αν αυτό καθιερώνει καθεστώς ευμενέστερο προς τα συμφέροντα που οι διατάξεις αυτές προστατεύουν.

Το καταστατικό δεν παρέχει πλήρη ελευθερία στη γενική συνέλευση να διανέμει κατά βούληση τα καθαρά κέρδη, όμως της επιτρέπει να ορίζει κατά βούληση τον τρόπο διαθέσεως του υπολοίπου των κερδών που μένει μετά την αφαίρεση απ' αυτά του ποσοστού για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και του πρώτου μερίσματος.

Απαιτείται ειδική απόφαση της τακτικής Γ. Σ.

Τη διάθεση των κερδών αποφασίζει κατ' αρχή το Δ.Σ. της εταιρίας. Η απόφαση όμως αυτή αποτελεί απλώς πρόταση του Δ.Σ. προς τη γενική συνέλευση για τον τρόπο διανομής των κερδών. Η τακτική γενική συνέλευση έχει αποκλειστικό δικαίωμα να εγκρίνει τον πίνακα διανομής των κερδών όπως καταρτίστηκε από το Δ.Σ. ή να τον τροποποιήσει, μέσα στα πλαίσια του νόμου και του καταστατικού. Η απόφαση της συνελεύσεως περί της διαθέσεως των κερδών αποτελεί προϋπόθεση κύρους της εγκρίσεως του ισολογισμού, γιατί χωρίς αυτή δε νοείται έγκριση των αντίστοιχων κονδυλίων του ισολογισμού (αποθεματικών, μερισμάτων, ποσοστών Δ.Σ.. κλπ.). Η στο σύνολο έγκριση του ισολογισμού δεν αντικαθιστά την ειδική απόφαση περί διαθέσεως των κερδών, από την απόφαση δε αυτή εξαρτάται η έγκριση όχι μόνο των αντίστοιχων κονδυλίων, αλλά ολόκληρου του ισολογισμού, ο οποίος είναι ενιαίος και δεν επιδέχεται κατάτμηση.

Τροποποίηση του πίνακα διαθέσεως των κερδών

Στην περίπτωση που η γενική συνέλευση τροποποιήσει τον πίνακα διαθέσεως των κερδών που κατάρτισε το Δ.Σ. και δημοσίευσε στις εφημερίδες, είναι αναγκαίο να δημοσιευθεί και πάλι ο ισολογισμός και οι συνοδευόντες αυτόν πίνακες «αποτελεσμάτων χρήσεως» και «διαθέσεως κερδών» στο Δελτίο Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και να υποβληθεί εκ νέου στη Διοίκηση (Υπουργείο Εμπορίου ή αρμόδια Νομαρχία- άρθρο 7β § 1β ν.2190/1920). Ο νόμος δεν προβλέπει νέα δημοσίευση και σε πολιτική και οικονομική εφημερίδα και από πολλούς υποστηρίζεται ότι δεν απαιτείται εκ νέου δημοσίευση σ' αυτές. Αντίθετα θα πρέπει να γίνεται δημοσίευση γιατί, για τις οικονομικές αυτές καταστάσεις δεν ενδιαφέρονται μόνο οι μέτοχοι, αλλά και οι πιστωτές και οι πιστοδοτικοί οργανισμοί (Τράπεζες κλπ.), ακόμη δε και οι μέτοχοι που δεν παρευρέθηκαν στη γενική συνέλευση που τροποποίησε τον πίνακα διαθέσεως των κερδών που δημοσιεύτηκε.

4.3.6 Ποια κέρδη διανέμονται

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω τα διανεμόμενα κέρδη είναι δυνατό να προέρχονται από κέρδη παλαιότερων χρήσεων εις νέο και από αποθεματικά των οποίων επιτρέπεται η διανομή.

Η κατά το νόμο υποχρεωτική διάθεση κερδών, αφορά αποκλειστικά τα κέρδη της κλειόμενης χρήσης και δεν αφορά τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις ή τα ποσά που λαμβάνονται από σχηματισμένα αποθεματικά. Επομένως το καθαρό αποτέλεσμα της χρήσεως, το οποίο απεικονίζεται στο λογαριασμό 86.99 πρέπει να μειωθεί με το χρεωστικό υπόλοιπο των λογαριασμών «42.01 Υπόλοιπο ζημιών εις νέο» και «42.02 Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων», αφού αυτό επιβάλλεται από το άρθρο 45 του ν.2190/1920.

Δεν είναι δυνατή η διανομή κέρδους που η ανώνυμη εταιρία πραγματοποίησε από συγκεκριμένες πράξεις (π.χ. πώληση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων), γιατί αντικείμενο διανομής είναι το συνολικό κέρδος της χρήσεως, δηλαδή το κέρδος που προέρχεται από όλες τις δραστηριότητες της επιχειρήσεως και όχι από μεμονωμένες πράξεις.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 99 § 1 περ. (α) του ν.2238/1994, *τα διανεμόμενα κέρδη λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος*. Επομένως θα πρέπει να αφαιρεθεί ή να προστεθεί στο καθαρό αποτέλεσμα χρήσεως το χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού «42.04 Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων», αφού το χρεωστικό υπόλοιπο αποτελεί ζημίες προηγούμενων χρήσεων, ενώ το πιστωτικό υπόλοιπο αποτελεί κέρδη προηγούμενων χρήσεων.

Ακόμη πρέπει να μειωθεί με τα εταιρικά βάρη (φόρο εισοδήματος, λοιπούς μη ενσωματωμένους στο λειτουργικό κόστος φόρους) που βαρύνουν τη διάθεση αποτελεσμάτων. Αντιθέτως τα αποθεματικά προς διάθεση και το υπόλοιπο κερδών εις νέο δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρος, αφού από τα κέρδη αυτά είχε σχηματιστεί στο παρελθόν τακτικό αποθεματικό και συγχρόνως είχε διανεμηθεί από αυτά στους μετόχους το νόμιμο μέρος.

Στην περίπτωση που ο φόρος εισοδήματος (ή οι διαφορές φορολογικού ελέγχου ή οι λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι) απορροφούν το σύνολο των καθαρών κερδών της χρήσεως με αποτέλεσμα το σύνολο να είναι αρνητικό δεν επιτρέπεται να σχηματίζεται τακτικό αποθεματικό ούτε να διανέμουν μέρος.

4.4 Σειρά στη διάθεση των κερδών της χρήσεως της Α.Ε.

Ο ν.2190/1920, αφενός μέσω του Ε.Γ.Λ.Σ. και αφετέρου με τις διατάξεις των άρθρων 44α § 2 και 45, καθορίζει τη σειρά με τη οποία διατίθενται τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Η σειρά αυτή πρέπει να τηρείται πιστά. Δεν επιτρέπεται, δηλαδή, η μεταβολή της, γιατί οι διατάξεις που την καθορίζουν είναι αναγκαστικής εφαρμογής.

Οι περιοριστικές αυτές διατάξεις στοχεύουν σε δύο κατευθύνσεις:

- 1) στο να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχειρήσεως, η ακεραιότητα του κεφαλαίου της και το αλώβητο των μη προαιρετικών αποθεματικών, με το να τεθούν ορισμένοι κανόνες που απαγορεύουν τη διανομή ή που καθορίζουν ένα ανώτατο ποσό το οποίο μπορεί να διανεμηθεί στους μετόχους και τους λοιπούς ενδεχόμενους δικαιούχους,
- 2) στο να εξασφαλιστούν οι λοιποί μέτοχοι από κάποιες αποφάσεις που θα μπορούσε να λάβει η αποφασιστική πλειοψηφία η οποία θα είχε ενδεχομένως συμφέρον να αποφευχθεί η διανομή μερίσματος και τα κέρδη να κατευθυνθούν προς το σχηματισμό αποθεματικών. Η διασφάλιση αυτή επιτυγχάνεται με το να καθοριστούν κατώτατα ποσοστά διανεμόμενου πρώτου μερίσματος.

Αντικείμενο διαθέσεως (διανομής και αποθεματοποίησης) είναι τα καθαρά κέρδη της χρήσεως, τα οποία εμφανίζει το πιστωτικό υπόλοιπο του λ/σμού «αποτελέσματα χρήσεως», αυξανόμενα ή μειούμενα με:

- τις «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων», για τις οποίες βλ. λ/σμό 42.04 και

- τους «λοιπούς μη ενσωματωμένους στο λειτουργικό κόστος φόρους»⁽¹⁾

---

(1) Στο λογαριασμό 88.09 καταχωρούνται οι φόροι που με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, δε βαρύνουν το λειτουργικό κόστος αλλά τα κέρδη ή τη ζημία της χρήσεως, όπως π.χ. είναι ο φόρος ακίνητης περιουσίας.

Οι φόροι της κατηγορίας αυτής, σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. καταχωρούνται αρχικά στη χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του λογαριασμού οργανικών εξόδων 63 «φόροι – τέλη» και στο τέλος της χρήσεως μεταφέρονται στη χρέωση του λογαριασμού 88.09 «αποτελέσματα προς διάθεση / λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι», επειδή δε διαμορφώνουν αλλά βαρύνουν το αποτέλεσμα της χρήσεως.

Σε περίπτωση που η χρήση κλείσει με ζημία και δεν γίνεται διανομή κερδών, το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού 42.01 «υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο» που εμφανίζεται στον ισολογισμό.

Το αλγεβρικό άθροισμα των παραπάνω μεγεθών συνιστά το λογιστικό αποτέλεσμα της χρήσεως, το οποίο εφόσον είναι κέρδος διατίθεται με την ακόλουθη σειρά (άρθρο 45 § 2 ν.2190/1920):

α) Πρωταρχικά το κέρδος της χρήσεως διατίθεται για την κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων (άρθρο 44α § 2 ν.2190/1920). Όταν υπάρχει ακάλυπτη ζημιά προηγούμενων χρήσεων, κανένα ποσό από τα κέρδη της χρήσεως δεν επιτρέπεται να διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικών και, κατά μείζονα λόγο, να διανέμεται στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων, κλπ. Γιατί μολονότι προέκυψαν κέρδη στη συγκεκριμένη χρήση, δεν υπάρχουν καθαρά κέρδη προς διάθεση, αφού τα κέρδη της χρήσεως απορροφήθηκαν από ζημίες προγενέστερων χρήσεων.

β) Ακολουθεί η κράτηση για τακτικό αποθεματικό (άρθρο 45 § 2α ν.2190/1920). Η κράτηση αυτή υπολογίζεται επί των καθαρών κερδών της χρήσεως, ήτοι επί του ποσού των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεση από αυτά των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και του φόρου εισοδήματος.

γ) Ακολουθεί η κράτηση για τη διανομή στους μετόχους πρώτου μερίσματος.

δ) Σύμφωνα με το άρθρο 42ε § 13 ν.2190/1920, σε περίπτωση που στο τέλος της χρήσεως κατέχονται από την ανώνυμη εταιρία δικές της μετοχές, σχηματίζεται αποθεματικό ισόποσο με την αξία κτήσεως των μετοχών αυτών. Το αποθεματικό αυτό σχηματίζεται από τα κέρδη της χρήσεως μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα.

ε) Ακολουθεί, τέλος, η διανομή του υπολοίπου των κερδών μετά την αφαίρεση των πιο πάνω κρατήσεων. Το υπόλοιπο αυτό «διατίθεται κατά τους ορισμούς του καταστατικού» και τις αποφάσεις της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

Σε περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν για να ικανοποιηθούν όλοι οι δικαιούχοι πλήρως στην έκταση που ορίζει το καταστατικό ή ο νόμος, ακολουθείται η εξής σειρά διανομής των κερδών:

- Αρχικά θα παρακρατηθεί από τα καθαρά κέρδη η κράτηση για φόρο εισοδήματος των κερδών της χρήσεως.

- Ακολουθεί η παρακράτηση, από τα καθαρά κέρδη, του ποσού που ορίζεται από το καταστατικό ή το νόμο για κράτηση προς σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

- Ακολουθεί η κράτηση για την καταβολή μερίσματος στους μετόχους και στους λοιπούς δικαιούχους, σύμφωνα με το καταστατικό ή το νόμο.

Σχηματικά, η σειρά στη διάθεση των καθαρών κερδών της χρήσεως μπορεί να παρασταθεί ως εξής:

ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

1. **ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΖΗΜΙΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ**
2. **ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΦΟΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ**
(Υπολογίζεται επί του συνόλου των φορολογητέων κερδών, δηλ. των λογιστικών κερδών, διανεμομένων και μη, μετά την αφαίρεση των ζημιών προηγούμενων χρήσεων, των αφορολόγητων αποθεματικών, κλπ.)
3. **ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ**
(Υπολογίζεται επί των λογιστικών κερδών της χρήσεως , μετά την αφαίρεση του αναλογούντος επ' αυτών φόρου εισοδήματος).
4. **ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ**
5. **ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ**
(κατά τους ορισμούς του καταστατικού και τις αποφάσεις της τακτικής γενικής συνελεύσεως):
  - πρόσθετο μέρισμα
  - αμοιβές και ποσοστά Δ.Σ.
  - μέρισμα στο προσωπικό
  - αποθεματικά (φορολογημένα και αφορολόγητα) κλπ.

4.5 Κάλυψη των ζημιών της ανώνυμης εταιρίας

4.5.1 Κάλυψη ζημιών με κέρδη επόμενων χρήσεων

Για να υπάρχουν κέρδη προς διάθεση (διανομή ή αποθεματοποίηση), πρέπει να έχουν εξαλειφθεί προηγουμένως οι ζημιές της παρούσας ή προηγούμενων χρήσεων (άρθρο 45 §1 ν.2190/1920). Όταν υπάρχει ακάλυπτη ζημία προγενέστερης χρήσεως, κανένα ποσό κέρδους χρήσεως ή κέρδους προηγούμενης χρήσεως (αποθεματικό, κέρδος εις νέο) δεν είναι δυνατό να διανεμηθεί στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ. στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων και λοιπούς προβλεπόμενους από το καταστατικό δικαιούχους, αλλά και να διατεθεί για σχηματισμό αποθεματικών (τακτικού, εκτάκτων, αφορολόγητων, κλπ.), γιατί μολονότι προέκυψαν κέρδη στη συγκεκριμένη χρήση, δεν υπάρχουν καθαρά κέρδη προς διάθεση, αφού τα κέρδη της χρήσεως απορροφήθηκαν από τις ζημιές των προγενέστερων χρήσεων.

Εξάλλου, το άρθρο 44α § 2 ν.2190/1920 ορίζει ότι, *όταν υπάρχουν ακάλυπτες ζημιές προηγούμενων χρήσεων δεν επιτρέπεται να διαθέτονται τα κέρδη της χρήσεως για διανομή στους μετόχους ή για σχηματισμό αποθεματικών (γιατί κατ' ουσία δεν υπάρχουν κέρδη για διάθεση, αφού τα κέρδη της χρήσεως απορροφήθηκαν από τις ζημιές των προηγούμενων χρήσεων), αλλά τα κέρδη της χρήσεως χρησιμοποιούνται για να καλυφθούν οι ζημιές αυτές.*

Για την υποχρέωση εξαλείψεως των ζημιών με κέρδη των επόμενων χρήσεων, από άποψη εμπορικού δικαίου, ισχύουν γενικά τα εξής:

(α) Η εξάλειψη των ζημιών με τα κέρδη των επόμενων χρήσεων είναι υποχρεωτική, εφόσον και καθόσον πραγματοποιούνται κέρδη, γιατί τα κέρδη αυτά ούτε σε μερίσματα ούτε σε αποθεματικά μπορούν να διατεθούν, αν προηγουμένως δεν εξαλειφθούν οι υπάρχουσες ζημιές.

(β) Η εξάλειψη των ζημιών είναι υποχρεωτική σε περίπτωση που η εταιρία επιθυμεί να διανείμει μερίσματα, ποσοστά Δ.Σ., κλπ. από κέρδη προηγούμενων χρήσεων (αποθεματικά ή κέρδη εις νέο).

(γ) Αν υπάρχουν ζημιές στην έκταση που προβλέπει το άρθρο 48 § 1γ του ν.2190/1920, δηλαδή αν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας, όπως προσδιορίζονται στον ισολογισμό, είναι μικρότερο από το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου και συντρέχει περίπτωση ανακλήσεως της άδειας συστάσεως της εταιρίας από τη Διοίκηση, η εξάλειψη των ζημιών, με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, είναι υποχρεωτική, εκτός αν η εταιρία αδιαφορεί για τον κίνδυνο αυτό. Αν οι ζημιές υπολείπονται του ύψους αυτού, η εξάλειψή τους δεν είναι υποχρεωτική, στην πράξη, παραλείπεται, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που αναμένονται κέρδη στις επόμενες χρήσεις.

(δ) Η εξάλειψη της ζημίας με τη διάθεση οποιουδήποτε αποθεματικού (νόμιμου, καταστατικού, φορολογημένου ή αφορολόγητου) είναι προαιρετική.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η εταιρία μπορεί, αλλά δεν είναι υποχρεωμένη, να χρησιμοποιήσει αποθεματικό (τακτικό ή έκτακτο) για την κάλυψη της ζημίας και μόνο στην περίπτωση που η εταιρία απώλεσε από ζημιές τα 9/10 του μετοχικού κεφαλαίου της, θα πρέπει να δεχθούμε ότι έχει υποχρέωση να συμψηφίσει τις ζημιές μερικά ή ολικά με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, εφόσον το κεφάλαιο της εταιρίας μετά τη μείωση είναι ίσο τουλάχιστο με το κατώτατο ποσό που προβλέπει ο νόμος για κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρίας (60.000 € κλπ.)

Τέλος, το καταστατικό της εταιρίας δεν είναι δυνατό να περιλάβει διάταξη, σύμφωνα με την οποία οι μέτοχοι να υποχρεούνται σε συμπληρωματικές εισφορές για την κάλυψη ζημιών, όπως αυτό είναι δυνατό στις προσωπικές εταιρίες και στις Ε.Π.Ε.

Για την αναγνώριση της μεταφοράς της ζημίας στα επόμενα πέντε (5) έτη, πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) Η ζημία να προκύπτει «εκ των επαρκώς και ακριβώς τηρουμένων βιβλίων του υπόχρεου» (άρθρο 4 § 3 ν. 2238/1994). Δηλαδή απαιτείται η ζημία να προκύπτει από λογιστικά βιβλία, τα οποία να έχουν κριθεί από τη φορολογούσα αρχή επαρκή και ακριβή, τόσο κατά το

έτος που προέκυψε η ζημία όσο και κατά το έτος στο οποίο η ζημία μεταφέρεται για συμψηφισμό. Εάν σε μια επόμενη χρήση τα βιβλία κριθούν ανεπαρκή ή ανακριβή, η επιχείρηση δεν μπορεί να συμψηφίσει τη ζημία στην επόμενη χρήση εντός της 5ετίας που τα βιβλία κρίνονται ειλικρινή ή επαρκή.

(β) Αναγνωρίζεται για συμψηφισμό μόνο η ζημία που προκύπτει από τη φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσεως, δηλαδή η φορολογική ζημία.⁽¹⁾

Η ζημία αυτή πιθανό να είναι μικρότερη από τη ζημία που προκύπτει λογιστικά, λόγω του ότι ο φορολογικός ελεγκτής συχνά δεν αναγνωρίζει εξολοκλήρου ορισμένα έξοδα (ταξιδιών, αυτοκινήτων, κλπ.)

(γ) Κατά ρητή διάταξη του νόμου (άρθρο 61 § 1 του ν.2238/1994) «*παράλειψη του υπόχρεου να επιδώσει μέχρι το τέλος του οικείου οικονομικού έτους δήλωση, η οποία αναγράφει τη ζημία που προέκυψε στο ίδιο ή τα προηγούμενα αυτού οικονομικά έτη, του στερεί το δικαίωμα να τη συμψηφίσει*».

Δηλαδή, η μη αναγραφή από τη δικαιούμενη επιχείρηση του ποσού της μεταφερόμενης ζημίας τόσο στη δήλωση φορολογίας του οικονομικού έτους στο οποίο προέκυψε όσο και στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος του επόμενου από αυτό που προέκυψε οικονομικού έτους, της αποστερεί το δικαίωμα συμψηφισμού της ζημίας γιατί, με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν.2238/94, επιδιώχθηκε η εξάρτηση του υπόψη συμψηφισμού ή της μεταφοράς της ζημίας σε επόμενα οικονομικά έτη, με την κανονική εκπλήρωση και συμμόρφωση των δικαιούχων με τις φορολογικές υποχρεώσεις τους.

Η υποχρέωση καταχώρισεως της ζημίας στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος ως μεταφερόμενης υπάρχει και όταν τα αποτελέσματα της χρήσεως στην οποία μεταφέρεται η ζημία είναι ζημιογόνα ή τα κέρδη είναι ανεπαρκή για συμψηφισμό ολόκληρου του ποσού της ζημίας της παρελθούσας χρήσεως.

Ειδικότερα η μεταφορά της ζημίας ενεργείται με βάση το νόμιμο τίτλο που υπάρχει κατά το χρόνο της μεταφοράς, ο οποίος ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η φορολογική υπόθεση μπορεί να είναι: η δήλωση που υποβλήθηκε χωρίς ακόμη να έχει ελεγχθεί, το φύλλο ελέγχου, η δικαστική απόφαση.⁽²⁾

---

(1) Δε συντρέχει περίπτωση μεταφοράς ζημίας στο οικονομικό έτος κατά το οποίο η επιχείρηση απαλλάσσεται με νόμο από το φόρο εισοδήματος. Επίσης δε μεταφέρεται η ζημία προς συμψηφισμό με κέρδη επόμενων χρήσεων, αν κατά το χρόνο που πραγματοποιήθηκε η ζημία η επιχείρηση απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος με διάταξη νόμου.

(2) Για να αναγνωριστεί για συμψηφισμό η ζημία προηγούμενων χρήσεων με κέρδη επόμενων χρήσεων δεν είναι απαραίτητο τα κέρδη των επόμενων χρήσεων, από τα οποία θα εκπέσει η ζημία να έχουν προσδιοριστεί τελεσίδικα.

(δ) Ο συμψηφισμός της ζημίας μιας χρήσεως χωρεί μόνο για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας με τα κέρδη των επόμενων διαδοχικών χρήσεων και όχι με τα κέρδη προηγούμενων χρήσεων ή με τη χρησιμοποίηση αποθεματικών. Δηλαδή ο συμψηφισμός της ζημίας έχει περιορισμένο χρονικό ορίζοντα.

Ειδικότερα για τις εμπορικές επιχειρήσεις που τηρούν ακριβή και επαρκή βιβλία Β' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. το αρνητικό στοιχείο (ζημία) μεταφέρεται για να συμψηφιστεί διαδοχικώς στα επόμενα τρία (3) οικονομικά έτη (άρθρο 2 § 1 του ν.3091/2002)

(ε) Δε χωρεί συμψηφισμός της ζημίας με κέρδη που υπάγονται σε ειδική φορολογία. Η ζημία π.χ. μιας επιχειρήσεως δεν μπορεί να συμψηφιστεί με τα κέρδη από τα πλοία, που, όπως είναι γνωστό, φορολογούνται με ειδικό τρόπο (ν.27/1975), ούτε η ζημία από τα πλοία μπορεί να συμψηφιστεί με τα κέρδη της επιχειρήσεως που υπάγονται στον κανονικό φόρο εισοδήματος.

(στ) Δεν επιτρέπεται η μεταφορά ζημίας στο επόμενο έτος αν τούτο είναι ζημιογόνο, διότι θα οδηγήσει σε επαύξηση του αρνητικού αποτελέσματος του επόμενου έτους και θα κατέληγε ουσιαστικά στη δυνατότητα μεταφοράς της ζημίας και πέραν του επιτρεπόμενου χρόνου. Δηλαδή η χρονική περίοδος των πέντε ετών προσμετράτε μεμονωμένα για τη ζημία καθεμιάς χρήσεως.

Οι λογιστικές εγγραφές που γίνονται στην περίπτωση κάλυψης της ζημίας με κέρδη επόμενων χρήσεων είναι οι ακόλουθες:

---

88. Αποτελέσματα προς διάθεση

88.03 Ζημίες προηγούμενης χρήσεως προς κάλυψη

(εις) 42. Αποτελέσματα εις νέο

42.01 Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο

---

88. Αποτελέσματα προς διάθεση

88.99 Κέρδη προς διάθεση

(εις) 88. Αποτελέσματα προς διάθεση

88.03 Ζημίες προηγούμενης χρήσεως προς κάλυψη

4.5.2 Κάλυψη ζημιών με διάθεση αποθεματικών

Από νομική άποψη, το τακτικό αποθεματικό έχει προορισμό να καλύψει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού «αποτελέσματα χρήσεως». Αλλά το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ή η γενική συνέλευση να αποφασίσει τη δημιουργία αποθεματικών που προορίζονται για την κάλυψη απρόβλεπτης ζημίας ή εξαιρετικής φθοράς ή απαξιώσεως συγκεκριμένων παγίων στοιχείων. Ακόμη, η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει την απόσβεση ζημίας δια

χρησιμοποιήσεως οποιουδήποτε ελεύθερου αποθεματικού, δηλαδή αποθεματικού που δεν έχει ειδικό προορισμό ή οποιουδήποτε αποθεματικού που δεν προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό και το οποίο σχηματίστηκε με απλή απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Ειδικότερα, τα αφορολόγητα αποθεματικά είναι ελεύθερα αποθεματικά, δηλαδή έχουν σχηματιστεί με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων και συνεπώς, με μεταγενέστερη απόφαση μιας τέτοιας συνέλευσεως, είναι δυνατό να διατεθούν για την κάλυψη ζημιών.

Κατά τη δικαστική νομολογία η ζημία της χρήσεως συμψηφίζεται μόνο με μελλοντικά κέρδη και όχι με κέρδη προηγούμενων χρήσεων. Η άποψη αυτή στηρίζεται στη διάταξη του άρθρου 4 § 3 του ν.2238/1994, που εφαρμόζεται ανάλογα και στη φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων, δυνάμει του άρθρου 105 § 13 του ίδιου νόμου, η οποία επιτρέπει το συμψηφισμό των ζημιών μόνο με μελλοντικά κέρδη των πέντε επόμενων οικονομικών ετών και όχι με κέρδη παρελθόντων ετών. Συνεπώς, σε περίπτωση καλύψεως ζημίας με διάθεση φορολογημένου αποθεματικού (τακτικού ή έκτακτου), που σχηματίστηκε και φορολογήθηκε σε προηγούμενες χρήσεις, δεν τίθεται θέμα επιστροφής στην εταιρία από το Δημόσιο του φόρου εισοδήματος που καταβλήθηκε όταν σχηματίστηκε το αποθεματικό, Επίσης, χωρίς αμφιβολία υπόκειται σε φορολογία το αφορολόγητο αποθεματικό που διατίθεται για την εξάλειψη ζημίας, αφού η πράξη αυτή εξομοιώνεται με διανομή του αποθεματικού και ο λ/σμός του αποθεματικού εξαφανίζεται και δεν εμφανίζεται στον ισολογισμό ή εμφανίζεται μεν αλλά με μειωμένο υπόλοιπο κατά το ποσό που διατέθηκε για την εξάλειψη της ζημίας.

Το θέμα που αντιλέγεται είναι, εάν η εταιρία χάνει το φορολογικό πλεονέκτημα που της παρέχει ο νόμος να καλύψει με κέρδη επόμενων χρήσεων τη ζημία μιας χρήσεως που καλύφθηκε με φορολογημένο ή αφορολόγητο αποθεματικό. Το θέμα στασιάζετε και αρμόδια στελέχη του Υπ. Οικονομικών τάσσονται με την άποψη ότι η εταιρία χάνει το φορολογικό πλεονέκτημα της καλύψεως της ζημίας με μελλοντικά κέρδη, αφού η ζημία που καλύφθηκε δεν εμφανίζεται στον ισολογισμό. Το στασιαζόμενο θέμα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εξής:

(α) Χρησιμοποίηση φορολογημένου αποθεματικού για την κάλυψη της ζημίας.

Η χρησιμοποίηση φορολογημένου αποθεματικού (τακτικού, έκτακτου, κλπ.) για την κάλυψη της ζημίας στερείται, οποιασδήποτε φορολογικής βαρύτητας. Η ανώνυμη εταιρία, όταν καλύπτει ζημία με αποθεματικό εφαρμόζοντας τις διατάξεις του ν.2190/1920, κατά το φορολογικό νόμο εξακολουθεί να θεωρείται ότι έχει αρνητικό αποτέλεσμα (ζημία), την οποία μπορεί να μεταφέρει στα επόμενα πέντε οικονομικά έτη, με τον ίδιο τρόπο που μπορεί να το πράξει η ανώνυμη εταιρία που δεν προέβη σε κάλυψη της ζημίας της με διάθεση αποθεματικών. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση λογιστικής εξαλείψεως ζημίας με τακτικό ή έκτακτα αποθεματικά δεν επιστρέφεται μεν ο φόρος που είχε καταβληθεί στο Δημόσιο όταν σχηματίστηκαν τα

διατιθέμενα για την κάλυψη της ζημίας αποθεματικά, αλλά η επιχείρηση δεν χάνει το φορολογικό πλεονέκτημα του συμψηφισμού της ζημίας με κέρδη των επόμενων χρήσεων εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος.

Αν κατά τις πέντε επόμενες χρήσεις δεν προκύψουν κέρδη ή προκύψουν κέρδη λιγότερα από το ποσό της ζημίας που καλύφθηκε με αποθεματικά, ο φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε κατά το σχηματισμό του αποθεματικού που διατέθηκε για την κάλυψη της ζημίας χάνεται για την εταιρία, εξολοκλήρου στην περίπτωση που δεν πραγματοποιηθούν κέρδη στις επόμενες χρήσεις ή κατά το φόρο που αναλογεί στο ποσό που τα κέρδη που προέκυψαν υπολείπονται του ποσού των ζημιών που καλύφθηκε με φορολογημένα αποθεματικά.

(β) Χρησιμοποίηση αφορολόγητου αποθεματικού για την κάλυψη της ζημίας.

Βασική αρχή που πρέπει να πρυτανεύει στη σκέψη μας, είναι ότι η ζημία πρέπει να καλυφθεί από φορολογητέα κέρδη, τα οποία θα πραγματοποιηθούν στην επόμενη πενταετία ή τα οποία υπήρχαν στην επιχείρηση υπό μορφή αποθεματικών κατά τη χρήση που προέκυψαν οι ζημιές. Στην περίπτωση που καλύπτεται η ζημία με αποθεματικά που σχηματίστηκαν από αφορολόγητα έσοδα, η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να εκπέσει από τα φορολογητέα κέρδη των επόμενων πέντε χρήσεων τις ζημιές που αποσβέστηκαν με τη διάθεση τέτοιων αποθεματικών.

Όλοι οι αναπτυξιακοί φορολογικοί νόμοι που επέτρεψαν το σχηματισμό αφορολόγητων αποθεματικών (κρατήσεων, εκπτώσεων, κλπ.) θέτουν ως βασική προϋπόθεση για τη διατήρηση του αφορολόγητου των αποθεματικών (δηλαδή τη μη πληρωμή φόρου εισοδήματος γι' αυτά) την εμφάνιση των αποθεματικών (κρατήσεων, εκπτώσεων, κλπ.) στον ισολογισμό της επιχειρήσεως και μάλιστα σε ιδιαίτερους λ/σμούς. Με τη διάθεση όμως του αφορολόγητου αποθεματικού για απόσβεση ζημίας, ο λογαριασμός του αποθεματικού εξαφανίζεται και παύει να εμφανίζεται στον ισολογισμό ή σε περίπτωση διαθέσεως μέρους του αποθεματικού εξακολουθεί μεν να εμφανίζεται στον ισολογισμό, αλλά με μικρότερο υπόλοιπο κατά το ποσό της ζημίας που αποσβέστηκε. Έτσι, παύει να συντρέχει η βασική προϋπόθεση που οι φορολογικοί αναπτυξιακοί νόμοι έχουν θέσει, της εμφανίσεως, δηλαδή, των αποθεματικών στον ισολογισμό και, συνεπώς, τα ποσά των αφορολόγητων αποθεματικών που διατέθηκαν για την κάλυψη ζημιών πρέπει να υπαχθούν σε φορολογία. Τα ποσά που διατέθηκαν για την κάλυψη των ζημιών θα φορολογηθούν «επ' ονόματι» της εταιρίας, η οποία θα καταβάλλει τον ανάλογο φόρο εισοδήματος. Με τη φορολογία όμως των αποθεματικών αυτών μεταπίπτουμε στην προηγούμενη περίπτωση της καλύψεως ζημίας με φορολογημένα αποθεματικά και, συνεπώς, η εταιρία, εφόσον στις επόμενες πέντε χρήσεις έχει κέρδη, μπορεί να εκπέσει από τα κέρδη αυτά τις ζημιές που έχουν καλυφθεί κατά τον τρόπο που προαναφέραμε.

Η λογιστική αντιμετώπιση της καλύψεως της ζημίας χρήσεως με τη διάθεση αποθεματικού, σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ., είναι η ακόλουθη:

A) Ο λ/σμός του αποθεματικού, που διατέθηκε για την κάλυψη της ζημίας, εξαφανίζεται ή ελαττώνεται κατά το ποσό που χρησιμοποιήθηκε. Αυτό οφείλεται στο ότι αποσβένεται και το αντίστοιχο χρεωστικό υπόλοιπο του λ/σμού «αποτελέσματα χρήσεως».

B) Ο λ/σμός του αποθεματικού πρέπει να διέρχεται από τον πίνακα διαθέσεως κερδών. Δηλαδή, η χρέωση του λ/σμού του αποθεματικού πρέπει να γίνεται με πίστωση, όχι του λογαριασμού της ζημίας που αποσβένεται, αλλά του λογαριασμού 88.07 «αποτελέσματα προς διάθεση, λ/σμός αποθεματικών προς διάθεση», στη χρέωση του οποίου μεταφέρεται το ποσό της ζημίας που αποσβένεται.

Οι λογιστικές εγγραφές που γίνονται στην περίπτωση αυτή είναι οι εξής:

41.05 Έκτακτα αποθεματικά ⁽¹⁾
41.05.00 Έκτακτο αποθεματικό
(εις) 88 Αποτελέσματα προς διάθεση
88.07 Λ/σμός αποθεματικών προς διάθεση

---

88 Αποτελέσματα προς διάθεση
88.03 Ζημίες προηγούμενης χρήσεως προς κάλυψη
(εις) 42 Αποτελέσματα εις νέο ⁽²⁾
42.01 Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο

---

04 Διάφοροι λογαριασμοί πληροφοριών χρεωστικοί
04.10 Ζημίες που καλύφθηκαν με αποθεματικά εκπεστές
από τα κέρδη επόμενων χρήσεων
(εις) 08 Διάφοροι λογαριασμοί πληροφοριών πιστωτικοί
08.10 Ζημίες που καλύφθηκαν με αποθεματικά εκπεστές
από τα κέρδη επόμενων χρήσεων

---

(1) Ή κατά περίπτωση, χρεώνονται οι λογαριασμοί «τακτικό αποθεματικό», «αφορολόγητα αποθεματικά», κ.λ.π.

(2) Ή κατά περίπτωση, πιστώνεται ο λογαριασμός 42.02 «υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων»

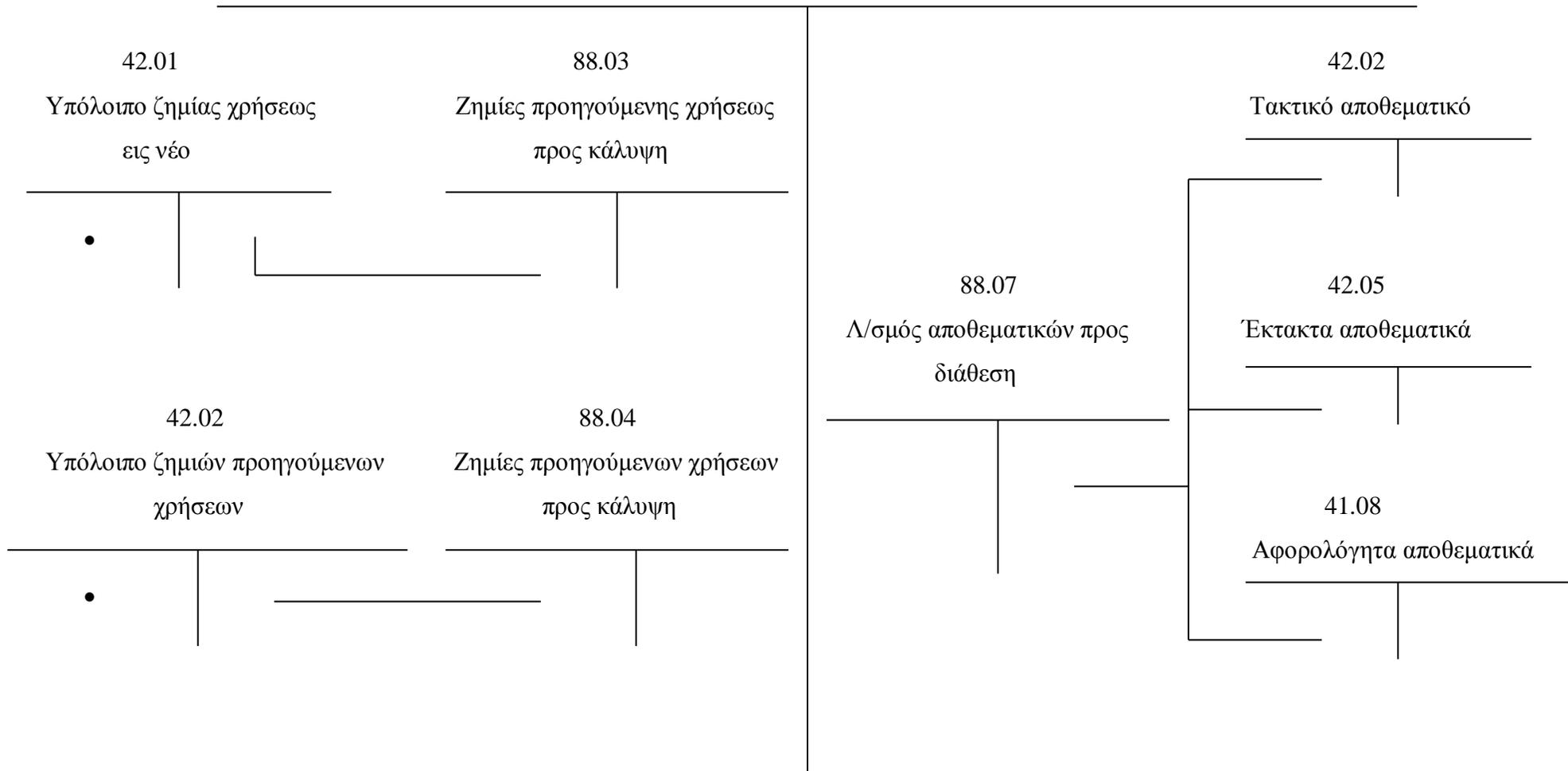
Το ζεύγος αυτό των λ/σμών τάξεως θα αντιλογιστεί κατά το ποσό της ζημίας που θα εκπεστεί, στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, από τα κέρδη των επόμενων χρήσεων ή μετά την πάροδο των πέντε επόμενων χρήσεων, οπότε το φορολογικό πλεονέκτημα θα εκλείψει.

Η κάλυψη ζημίας με τη χρησιμοποίηση αποθεματικού απεικονίζεται στο σχήμα της επόμενης σελίδας.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΖΗΜΙΑΣ

88

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ

4.5.3 Κάλυψη ζημίας χρήσεως με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου

Η κάλυψη ζημιών με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου επιβάλλεται σε πολλές περιπτώσεις να γίνει για την εξυγίανση του ισολογισμού, αλλά και για τη διανομή μερισμάτων στους μετόχους. Έτσι η κάλυψη των ζημιών με μείωση του κεφαλαίου είναι δυνατό να αποβλέπει:

- Στο να γίνει δυνατή η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας. Η εταιρία που υπέστη μεγάλες ακάλυπτες ζημιές έχει ουσιαστικά υποστεί μείωση του κεφαλαίου της. Η μείωση του κεφαλαίου για την κάλυψη ζημιών είναι απλώς μια λογιστική προσαρμογή και διόρθωση του εταιρικού κεφαλαίου στο ήδη μειωμένο λόγω των ζημιών μέγεθος αυτού, είναι όπως λέγεται μια ονομαστική ή αριθμητική μείωση του κεφαλαίου.

Αλλά η εταιρία που έχει υποστεί σοβαρές ζημιές έχει οπωσδήποτε ανάγκη από κεφάλαια, τα οποία όμως δεν είναι δυνατό να προσποριστεί με αύξηση του κεφαλαίου, αφού οι νέοι μέτοχοι δε θα αγόραζαν μετοχές μιας εταιρίας της οποίας ο ισολογισμός εμφανίζει ζημιές.

- Στο να γίνει δυνατή η διανομή των πιθανολογούμενων κερδών της νέας χρήσεως. Γιατί, αν δεν αποσβεστεί η ζημία, τα κέρδη που πιθανό να προκύψουν στη νέα χρήση θα πρέπει να διατεθούν για την απόσβεση της ζημίας και μόνο το υπόλοιπο, αν υπάρχει, θα είναι δυνατό να διατεθεί για διανομή σ' όσους έχουν δικαιώματα.⁽¹⁾

Η εξάλειψη των ζημιών με μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου είναι προαιρετική. Ο νόμος δεν υποχρεώνει την εταιρία να προβεί σε μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου, ακόμη και όταν συντρέχει περίπτωση συγκλήσεως γενικής συνελεύσεως για να αποφασίσει τη διάλυση ή μη αυτής, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 47 του ν.2190/1920. Στην περίπτωση μιας τέτοιας μειώσεως του κεφαλαίου, μειούται το απόλυτο ύψος του μετοχικού κεφαλαίου, ώστε η σχέση αυτού με το καθαρό εταιρικό ενεργητικό να είναι ευνοϊκότερη και να αποτρέπει την ανάγκη συγκλήσεως της συνελεύσεως αυτής.

Ο ν.2190/1920, με το άρθρο 48 § 1 περ. γ' επιβάλλει έμμεσα τη μείωση του κεφαλαίου για την κάλυψη των ζημιών, όταν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας υπολείπεται το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου, εφόσον το απόλυτο ύψος του κεφαλαίου έχει περιθώρια μειώσεως. Έτσι, η σχέση ιδίων κεφαλαίων και μετοχικού κεφαλαίου βελτιώνεται και αποσοβείται ο κίνδυνος ανακλήσεως της άδειας συστάσεως της εταιρίας. Η ανάκληση αποτρέπεται, και με την

---

(1) Η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου με τον τρόπο αυτό παραβλάπτει τα συμφέροντα των πιστωτών. Αν δεν γινόταν απόσβεση των ζημιών με μείωση του κεφαλαίου, τα κέρδη των επόμενων χρήσεων δε θα διανεμόνταν, αλλά θα διαθέτονταν για την κάλυψη της ζημίας οπότε το μετοχικό κεφάλαιο της Α.Ε., που αποτελεί και τη μόνη εξασφάλιση των μετόχων, θα έμενε ουσιαστικά και τυπικά ανέπαφο.

αύξηση του κεφαλαίου, που είναι η μόνη δυνατή λύση, αν τα περιθώρια της μειώσεως δεν είναι επαρκή για την άρση της αναλογίας που προανέφερα μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων και του μετοχικού κεφαλαίου.

Η φορολογική νομοθεσία παρέχει το δικαίωμα στην ανώνυμη εταιρία που πραγματοποίησε ζημία φορολογικά αναγνωριζόμενη, εφόσον η ζημία αυτή δεν καλύπτεται με συμψηφισμό θετικού στοιχείου του εισοδήματος από άλλη πηγή, να μεταφέρει τη φορολογική ζημία για συμψηφισμό με το φορολογητέο εισόδημα των επόμενων πέντε ετών, εφόσον συντρέχουν και οι άλλες προϋποθέσεις που θέτει ο φορολογικός νόμος.

Το Υπουργείο Οικονομικών, με βάση τη γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους 33/1981 την οποία αποδέχθηκε με την εγκύκλιό του Ε81/2Πολ.97/1981, αποφάνθηκε ότι «...το ποσό της ζημίας που καλύφθηκε δια της μειώσεως του μετοχικού κεφαλαίου αποσβένεται για την εταιρία, μετακυλιόμενη η ζημία αυτή στους μετόχους και συνεπώς δεν υφίσταται ζημία ως προς την εταιρία για να μπορεί να μεταφερθεί στις επόμενες χρήσεις» και «μόνο το ποσό της ζημίας, το οποίο τυχόν απέμεινε μετά τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου και το οποίο εμφανίζεται στον ισολογισμό και τα βιβλία της εταιρίας» μπορεί να μεταφερθεί προς συμψηφισμό στα επόμενα χρόνια.

Αντίθετα το ΣτΕ με την απόφασή του 2523/1991, δέχθηκε ότι «εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που τάσσει το άρθρο 4 § 1 του ν.δ.3323/1955 είναι δυνατή η μεταφορά ζημίας παρελθούσης χρήσεως προς συμψηφισμό με κέρδη της κρινόμενης χρήσεως, δεν ασκεί δε επιρροή το γεγονός ότι τυχόν, κατά τις διατάξεις της εμπορικής νομοθεσίας, και εν προκειμένω του Κωδ. Ν.2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών, η εταιρία πραγματοποίησε μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά το ποσό της ζημίας προς κάλυψη αυτής και ότι, η ζημία αυτή, που είχε αναμφισβητήτως προκύψει σε παρελθούσα χρήση και για την οποία συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις μεταφοράς δεν εμφανίστηκε, στον ισολογισμό της κρινόμενης χρήσεως».

Μετά την καταχώριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της εγκριτικής διοικητικής αποφάσεως για τη μείωση του κεφαλαίου, θα γίνουν οι εγγραφές:

---

40 Κεφάλαιο

40.00 Καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο κοινών μετοχών

ή 40.01 Καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο προνομιούχων μετοχών

(εις) 53 Πιστωτές διάφοροι

53.16 Μέτοχοι- αξία μετοχών τους προς

απόδοση λόγω μειώσεως του κεφαλαίου

---

53 Πιστωτές διάφοροι

53.16 Μέτοχοι-αξία μετοχών τους προς

απόδοση λόγω μείωσης του κεφαλαίου

(εις) 42 Αποτελέσματα εις νέο

42.02 Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων

Η εξάλειψη των ζημιών με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου δεν απαιτείται να διέλθει από τον πίνακα «διαθέσεως αποτελεσμάτων», γιατί η εξάλειψη των ζημιών γίνεται με τροποποίηση του καταστατικού και δε βασίζεται στην εξουσία της συνελεύσεως για διάθεση των κερδών.

4.6 Κράτηση για φόρο εισοδήματος

4.6.1 Διάκριση του φόρου εισοδήματος της ανώνυμης εταιρίας

Ο φόρος εισοδήματος που προκύπτει από τη φορολόγηση των κερδών της ανώνυμης εταιρίας διακρίνεται σε δύο κατηγορίες:

- ❖ Στον αναλογούντα φόρο εισοδήματος.
- ❖ Στον οφειλόμενο φόρο εισοδήματος.

i) Αναλογών φόρος εισοδήματος είναι ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα κέρδη της ανώνυμης εταιρίας. Στις οικονομικές καταστάσεις που η ανώνυμη εταιρία συντάσσει, ο αναλογών φόρος εισοδήματος εμφανίζεται στον «Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων» με τον τίτλο «φόρος εισοδήματος».

Αυτό προκύπτει από τις διατάξεις του Ε. Γ. Λ. Σ. όπου στο λογαριασμό 88.08 «φόρος εισοδήματος» καταχωρείται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού, με πίστωση του λογαριασμού 54.07 «φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών» ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί στα φορολογητέα κέρδη.

Ο αναλογών φόρος εισοδήματος δεν είναι αυτός που τελικά θα καταβληθεί στο Δημόσιο. Το ποσό που θα καταβληθεί προκύπτει από το λογαριασμό 54.08 «λογαριασμός εκκαθαρίσεως φόρων – τελών ετησίας δηλώσεως φόρου εισοδήματος» όπου το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 54.08 είναι ίσο με το ποσό του καταβλητέου φόρου, όπως προκύπτει από την οικεία δήλωση φόρου εισοδήματος.

Ο αναλογών φόρος εισοδήματος διακρίνεται σε κύριο και συμπληρωματικό φόρο. Ο κύριος φόρος υπολογίζεται στο συνολικό φορολογητέο εισόδημα της ανώνυμης εταιρίας με συντελεστή 35% έως 40%. Επιπλέον επιβάλλεται και συμπληρωματικός φόρος 3% στο εισόδημα

από ακίνητα που αποκτά η ανώνυμη εταιρία. Ο συμπληρωματικός φόρος δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από το κύριο φόρο εισοδήματος.

ii) Οφειλόμενος φόρος εισοδήματος είναι ο φόρος εισοδήματος που τελικά θα καταβληθεί στο Ελληνικό Δημόσιο. Το ποσό που τελικά θα καταβληθεί προκύπτει από το λογαριασμό 54.08 «λογαριασμός εκκαθαρίσεως φόρων – τελών ετησίας δηλώσεως φόρου εισοδήματος», όπου το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 54.08 είναι ίσο με το ποσό του καταβλητέου φόρου, όπως προκύπτει από την δήλωση φόρου εισοδήματος.

4.6.2 Προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος

Τα κέρδη των επιχειρήσεων φορολογικά διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- 1) Πρώτη κατηγορία (κέρδη από έσοδα απαλλασσόμενα προσωρινά της φορολογίας εισοδήματος).
  - a) Κέρδη από έσοδα αφορολόγητα (π.χ. τόκοι εντόκων τίτλων του Δημοσίου)
  - b) Κέρδη από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης (π.χ. κέρδος από την πώληση μετοχών μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο)

Αυτά παραμένουν στα ίδια κεφάλαια της εταιρίας υπό τη μορφή αποθεματικών και δεν φορολογούνται εφόσον δεν διανεμηθούν οπότε απαλλάσσονται προσωρινά της φορολογίας εισοδήματος, έως τη διάλυση και εκκαθάριση της εταιρίας οπότε και θα φορολογηθούν με τον ενιαίο συντελεστή.

- 2) Δεύτερη κατηγορία (κέρδη από έσοδα απαλλασσόμενα οριστικά της φορολογίας εισοδήματος).
  - a) Κέρδη από έσοδα μερισμάτων
  - b) Κέρδη από έσοδα λόγω συμμετοχής σε ΕΠΕ, λοιπές εταιρίες και κοινοπραξίες
  - c) Κέρδη από έσοδα από εκμετάλλευση πλοίων

Αυτά τα κέρδη απαλλάσσονται οριστικά της φορολογίας εισοδήματος διότι έχουν φορολογηθεί με ειδικό τρόπο.

- 3) Τρίτη κατηγορία
  - a) Εισοδήματα από τόκους καταθέσεων, REPOS, ομόλογα και έντοκα γραμμάτια Δημοσίου
  - b) Εισοδήματα από μεταβίβαση επιχείρησης κλπ.
  - c) Λοιπά κέρδη και έσοδα

Τα έσοδα της τρίτης κατηγορίας φορολογούνται αυτοτελώς, από το οικονομικό έτος 2003 και μετά, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του ν.2238/1994 διότι καταργήθηκε η εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης για τα εισοδήματα αυτά.

Ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος της ανώνυμης εταιρίας απεικονίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

	Συνολικό καθαρό εισόδημα βάσει ισολογισμού χρήσης	XX	
	Η ζημία βάσει ισολογισμού χρήσης	(XX)	
Προσθέτονται	1. Φόροι που δεν εκπίπτουν	XX	
(Σε περίπτωση	2. Ποσό αποσβέσεων που εκπέστηκε πλέον των νομίμων	XX	
ζημίας	3. Πρόσθετοι φόροι- προσαυξήσεις -πρόστιμα Κ. Β. Σ.	XX	
αφαιρούνται):	4. Δαπάνες αυτοκινήτων που δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση	XX	
	5. Λοιπές δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση	XX	
	6. Δαπάνες που αφορούν αφορ. έσοδα ή έσοδα φορολογ. κατ' ειδικό τρόπο ή έσοδα από μερίσματα και συμμετοχές	XX	XX
	Άθροισμα ή υπόλοιπο		XX
Αφαιρούνται	1. Υπόλοιπο καθαρών κερδών που μεταφέρθηκε από προηγούμενη χρήση	XX	
(Σε περίπτωση	2. Μερίσματα ή κέρδη από συμμετοχές	XX	
ζημίας	3. Έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο	XX	
προσθέτονται):	4. Έσοδα αφορολόγητα	XX	
	5. Κέρδη από πώληση χρεογράφων	XX	XX
	Κέρδη χρήσεως		XX
	Ζημίες χρήσεως		(XX)
	Διανεμόμενα κέρδη:		
	Μερίσματα		XX
	Αμοιβές μελών Δ.Σ.		XX
	Διανεμόμενα κέρδη στο προσωπικό		XX
	Σύνολο		XX

Προσθένται: 1. Μέρος αφορολ. εσόδων που αναλογούν στα διανεμόμενα XX

$$\left(\frac{\text{Διανεμόμενα κέρδη...*...αφορολόγητα έσοδα.....}}{\text{Κέρδη ισολογισμού}} \right)$$

2. Πλέον: φόρος που αναλογεί στο πιο πάνω ποσό XX

3. Μέρος κερδών φορολογηθέντων κατ' ειδικό τρόπο που αναλογούν στα διανεμόμενα XX

$$\left(\frac{\text{διανεμόμενα κέρδη...*...κέρδη φορολογημένα κατ' ειδικό τρόπο}}{\text{Κέρδη ισολογισμού}} \right)$$

4. Πλέον: φόρος που αναλογεί στο πιο πάνω ποσό XX XX
Κέρδη ή ζημία XX

Μείον: ζημία παρελθουσών χρήσεων (XX)

ΚΕΡΔΗ Ή ΖΗΜΙΕΣ ΜΕΤΑ ΦΟΡΟΛ. ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ XX

ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΑΦΟΡ. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞ. ΝΟΜΩΝ

1.Αφορολόγητη έκπτωση ν.1892/1990 XX

5.Αφορολόγητο αποθεματικό επενδύσεων ν.1828/1989 XX

6. Αφορολόγητο αποθεματικό ν.2601/1998 XX XX

ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑ ΚΕΡΔΗ Ή ΖΗΜΙΑ XX

4.6.3 Συντελεστές υπολογισμού του φόρου εισοδήματος

Σύμφωνα με την § 1 του άρθρου 109 του ν.2238/1994, όπως αντικαταστάθηκε με την § 7 του άρθρου 3 του ν.2597/1998 και των § 1 του άρθρου 6 του ν.2873/2000, ορίζει ότι:

Ο φόρος υπολογίζεται στο συνολικό φορολογητέο εισόδημα του υπόχρεου νομικού προσώπου, με φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι καθορίστηκαν κατά κατηγορία υπόχρεων, ως εξής:

	Για τα εισοδήματα οικονομικού έτους:		
	2001	2002	2003 και επόμενων
<ul style="list-style-type: none"> • Ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες των οποίων οι μετοχές κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. 	40%	37,5%	35%

<ul style="list-style-type: none"> • Ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες και τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του ν.1667/1986 	40%	37,5%	35%
<ul style="list-style-type: none"> • Αλλοδαπές εταιρίες και οργανισμοί που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων 	40%	37,5%	35%
<ul style="list-style-type: none"> • Υποκαταστήματα αλλοδαπών ανώνυμων εταιριών, με έδρα σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με μετοχές εισηγμένες κατά το χρόνο λήξης της διαχειριστικής περιόδου του υποκαταστήματος, σε οποιαδήποτε χρηματιστήριο της Ε.Ε. (άρθρο 23 § 1 του ν.2836/2000, εφαρμόζεται από 30.09.2000 και μετά) 	35%	35%	35%
<ul style="list-style-type: none"> • Εάν τα αμέσως ανωτέρω υποκαταστήματα είναι τραπεζικών επιχειρήσεων 	40%	40%	40%
<ul style="list-style-type: none"> • Ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, των οποίων οι μετοχές, κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών 	35%	35%	35%
<ul style="list-style-type: none"> • Για τα λοιπά νομικά πρόσωπα του άρθρου 101 	35%	35%	35%

Επιπλέον των προαναφερόμενων ποσοστών φόρου επιβάλλεται και συμπληρωματικός φόρος στο εισόδημα από ακίνητα που αποκτά η εταιρία με συντελεστή 3%.

Σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη από 30.06.1992 και εφεξής ο φόρος εισοδήματος των ανωνύμων εταιριών υπολογίζεται επί του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος της εταιρίας πριν από την αφαίρεση των διανεμόμενων κερδών. Με την καταβολή του φόρου αυτού επέρχεται εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης για τα διανεμόμενα κέρδη. Δηλαδή τα ως άνω νομικά πρόσωπα, όταν διανέμουν κέρδη με τη μορφή μερισμάτων, προμερισμάτων, αμοιβών στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τους διευθυντές, στο προσωπικό κλπ. δεν προβαίνουν σε παρακράτηση φόρου, επειδή τα εισοδήματα αυτά φορολογούνται στο όνομα του νομικού προσώπου.

Ο συντελεστής φορολογίας των κερδών της ανώνυμης εταιρίας ανέρχεται σύμφωνα με τα παραπάνω σε 35% και ισχύει για όλες τις κατηγορίες των ανωνύμων εταιριών: βιομηχανικές, εμπορικές, ξενοδοχειακές, κλπ. (άρθρο 109 § 1 ν.2238/1994).

4.6.4 Προσδιορισμός του ποσού του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος της χρήσεως

Ο φόρος εισοδήματος εξευρίσκεται με τον πολλαπλασιασμό του φορολογητέου εισοδήματος επί το συντελεστή φορολογίας της εταιρίας (35%). Δηλαδή:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Φόρος} \\ \text{εισοδήματος} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{Φορολογητέο} \\ \text{εισόδημα} \\ \hline \end{array} * \begin{array}{|c|} \hline \text{Συντελεστής φορο-} \\ \text{λογίας 35\%} \\ \hline \end{array}$$

Περαιτέρω με τις διατάξεις του άρθρου 109 § 4 του ν.2238/1994 ορίζεται ότι από το συνολικό ποσό του φόρου, που αναλογεί στο φορολογούμενο εισόδημα και τον συμπληρωματικό φόρο, εκπίπτουν:

A. Ο φόρος που προκαταβλήθηκε έναντι του φόρου εισοδήματος της κλειόμενης χρήσεως.

B. Ο φόρος που παρακρατήθηκε από τα εισοδήματα της κλειόμενης χρήσεως και ο οποίος παρακολουθείται στο λογαριασμό 33.13.

Γ. Ο φόρος που αναλογεί στο μέρος των φορολογηθέντων κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης εισοδημάτων που διανέμονται.

Δ. Ο φόρος που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε στην αλλοδαπή για το εισόδημα που προέκυψε σ' αυτή και υπόκειται σε φόρο. Ο φόρος αυτός σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι ανώτερος από το ποσό του φόρου που αναλογεί για το εισόδημα αυτό στην Ελλάδα.⁽¹⁾

Τέλος όταν το ποσό του φόρου που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε είναι μεγαλύτερο από το φόρο που αναλογεί, η επιπλέον διαφορά συμψηφίζεται στο υπόλοιπο ποσό που προκύπτει για βεβαίωση.

---

(1) Ως εισόδημα που έχει προκύψει στην αλλοδαπή θα δηλωθεί το καθαρό εισόδημα (ακαθάριστα έσοδα – δαπάνες) πριν από την έκπτωση του φόρου που παρακρατήθηκε ή προκαταβλήθηκε στην αλλοδαπή για το εισόδημα αυτό, γιατί ο φόρος αυτός δεν αποτελεί δαπάνη εισοδήματος.

Αν το εισόδημα από την αλλοδαπή έχει προκύψει σε διάφορα κράτη, πρέπει να λαμβάνεται ξεχωριστά ο φόρος που καταβλήθηκε σε κάθε κράτος και για το εισόδημα που έχει προκύψει σ' αυτό το κράτος, και να εκπίπτει, μέχρι του ποσού του φόρου που με βάση τον ελληνικό νόμο αναλογεί στο εισόδημα που προέκυψε σε κάθε κράτος.

4.7 Τακτικό αποθεματικό

4.7.1 Η υποχρέωση κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν.2190/1920 «ετησίως αφαιρείται το εικοστό τουλάχιστο των καθαρών κερδών προς σχηματισμό τακτικού αποθεματικού. Η προς σχηματισμό αποθεματικού αφαίρεση πάυει να είναι υποχρεωτική, όταν το τακτικό αποθεματικό φθάσει τουλάχιστον το τρίτο του εταιρικού κεφαλαίου. Το αποθεματικό αυτό χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την εξίσωση πριν την διανομή μερίσματος του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών».

Η κράτηση για τακτικό αποθεματικό, που προβλέπεται από την παραπάνω διάταξη, τυγχάνει υποχρεωτική με την έννοια ότι επιβάλλεται από το νόμο και μάλιστα από διάταξη αναγκαστικής εφαρμογής.

Μόνη προϋπόθεση για να γεννηθεί υποχρέωση της εταιρίας για διενέργεια κρατήσεως τακτικού αποθεματικού είναι η συγκεκριμένη χρήση να κλείσει με κέρδη. Αν η χρήση δεν αποφέρει κέρδη ή καταλείπει ζημία, καμία υποχρέωση της εταιρίας δεν υπάρχει για κράτηση τακτικού αποθεματικού από τυχόν αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων που υπάρχουν στην εταιρία.

Η υποχρέωση της εταιρίας για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού υπάρχει έστω κι αν, με απόφαση της γενικής συνέλευσεως που λήφθηκε με παμψηφία, κανένα ποσό κερδών της χρήσεως δε διανέμεται, αλλά ολόκληρο το ποσό των κερδών της χρήσεως διατίθεται για το σχηματισμό άλλων αποθεματικών.

Το τακτικό αποθεματικό *«χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την εξίσωση πριν από τη διανομή του μερίσματος του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών»* (άρθρο 44 εδαφ. 3 ν.2190/1920). Ο νομοθέτης, ακολουθώντας το παλιότερο γερμανικό δίκαιο, ορίζει ως «αποκλειστική» χρησιμοποίηση του αποθεματικού αυτού την κάλυψη της ζημίας με την οποία τυχόν θα κλείσει ο λογαριασμός «αποτελέσματα χρήσεως» σε κάποια μεταγενέστερη χρήση.

Η παραπάνω διάταξη είναι αναγκαστικής εφαρμογής με την έννοια ότι ούτε το καταστατικό ούτε η γενική συνέλευση ούτε το Δ.Σ. μπορούν να ορίσουν χρησιμοποίηση του αποθεματικού διαφορετική από εκείνη που ορίζει ο νόμος.

Το τακτικό αποθεματικό προορίζεται να καλύψει μόνο τη ζημία που προκύπτει με τη σύνταξη, κατά το τέλος της χρήσεως, του ισολογισμού και του λογαριασμού «αποτελέσματα χρήσεως» και την οποία, εμφανίζει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού. Απαιτείται, λοιπόν, να συνταχθεί ισολογισμός και λογαριασμός «αποτελέσματα χρήσεως» ολόκληρης της χρήσεως και όχι τμήματος αυτής, όπως είναι οι διάφορες «λογιστικές καταστάσεις» που συντάσσονται κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Η ζημία που εμφανίζεται σ' αυτές τις «λογιστικές

καταστάσεις» δεν είναι δυνατό να καλυφθεί, κατά τη διάρκεια της χρήσεως, με διάθεση τακτικού αποθεματικού.

Έκτακτη ζημία που προέκυψε π.χ. από πυρκαγιά στο εργοστάσιο της εταιρίας ή από σεισμό κλπ., δεν είναι δυνατό να καλυφθεί κατά τη διάρκεια της χρήσεως με χρησιμοποίηση τακτικού αποθεματικού, γιατί η ζημία αυτή είναι δυνατό να καλυφθεί, μερικά ή ολικά, από τα κέρδη της χρήσεως.

Οι εκούσιες προσθήκες στο τακτικό αποθεματικό έχουν την έννοια της υπαγωγής τους στη διάταξη του άρθρου 44 εδαφ. 3, δηλαδή και οι εκούσιες αυτές προσθήκες προορίζονται, αρχικά, για να χρησιμοποιηθούν «προς εξίσωση του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών». Η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, όμως, μπορεί, με νεώτερη απόφασή της, να διαθέσει, κατά την ελεύθερη κρίση της τις εκούσιες προσθήκες στο τακτικό αποθεματικό.

Έτσι, το πέρα από το υποχρεωτικό όριο τακτικό αποθεματικό είναι δυνατό, με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων, να κεφαλαιοποιηθεί, να μετατραπεί σε άλλο αποθεματικό, ακόμη δε και να διανεμηθεί στους μετόχους.

4.7.2 Επί ποίων κερδών υπολογίζεται η κράτηση για τακτικό αποθεματικό

Η κράτηση για τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται επί του συνολικού ποσού των λογιστικών καθαρών κερδών της χρήσεως μετά την αφαίρεση των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και του αναλογούντος στα κέρδη αυτά φόρου εισοδήματος.

Αν, εκτός από τα κέρδη της χρήσεως, διανέμονται και κέρδη προηγούμενων χρήσεων ή και αποθεματικά, η κράτηση για τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται μόνο επί των καθαρών κερδών της χρήσεως.

Δεν υπολογίζεται τακτικό αποθεματικό όταν η χρήση κλείσει με ζημία, έστω και αν αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων διανέμονται στην παρούσα χρήση.

Στην περίπτωση που υπάρχουν ζημίες προηγούμενων χρήσεων, το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται επί του υπολοίπου των κερδών που απομένει μετά την κάλυψη των ζημιών. Αν τα κέρδη που προέκυψαν στη χρήση είναι μικρότερα από το ποσό των ζημιών που υπάρχουν από προηγούμενες χρήσεις, δεν υπάρχει υποχρέωση για κράτηση τακτικού αποθεματικού. Δηλαδή το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται επί των λογιστικών κερδών της χρήσεως μειωμένων με τις τυχόν ζημίες προηγούμενων χρήσεων και τον αναλογούντα στα εναπομένοντα λογιστικά κέρδη φόρο εισοδήματος.

Συγκεκριμένα, το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται επί του ποσού των λογιστικών κερδών που προκύπτουν από το αλγεβρικό άθροισμα των υπολοίπων των ακόλουθων λογαριασμών:

- 88.00 «καθαρά κέρδη χρήσεως» (λογαριασμός 86.99)	α
- 88.06 «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγ. χρήσεων» (λογαριασμός 42.04)	β
- 88.09 «λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόρου»	γ
- 88.03 «ζημίες προηγούμενης χρήσεως προς κάλυψη» (λογαριασμός 42.01)	δ
- 88.04 «ζημίες προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη» (λογαριασμός 42.02)	ε
Σύνολο	ζ
<u>μείον:</u> αναλογών φόρος εισοδήματος (ζ * 35%)	η
Κέρδος επί του οποίου υπολογίζεται η κράτηση	θ
κράτηση = θ * 5% ή ποσοστό μείζον που προβλέπει το καταστατικό	====

Το καταστατικό ή η γενική συνέλευση δεν μπορούν να ορίσουν άλλη βάση υπολογισμού του τακτικού αποθεματικού. Το ποσό του αποθεματικού που αναλογεί επί των κερδών της κλειόμενης χρήσεως είναι δυνατό να παρακρατηθεί από αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων ή και από αποθεματικά των οποίων επιτρέπεται η διανομή, αφού τόσο τα κέρδη των προηγούμενων χρήσεων όσο και τα διανεμόμενα αποθεματικά μεταφέρονται στο λογαριασμό «αποτελέσματα προς διάθεση» και αναμιγνύονται με τα κέρδη της κλειόμενης χρήσεως.

4.7.3 Το ποσοστό της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό και μέχρι ποιο ποσό είναι υποχρεωτική η κράτηση

Η διάταξη του άρθρου 44 του ν.2190/1920 ορίζει ότι *«ετησίως αφαιρείται το εικοστό τουλάχιστο των καθαρών κερδών»* (δηλαδή το 5% τουλάχιστο των καθαρών κερδών) για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

Το καταστατικό της εταιρίας είναι δυνατό να ορίσει ποσοστό μεγαλύτερο του 5%, όχι όμως και μικρότερο αυτού. Υποστηρίζεται, ότι με το αρχικό καταστατικό, όχι όμως και με τροποποίησή του, μπορεί να οριστεί ότι το σύνολο των κερδών, μετά την αφαίρεση του υποχρεωτικού πρώτου μερίσματος, διατίθεται για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

Η γενική συνέλευση των μετόχων δεν μπορεί να ορίσει παρακράτηση κερδών με βάση ποσοστό μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο από το καταστατικό της εταιρίας, γιατί η αύξηση του ποσοστού αυτού επηρεάζει το ποσό των διανεμητέων κερδών, τη διανομή των οποίων ορίζει το καταστατικό.

Αν σε μια χρήση δεν έγινε κράτηση για τακτικό αποθεματικό, επειδή η χρήση δεν άφησε καθαρά κέρδη, ή αν η κράτηση που έγινε υπολείπεται από εκείνη που ορίζει το καταστατικό ή ο νόμος, επειδή τα κέρδη ήταν ανεπαρκή, κατά την επόμενη χρήση θα κρατηθεί μόνο το οριζόμενο από το καταστατικό, ειδάλτως από το νόμο, ποσοστό και δεν θα υπολογιστεί κράτηση και για την προηγούμενη χρήση, κατά την οποία δεν προέκυψαν κέρδη ή αυτά ήταν ανεπαρκή.

Αν το τακτικό αποθεματικό μειωθεί εξαιτίας χρησιμοποίησεως μέρους ή ολόκληρου για την κάλυψη της ζημίας μιας χρήσεως, η κράτηση που γίνεται στην επόμενη χρήση θα είναι η προβλεπόμενη από το καταστατικό ανεξάρτητα αν αυτή καλύπτει ή όχι το ποσό του αποθεματικού που χρησιμοποιήθηκε. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση που, πριν χρησιμοποιηθεί το αποθεματικό, είχε διακοπεί η κράτηση για το σχηματισμό του, επειδή αυτό είχε φθάσει στο όριο που καθορίζει το καταστατικό ή ο νόμος.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 44 του ν.2190/1920 «...η προς σχηματισμό αποθεματικού αφαίρεση πάυει να είναι υποχρεωτική, όταν αυτό φθάσει τουλάχιστον το τρίτο του εταιρικού κεφαλαίου...»

Κατά τη διάταξη του άρθρου 18 του ν.400/1970, επίσης, «...η τοιαύτη διάθεση δεν είναι υποχρεωτική εάν το αποθεματικό υπερβεί το τετραπλάσιο του μετοχικού κεφαλαίου».

Ο νομοθέτης όρισε το ελάχιστο όριο μέχρι κάλυψεως του οποίου η κράτηση για τακτικό αποθεματικό είναι υποχρεωτική. Είναι δε το όριο αυτό το 1/3 του ονομαστικού μετοχικού κεφαλαίου και προκειμένου για τις ασφαλιστικές εταιρίες το τετραπλάσιο του μετοχικού κεφαλαίου.

Ο νόμος αναφέρεται στο κατά το χρόνο της συντάξεως του ισολογισμού κεφάλαιο και μάλιστα στο ονομαστικό κεφάλαιο (καταβλημένο + οφειλόμενο), ανεξάρτητα αν ένα μέρος αυτού δεν έχει ακόμη καταβληθεί από τους μετόχους ή είναι «αποσβεσμένο» ή προέρχεται από μετοχές άνευ ψήφου.

4.8 Τα διανεμόμενα στους μετόχους κέρδη

4.8.1 Οριοθέτηση των διανεμητέων στους μετόχους μερισμάτων και τόκων

Με τη διάταξη της § 3δ του άρθρου 43 του ν.2190/1920, ορίζεται ότι «μέχρι την πλήρη απόσβεση όλων των εξόδων εγκατάστασης («πολυετούς απόσβεσης») απαγορεύεται οποιαδήποτε διανομή κερδών, εκτός αν το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων αυτών είναι μικρότερο από το άθροισμα των προαιρετικών αποθεματικών και του υπολοίπου των κερδών εις νέο».

Εξάλλου, η διάταξη της § 4α του ίδιου άρθρου και νόμου ορίζει ότι η παραπάνω διάταξη της § 3δ εφαρμόζεται και για τα έξοδα ερευνών και ανάπτυξης των λογαριασμών «έξοδα ερευνών ορυχείων- μεταλλείων- λατομείων» και «έξοδα λοιπών ερευνών», καθώς και για παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας των λογαριασμών «δικαιώματα εκμεταλλεύσεως ορυχείων- μεταλλείων- λατομείων» και «λοιπές παραχωρήσεις».

Σύμφωνα λοιπόν με τη διάταξη αυτή, απαγορεύεται να γίνει διανομή μερισμάτων στους μετόχους, ποσοστών Δ.Σ., μερισμάτων σε κατόχους κοινών ιδρυτικών τίτλων, τόκων σε κατόχους κερδοφόρων ομολογιών και γενικά να διανεμηθούν κέρδη της κλειόμενης χρήσεως ή

κέρδη παρελθουσών χρήσεων (αποθεματικά ή κέρδη εις νέο), εκτός εάν το αναπόσβεστο υπόλοιπο:

- των εξόδων εγκαταστάσεως, εκτός από τις σωρευμένες προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία,
- των εξόδων ερευνών και αναπτύξεως,
- των παραχωρήσεων και δικαιωμάτων εκμεταλλεύσεως ορυχείων- μεταλλείων- λατομείων,
- των λοιπών παραχωρήσεων,

είναι μικρότερο από το άθροισμα : α) των προαιρετικών αποθεματικών και β) του υπολοίπου των «κερδών εις νέο», οπότε διανεμήσιμη είναι μόνο η διαφορά.

Ως προαιρετικά αποθεματικά νοούνται τα αποθεματικά των οποίων επιτρέπεται η διανομή. Στον υπολογισμό, επομένως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα αποθεματικά που είναι δυνατό να διανεμηθούν με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων, τα οποία είναι:

➤ Τα ελεύθερα αποθεματικά, δηλαδή τα αποθεματικά που σχηματίστηκαν με ελεύθερη (μη υπαγορευόμενη από το νόμο ή το καταστατικό) απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται και τα αφορολόγητα αποθεματικά.

➤ Τα καταστατικά αποθεματικά που έχουν ως σκοπό να διανεμηθούν στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους, δηλαδή τα αποθεματικά που αποσκοπούν στην ενίσχυση των μερισμάτων στις χρήσεις που τα κέρδη δεν επαρκούν. Εδώ υπάγονται και τα καταστατικά αποθεματικά που δεν έχουν ειδικό προορισμό, όπως λ.χ. είναι το έκτακτο αποθεματικό, και τα οποία μπορούν να διανεμηθούν με απλή απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων, όπως επίσης και τα καταστατικά αποθεματικά που σχηματίστηκαν πάνω από το υποχρεωτικό ανώτατο όριο που πιθανόν ορίζεται από το καταστατικό (για τη διαφορά σχηματισμένου αποθεματικού και ανώτατου ορίου που ορίζεται από το καταστατικό).

➤ Το τακτικό αποθεματικό που σχηματίστηκε πέρα από το υποχρεωτικό ανώτατο όριο, που καθορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό.

Τα αποθεματικά, δηλαδή, που πρέπει να συναθροίζονται και το άθροισμα αυτών να συγκρίνεται με το αναπόσβεστο υπόλοιπο των παραπάνω εξόδων είναι όλα τα αποθεματικά που είναι δυνατό να διανεμηθούν με απλή απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

Κατά την παραπάνω σύγκριση και για να επιτυγχάνεται ο σκοπός του νόμου, θα πρέπει από τα τυχόν υφιστάμενα αποθεματικά να αφαιρείται ο αναλογών σ' αυτά φόρος, αφού ο φόρος αυτός οφείλεται στο Δημόσιο και η καταβολή τελεί σε αναστολή μέχρι τη διανομή ή κεφαλαιοποίησή τους ή μέχρι τη διάλυση της εταιρίας.

Το παραστατικό διάγραμμα των λογιστικών μεγεθών που υποβάλλονται σε σύγκριση, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν, έχει ως εξής όπως φαίνεται στην επόμενη σελίδα:

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΕΡΔΩΝ

(άρθρο 43 § 3δ και § 4α)

<u>1. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ</u>		XXX	<u>1. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ</u>	
• έξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκαταστάσεως	XX		• ελεύθερα αποθεματικά	XX
• συν/κές διαφορές δανείων για κτήσεις παγίων στοιχείων	XX		• καταστατικά αποθεματικά τα οποία προορίζονται να διανεμηθούν στους μετόχους	XX
• τόκοι κατασκευαστικής περιόδου	XX		• τακτικό αποθεματικό, το πέρα από το υποχρεωτικό ανώτατο όριο	XX
• λοιπά έξοδα εγκ/σεως	XX		• αφορολόγητα αποθεματικά (μείον: φόρος εισοδήματος)	XX
• έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων	XX		<u>2. ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΡΔΩΝ ΕΙΣ ΝΕΟ</u>	XX
• έξοδα αυξήσεως κεφαλαίου	XX		<u>3. ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ</u>	
• διαφορά εκδόσεως και εξοφλήσεως ομολογιών	XX		(μείον: φόρος εισοδήματος)	XX
• έξοδα αναδιοργανώσεως	XX			
• λοιπά έξοδα πολ. αποσβ.	XX			
<u>2. ΕΞΟΔΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ</u>	XXX			
<u>3. ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΚΜ/ΣΕΩΣ ΟΡΥΧΕΙΩΝ- ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ</u>	XXX			
<u>4. ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ</u>	XXX			
	A			B

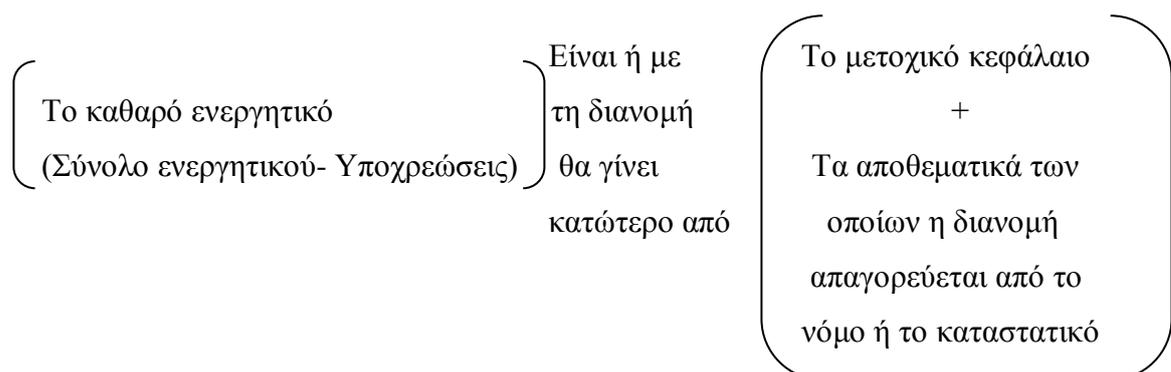
Μέγιστο ποσό διανεμήσιμων κερδών είναι η θετική διαφορά των συνόλων Β μείον Α.

Με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν.2190/1920, ο νομοθέτης επιδιώκει τη διατήρηση της ακεραιότητας του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας και των μη διανεμήσιμων αποθεματικών και την περιφρούρησή τους από διανομές στους μετόχους κυρίως μερισμάτων και τόκων από μετοχές. Έτσι, με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, ορίζεται αφενός το ελάχιστο όριο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας το οποίο δεν πρέπει να φαλκιδεύεται από διανομές στους μετόχους και αφετέρου οριοθετείται το μέγιστο ύψος των κερδών και αποθεματικών που είναι δυνατό να διανεμηθούν.

Η διάταξη της § 1 του άρθρου 44α του ν.2190/1920 ορίζει ότι «*με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους, εφόσον, κατά την ημερομηνία λήξης της τελευταίας χρήσης, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας, όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ, είναι ή, μετά τη διανομή αυτή, θα γίνει κατώτερο από το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου, προσαυξημένου με τα αποθεματικά για τα οποία η διανομή τους απαγορεύεται από το νόμο ή το καταστατικό. Το ποσό αυτό του μετοχικού κεφαλαίου μειώνεται κατά το ποσό που δεν έχει ακόμα κληθεί να καταβληθεί*».

Με τη διάταξη αυτή ο νομοθέτης επιχείρησε να μεταφέρει στη χώρα μας τη διάταξη της § 1 περ. (α) και (β) του άρθρου 15 της 2^{ης} Οδηγίας της Ε.Ο.Κ. (77/91/Ε.Ο.Κ./1976), η οποία όμως ορίζει ότι: «1.α) με εξαίρεση τις περιπτώσεις μείωσης του καλυφθέντος κεφαλαίου, δεν επιτρέπεται η διανομή στους μετόχους εφόσον κατά την ημερομηνία λήξεως της τελευταίας χρήσεως το καθαρό ενεργητικό όπως εμφανίζεται στους ετήσιους λογαριασμούς είτε θα μπορούσε να προκύψει σαν αποτέλεσμα της διανομής αυτής, είτε είναι κατώτερο και από το καλυφθέν κεφάλαιο, αυξημένο κατά τα αποθεματικά των οποίων ο νόμος ή το καταστατικό δεν επιτρέπουν τη διανομή. (β) Το ποσό του καλυφθέντος κεφαλαίου που προβλέπεται στην περίπτωση (α) μειώνεται κατά το ποσό του καλυφθέντος κεφαλαίου που έχει καλυφθεί αλλά δεν έχει καταβληθεί, όταν το τελευταίο δεν εμφανίζεται στο ενεργητικό του ισολογισμού».

Σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη της 2ης οδηγίας της Ε.Ο.Κ., απαγορεύεται κάθε διανομή μερισμάτων κλπ. στους μετόχους εφόσον:

Η περίπτωση (β) της παραπάνω διατάξεως επεξηγεί το εξυπονοούμενο, ότι εφόσον το οφειλόμενο κεφάλαιο δεν εμφανίζεται στο ενεργητικό του ισολογισμού, το κεφάλαιο αυτό πρέπει να αφαιρείται από το ονομαστικό μετοχικό κεφάλαιο.

Το μέγιστο συνεπώς ποσό των κερδών και των αποθεματικών που η εταιρία έχει τη δυνατότητα να διανείμει στους μετόχους είναι η θετική διαφορά:

$$\left(\text{ΚΑΘΑΡΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ} \right) \text{ μείον } \left(\begin{array}{c} \text{ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ} \\ + \\ \text{ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΗΣΙΜΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ} \end{array} \right)$$

Η παραπάνω διάταξη, ορίζει ότι απαγορεύεται οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους, όταν υφίστανται ζημίες που υπερβαίνουν, ή μετά τη διανομή θα υπερβούν, τα κέρδη που πραγματοποίησε η εταιρία (κέρδη χρήσεως ή προηγούμενων χρήσεων εις νέο) και τα προαιρετικά- διανεμήσιμα αποθεματικά.

Στον υπολογισμό του υπό συζήτηση ελάχιστου ορίου ιδίων κεφαλαίων πρέπει να περιλαμβάνονται τα αποθεματικά που έχουν σχηματιστεί με βάση διατάξεις νόμων ή του καταστατικού και των οποίων αποθεματικών η διανομή απαγορεύεται από τις διατάξεις αυτές. Έτσι, στον παραπάνω υπολογισμό πρέπει να περιλαμβάνονται:

(α) Το τακτικό αποθεματικό, το οποίο δεν είναι δυνατό να διανεμηθεί στους μετόχους, γιατί αποκλειστικός προορισμός αυτού είναι η κάλυψη του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού αποτελέσματα χρήσεως, εκτός από το τμήμα του αποθεματικού αυτού που σχηματίστηκε με ελεύθερη απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων πάνω από το υποχρεωτικό όριο που θέτει ο νόμος ή πάνω από το μείζον που θέτει το καταστατικό της εταιρίας.

(β) Τα καταστατικά αποθεματικά που δεν προορίζονται να διανεμηθούν στους μετόχους, αλλά έχουν ειδικούς προορισμούς. Τα αποθεματικά αυτά δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο διανομής εκτός εάν προηγηθεί σχετική τροποποίηση του καταστατικού.⁽¹⁾

Στους παραπάνω υπολογισμούς, δηλαδή, δεν πρέπει να προστίθενται στο μετοχικό κεφάλαιο τα διανεμήσιμα αποθεματικά που είναι τα ελεύθερα αποθεματικά, δηλαδή εκείνα που σχηματίστηκαν με ελεύθερη (μη υπαγορευόμενη από το νόμο ή το καταστατικό) απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως, καθώς και τα καταστατικά αποθεματικά που προορίζονται να διανεμηθούν στους μετόχους.

---

(1) Στο μετοχικό κεφάλαιο πρέπει να προστίθενται και οι τυχόν υπάρχουσες «διαφορές αναπροσαρμογής αξίας ενεργητικών στοιχείων», γιατί κι' αυτές δεν είναι δυνατό να διανεμηθούν στους μετόχους, αφού αποτελούν ποσά διορθωτικά της αξίας του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας.

Ευνόητο ότι διανεμήσιμα είναι και τα αφορολόγητα αποθεματικά που σχηματίστηκαν με ελεύθερη απόφαση της γενικής συνέλευσεως των μετόχων σύμφωνα με τις διατάξεις φορολογικών νόμων. Και τα αποθεματικά λοιπόν αυτά δεν πρέπει να προστίθενται στο μετοχικό κεφάλαιο κατά τους παραπάνω υπολογισμούς.

Με τη διάταξη της § 2 του άρθρου 44α του ν.2190/1920, ορίζεται ότι: « το ποσό που διανέμεται στους μετόχους δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσης που έχει λήξει, προσαυξημένο με τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις και τα αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και αποφασίστηκε από τη Γενική Συνέλευση η διανομή τους, και μειωμένο κατά το ποσό των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και τα ποσά που επιβάλλεται να διατεθούν για το σχηματισμό αποθεματικών σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό».

Η διάταξη αυτή θέτει φραγμό προς τα πάνω (οροφή) σχετικά με το διανεμήσιμο στους μετόχους ποσό μερισμάτων και τόκων από μετοχές. Το ανώτατο αυτό ποσό μερισμάτων και τόκων προσδιορίζεται ως εξής:

α. Το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσεως, δηλαδή:		
καθαρό αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημία) της χρήσεως,		
όπως προκύπτει από το λογαριασμό «αποτελέσματα		
χρήσεως».	xxx	
(+ ή -) διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	xxx	
	<hr/>	
	xxx	
(-) λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι	xxx	xxx
β. (+) κέρδη προηγούμενων χρήσεων (λ. 42.00)		xxx
γ. (+) αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και		
αποφασίστηκε από τη γενική συνέλευση η		
διανομή τους (λ.88.07)		xxx
δ. (-) ζημίες προηγούμενων χρήσεων		xxx
ε. (-) κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και		
καταστατικά αποθεματικά (λ.41.02 -03)		xxx
		<hr/>
Μέγιστο διανεμήσιμο στους μετόχους ποσό		xxx
		<hr/> <hr/>

4.8.2 Είδη μερισμάτων μετόχων

Τα μερίσματα που διανέμονται στους μετόχους προέρχονται από τα καθαρά κέρδη της κλειόμενης χρήσεως ή προηγούμενων χρήσεων (αποθεματικά ή κέρδη εις νέο).

Μέρισμα λέγεται το εισόδημα, το οποίο λαμβάνει κάθε μετοχή από τα καθαρά ετήσια κέρδη στο τέλος κάθε χρήσης. Όταν μιλούμε για μέρισμα εννοούμε συνήθως μέρισμα σε μετρητά. Είναι όμως δυνατή, μολονότι σπάνια στη χώρα μας, η διανομή μερίσματος «σε είδος» ή και σε άλλες αξίες. Τα πιο συνηθισμένα είδη μερισμάτων είναι: το μέρισμα σε μετρητά, το μέρισμα σε μετοχές, το μέρισμα σε περιουσιακά στοιχεία, το μέρισμα σε scrip.

Όλα τα είδη μερισμάτων, εκτός από το μέρισμα σε μετοχές, συνεπάγονται τη μείωση της καθαρής περιουσίας της επιχειρήσεως. Τα διάφορα είδη μερισμάτων είναι:

(α) Μέρισμα σε μετρητά (Cash dividend). Για ν' αποφασίσει η γενική συνέλευση τη διανομή μερίσματος σε μετρητά, πρέπει πρωταρχικά να υπάρχουν κέρδη της κλειόμενης χρήσεως ή προηγούμενων χρήσεων ή διανεμήσιμα αποθεματικά, αλλά επίσης να υπάρχουν και τα απαραίτητα μετρητά, γιατί τα μερίσματα καταβάλλονται σε ευρώ. Η ρευστότητα, λοιπόν, της επιχειρήσεως μελετάται πριν από κάθε απόφαση διανομής μερίσματος και μάλιστα σταθμίζεται η στατική ρευστότητα της επιχειρήσεως, δηλαδή η τωρινή ταμιακή της θέση, αλλά και η δυναμική ρευστότητα αυτής, δηλαδή η μελλοντική ταμιακή της θέση.

(β) Μέρισμα σε μετοχές (Stock dividend). Όταν η εταιρία επιθυμεί να διατηρήσει τα κέρδη που πραγματοποίησε, αλλά ταυτόχρονα να ικανοποιήσει και τους μετόχους, για το ποσό του μερίσματος εκδίδει νέες μετοχές που τις διανέμει, χωρίς αντάλλαγμα, στους μετόχους, ανάλογα με τις κατεχόμενες από κάθε μέτοχο μετοχές. Οι δωρεάν παρεχόμενες μετοχές γίνονται ευμενώς δεκτές από τους μετόχους, γιατί αυξάνουν την εμπορευσιμότητα των μετοχών.

(γ) Μέρισμα σε περιουσιακά στοιχεία. Πρόκειται για μέρισμα «σε είδος», που καταβάλλεται με άλλα περιουσιακά στοιχεία της επιχειρήσεως εκτός από μετρητά. Τέτοια στοιχεία είναι συνήθως τα χρεόγραφα (μετοχές - ομολογίες) εκδόσεως άλλων επιχειρήσεων που κατέχει η επιχείρηση, δικαιώματα προτιμήσεως για εγγραφή σε μετοχές άλλης εταιρίας, εμπορεύματα, οικόπεδα κι άλλες επενδύσεις, τα οποία όμως παρουσιάζουν προβλήματα κατά τη διανομή. Στη χώρα μας αποκλείεται μάλλον η εξόφληση των μερισμάτων με ακίνητα (γήπεδα, κτίρια κλπ.)

(δ) Μέρισμα σε Scrip. Στην αλλοδαπή έχει επινοηθεί η προσωπική αναβολή της καταβολής του μερίσματος στις περιπτώσεις που η εταιρία πραγματοποιεί μεν κέρδη, αλλά αντιμετωπίζει προσωρινή δυσκολία στην ταμιακή ρευστότητα. Έτσι, εκδίδει και παραδίνει στους μετόχους αντί μετρητών ένα πιστωτικό τίτλο, που περιλαμβάνει υπόσχεση της εταιρίας να καταβάλλει το ποσό

που αναγράφεται στο τίτλο, συνήθως σε καθορισμένη ημερομηνία ή σε ημερομηνία που θα καθοριστεί μεταγενέστερα και το οποίο καλείται Scrip. Το scrip μπορεί να είναι και τοκοφόρο.⁽¹⁾ Ο μέτοχος μπορεί να διατηρήσει το scrip μέχρι τη λήξη του, οπότε θα εισπράξει το ποσό που αναγράφεται σ' αυτό ή μπορεί να το προεξοφλήσει αν επιθυμεί να έχει το μέρος σε μετρητά.

4.8.3 Το πρώτο μέρος των μετόχων από τα κέρδη της χρήσεως

4.8.3.1 Προσδιορισμός του ποσού του πρώτου μερίσματος των μετόχων

Ως πρώτο μέρος εννοούμε το μέρος που η εταιρία υποχρεούται σύμφωνα με το νόμο να διανείμει στους μετόχους. Αποκαλείται πρώτο μέρος σε αντιδιαστολή με το πρόσθετο μέρος που η εταιρία, με ελεύθερη απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων, δυνατό να διανείμει στους μετόχους ή με βάση διάταξη του καταστατικού υποχρεούται να διανείμει στους μετόχους.

Το πρώτο μέρος που διανέμεται υποχρεωτικά στους μετόχους υπολογίζεται: με βάση το καταβλημένο κεφάλαιο και με βάση τα κέρδη της χρήσεως:

• Υπολογισμός με βάση το κεφάλαιο

Σύμφωνα με το άρθρο 45 § 2 περ. (β) του ν.2190/1920, από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως «κρατείται το απαιτούμενο ποσό δια την καταβολή πρώτου μερίσματος εξ 6% τουλάχιστον επί του καταβλημένου εταιρικού κεφαλαίου». Η διάταξη θεσπίζει το καλούμενο πρώτο μέρος.

• Υπολογισμός με βάση τα καθαρά κέρδη της χρήσεως

Το άρθρο 3 του α.ν.148/1967, όπως αντικαταστάθηκε: με το άρθρο 1 του ν.876/1979, το άρθρο 3 § 18 του ν.2753/1999 και με το άρθρο 25 του ν.2789/2000, ορίζει ότι:

«1. Οι ανώνυμες εταιρίες υποχρεούνται να διανέμουν σε μετρητά, κάθε έτος, στους μετόχους ποσοστό τουλάχιστον τριάντα πέντε επί τοις εκατό (35%) επί των καθαρών κερδών, μετά την αφαίρεση μόνο του τακτικού αποθεματικού,⁽²⁾ καθώς και των κερδών από την εκποίηση μετοχών,

---

(1) Ο τόκος δεν είναι μέρος και δε συμπεριλαμβάνεται στο διανεμόμενο ποσό μερίσματος, αλλά συνιστά χρηματοοικονομικό έξοδο.

(2) Για τον υπολογισμό του διανεμητέου ποσού μερίσματος εκπίπτει μόνο το υποχρεωτικό τακτικό αποθεματικό, όχι όμως και τα αποθεματικά που σχηματίζονται με απόφαση της γενικής συνελεύσεως ή οι νόμιμες αλλά μη υποχρεωτικές αφορολόγητες κρατήσεις εκπτώσεις.

οι οποίες κατέχονται τουλάχιστον από δεκαετίας και αντιπροσωπεύουν συμμετοχή ανωτέρα του 20% επί του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικής των εταιρίας, εφόσον το κατά το παρόν άρθρο διανεμητέο τμήμα κερδών είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει από την εφαρμογή της διατάξεως της περιπτώσεως (β) της παραγράφου 2 του άρθρου 45 του ν.2190/1920 «περί Ανωνύμων Εταιριών» όπως αυτό αποκωδικοποιήθηκε στο Β.Δ.174/1963 «περί κωδικοποίησης των διατάξεων του Ν.2190/1920 και ισχύει».

«2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται αν η γενική συνέλευση των μετόχων με πλειοψηφία τουλάχιστον εξήντα πέντε τοις εκατό (65%) του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου αποφασίσει αυτό. Στην περίπτωση αυτή, το μη διανεμόμενο μέρισμα μέχρι τουλάχιστον ποσοστού τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) επί των καθαρών κερδών, που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο, μεταφέρεται στα βιβλία της εταιρίας σε ειδικό λογαριασμό αποθεματικού προς κεφαλαιοποίηση. Το αποθεματικό αυτό υποχρεούται η ανώνυμη εταιρία εντός τετραετίας από το χρόνο του σχηματισμού του να κεφαλαιοποιήσει, με έκδοση νέων μετοχών που παραδίδει δωρεάν στους δικαιούχους μετόχους».

«3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 δεν εφαρμόζονται εφόσον το αποφασίσει η γενική συνέλευση με πλειοψηφία εβδομήντα τοις εκατό (70%) τουλάχιστον του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου».

«19. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται για τα διανεμόμενα κέρδη που προέρχονται από ισολογισμούς που εγκρίνονται από τη γενική συνέλευση των μετόχων από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και εφεξής (σ.σ. 17.11.1999 και εφεξής)».

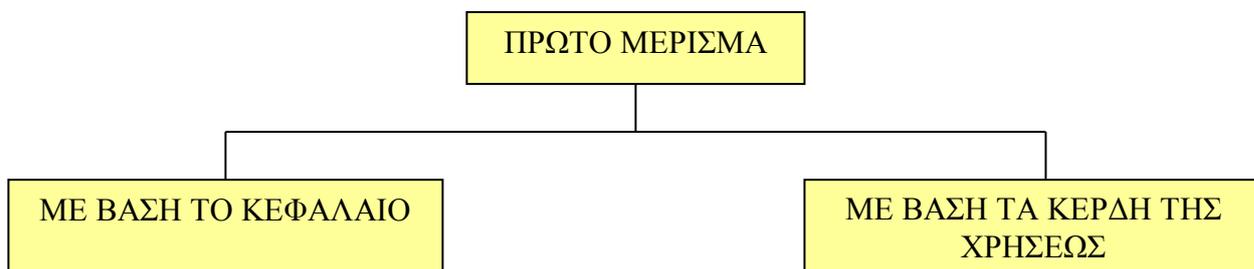
Σύμφωνα με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις που επιβάλλουν φόρο εισοδήματος επί του συνόλου των κερδών της χρήσεως (άρθρο 99 του ν.2238/1994):

- από το ποσό που εξευρίσκεται με βάση το καταβλημένο κεφάλαιο με συντελεστή 6% (ή το μείζον ποσοστό που ορίζει το καταστατικό) πρέπει ν' αφαιρεθεί ο αναλογών φόρος εισοδήματος, (υπολογιζόμενος επί του ποσού αυτού με το συντελεστή φορολογίας της εταιρίας 35%) και
- για τον υπολογισμό του μερίσματος με βάση τα κέρδη της χρήσεως, από τα συνολικά κέρδη της χρήσεως πρέπει ν' αφαιρεθεί ο αναλογών φόρος εισοδήματος (υπολογιζόμενος επ' αυτών με το συντελεστή φορολογίας της εταιρίας 35%) και από το ποσό που απομένει ν' αφαιρεθεί η κράτηση για τακτικό αποθεματικό και το 35%⁽¹⁾ του υπολοίπου λογίζεται ως πρώτο μέρισμα.

---

(1) Διευκρινίζεται ότι οι αμοιβές και τα ποσοστά που παρέχονται στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και οι εκτός μισθού αμοιβές των διευθυντών και διαχειριστών, καταβάλλονται πέραν του προσδιοριζόμενου για μερίσματα ποσοστού 35% των καθαρών κερδών.

Κατά τις προαναφερόμενες διατάξεις, η εταιρία υποχρεούται να καταβάλλει στους μετόχους μέρισμα το μεγαλύτερο από τα δύο ποσά που προκύπτουν από τους παραπάνω υπολογισμούς, κατά την ακόλουθη σχηματική παράσταση:

Καταβλημένο κεφάλαιο * 6% =	α	Λογιστικά κέρδη της χρήσεως	δ
μείον: αναλογών φόρος: $\alpha * 35\% =$	$\underline{\beta}$	μείον: αναλογών φόρος: $\delta * 35\% =$	$\underline{\epsilon}$
	$\underline{\underline{\gamma}}$		$\underline{\underline{\zeta}}$
		μείον: τακτικό αποθεματικό: $\zeta * 5\% =$	$\underline{\theta}$
		μέρισμα χρήσεως $\theta * 35\% =$	$\underline{\underline{\eta}}$

Παράδειγμα:

- **1^η περίπτωση ($\gamma > \eta$):** έστω $\gamma = 6.000$ και $\eta = 4.500$

Διανέμεται μέρισμα μετρητοίς 6.000.

- **2^η περίπτωση:** έστω $\gamma = 6.000$ και $\eta = 15.000$

Στη δεύτερη περίπτωση:

α. Διανέμεται μέρισμα μετρητοίς ποσό 15.000

β. Με απόφαση Γ. Σ. των μετόχων που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 65% του καταβεβλημένου κεφαλαίου καταβάλλεται μέρισμα σε μετρητά 6.000 και μέρισμα σε μετοχές (εντός τετραετίας) 9.000 (15.000 – 6.000).

Το ποσό των 9.000 εμφανίζεται στο λογαριασμό 43.02 «ποσά προορισμένα για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου» και κεφαλαιοποιείται υποχρεωτικά εντός τετραετίας από το χρόνο παρακρατήσεώς του.

γ. Με απόφαση Γ. Σ. που εκπροσωπεί το 70% τουλάχιστον του καταβλημένου κεφαλαίου, το ποσό του μερίσματος περιορίζεται σε 6.000 σε μετρητά.

δ. Με απόφαση της παμψηφίας των μετόχων είναι δυνατό να μη διανεμηθεί παντάπασις μέρισμα.

Ειδικότερα για το πρώτο μέρισμα σημειώνουμε τα εξής:

Ο μέτοχος έχει δικαίωμα στα κέρδη που μένουν μετά την αφαίρεση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό (εφεξής υπόλοιπο κερδών). Επί του υπολοίπου αυτού ο μέτοχος έχει δικαίωμα ποσού ίσου προς 6% επί του καταβλημένου ποσού της μετοχής του,⁽¹⁾ εκτός αν το καταστατικό ορίζει μεγαλύτερο ποσοστό, οπότε έχει δικαίωμα επί του μεγαλύτερου ποσού που προσδιορίζεται με το ποσοστό αυτό.

Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της χρήσεως αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο, γεννάται το ερώτημα αν οι νέες μετοχές δικαιούνται πλήρους μερίσματος. Ορθότερη είναι η γνώμη ότι, εφόσον το καταστατικό της εταιρίας ή η απόφαση περί αυξήσεως του κεφαλαίου δεν προβλέπουν σχετικώς, στις νέες μετοχές θα πρέπει να καταβληθεί μέρισμα ανάλογο προς το χρόνο που διέρρευσε από της καταβολής του κεφαλαίου μέχρι της λήξεως της χρήσεως. Κι αυτό γιατί το ποσοστό που ορίζει ο νόμος ή το καταστατικό είναι ετήσιας βάσεως.⁽²⁾ Αν π.χ. η εταιρία είχε κεφάλαιο 60.000 € και την 1.7.20+0 διπλασιάστηκε, τότε την 31.12.20+0, το πρώτο μέρισμα της χρήσεως 20+0, σε περίπτωση πραγματοποιήσεως κερδών, θα υπολογιστεί ως εξής:

$60.000 * 6\% * 6/12 =$	1.800
$120.000 * 6\% * 6/12 =$	3.600
	<hr/>
Συνολικό μέρισμα	<u><u>5.400</u></u>

4.8.3.2 Το πρώτο μέρισμα «εν ανεπαρκεία» κερδών

Το δικαίωμα του μετόχου συνίσταται στην απόληψη ποσού μέχρι του ποσοστού που προαναφέραμε. Αν το υπόλοιπο κερδών δεν επαρκεί για να καταβληθεί ολόκληρο το μέρισμα, το δικαίωμα του μετόχου περιορίζεται στο υπόλοιπο των κερδών. Αν σε μια χρήση δεν απομένει κέρδος, γιατί ολόκληρο απορροφήθηκε από την κράτηση για τακτικό αποθεματικό και για φόρο εισοδήματος της εταιρίας, ο μέτοχος δεν αποκτά κανένα δικαίωμα για μέρισμα. Αν το υπόλοιπο των κερδών είναι μικρότερο του ποσού του πρώτου μερίσματος που ορίζεται από το νόμο (ή το μείζον που ορίζεται από το καταστατικό), ο μέτοχος αποκτά δικαίωμα για το υπόλοιπο που απομένει. Ο μέτοχος κοινών μετοχών ή μετοχών με απλό προνόμιο δεν έχει δικαίωμα ν' αξιώσει να του καταβληθεί από τα κέρδη των επόμενων χρήσεων το μέρισμα που δεν έλαβε σε μια χρήση. Τέτοιο δικαίωμα έχει μόνο ο κάτοχος μετοχών με σωρευτικό προνόμιο.

---

(1) Δεν υπολογίζεται μέρισμα επί της διαφοράς από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

(2) Υποστηρίζεται η άποψη ότι το μέρισμα πρέπει να είναι ανάλογο του χρόνου από της οριστικής ισχύος της αυξήσεως μέχρι του χρόνου λήξεως της χρήσεως, δηλαδή μετά την ολοκλήρωση της τυπικής διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 7β του ν.2190/1920.

Το δικαίωμα για το μέρισμα αποκτούν εξίσου όλοι οι μέτοχοι. Αλλά όταν υπάρχουν προνομιούχοι αυτοί προηγούνται στη απόληψη του μερίσματος. Οι κοινοί μέτοχοι αποκτούν δικαίωμα για το μέρισμα μόνο μετά την ικανοποίηση του δικαιώματος των προνομιούχων και εφόσον υπολείπεται ποσό από το διανεμητέο κέρδος.

Αν εκτός από τους κοινούς μετόχους υπάρχουν και προνομιούχοι μέτοχοι με σωρευτικό και απλό προνόμιο, πρέπει να διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

▪ **Περίπτωση που τα κέρδη επαρκούν για τη διανομή των μερισμάτων**

Στην περίπτωση που τα κέρδη επαρκούν για την καταβολή των μερισμάτων σε μετοχές με σωρευτικό προνόμιο και των μερισμάτων απλών προνομιούχων και κοινών μετοχών, το συνολικό ποσό του μερίσματος που πρέπει να καταβληθεί, θα περιλαμβάνει:

α) Τα ποσά των μερισμάτων προγενέστερων χρήσεων που δεν καταβλήθηκαν στους μετόχους με σωρευτικό προνόμιο, γιατί στις χρήσεις αυτές η εταιρία δεν πραγματοποίησε κέρδη ή τα κέρδη που πραγματοποίησε ήταν ανεπαρκή.

β) Το μέρισμα της χρήσεως, που υπολογίζεται με ποσοστό 6% (ή με το μεγαλύτερο ποσοστό που ενδεχόμενα ορίζει το καταστατικό) επί του καταβλημένου κεφαλαίου, δηλαδή επί του καταβλημένου τμήματος όλων των μετοχών (προνομιούχων και κοινών) ή με ποσοστό 35% επί των κερδών της χρήσεως σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν.

▪ **Περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν για τη διανομή των μερισμάτων**

Στην περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν για την καταβολή των μερισμάτων, η διανομή τους γίνεται με την ακόλουθη σειρά:

α) Κατά πρώτο λόγο διανέμονται στους προνομιούχους μετόχους σωρευτικού μερίσματος τα μερίσματα που έπρεπε να καταβληθούν σε προηγούμενες χρήσεις και δεν καταβλήθηκαν, λόγω του ότι στις χρήσεις αυτές δεν προέκυψαν κέρδη ή τα κέρδη που προέκυψαν ήταν ανεπαρκή.

β) Ακολουθεί η διανομή στους προνομιούχους μετόχους σωρευτικού και απλού προνομίου του πρώτου μερίσματος της χρήσεως.

γ) Ακολουθεί η διανομή πρώτου μερίσματος της χρήσεως στους κοινούς μετόχους.

4.8.3.3 Διανομή του μερίσματος από τα αδιανέμητα κέρδη (κέρδη εις νέο και αποθεματικά) προηγούμενων χρήσεων

Σε μια χρήση που η εταιρία έχει τη δυνατότητα να σχηματίσει αφορολόγητα αποθεματικά αναπτυξιακών νόμων (ν.2601/98, 1892/90, κλπ.) ή αφορολόγητα αποθεματικά από αφορολόγητα έσοδα ή από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο, παρέχεται σ' αυτήν η δυνατότητα:

- Να μη διανείμει κανένα ποσό από τα κέρδη της κλειόμενης χρήσεως, διευρύνοντας έτσι τη βάση των κερδών επί της οποίας θα υπολογιστούν τα αφορολόγητα αποθεματικά των αναπτυξιακών νόμων ή διαθέτοντας αλώβητα τα ποσά των αφορολόγητων εσόδων και των κατ' ειδικό τρόπο φορολογουμένων για το σχηματισμό αποθεματικών και

- Τα απαιτούμενα ποσά για τη διανομή μερισμάτων στους μετόχους, ποσοστά στα μέλη του Δ.Σ. και λοιπούς δικαιούχους, να τα αντλήσει από κέρδη προηγούμενων χρήσεων (κέρδη εις νέο ή αποθεματικά).

Η αντιμετώπιση αυτή απαιτεί ειδική ρητή απόφαση κατ' αρχή του Δ.Σ. της εταιρίας και μεταγενέστερα της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων, διατυπούμενη ευκρινώς στα πρακτικά του Δ.Σ. και της γενικής συνελεύσεως των μετόχων. Η απόφαση όμως αυτή πρέπει να ληφθεί από καθολική τακτική γενική συνέλευση (δηλαδή να παρίστανται μέτοχοι εκπροσωπώντας το σύνολο του κεφαλαίου) και να ληφθεί ομόφωνη απόφαση όλων των μετόχων (παμψηφία).

4.8.4 Διανομή ολόκληρου του μερίσματος σε μετοχές

Η γενική συνέλευση των μετόχων, στην οποία εκπροσωπείται ολόκληρο το μετοχικό κεφάλαιο, μπορεί με ομοφωνία ν' αποφασίσει να μη διανεμηθεί στους μετόχους κανένα ποσό σε μετρητά, αλλά ολόκληρο το ποσό των μερισμάτων, συμπεριλαμβανομένου και του πρώτου μερίσματος, να διατεθεί σε αύξηση του κεφαλαίου της εταιρίας, οι νέες δε μετοχές που θα εκδοθούν να διανεμηθούν στους παλιούς μετόχους. Αυτό γίνεται δεκτό, γιατί οι διατάξεις περί διανομής κερδών δεν είναι δημόσιας τάξεως και έχουν τεθεί προς το αποκλειστικό συμφέρον των μετόχων και, συνεπώς, επιτρέπουν τη διάθεση των μερισμάτων «κατ' αρέσκεια» των μετόχων. Όπως όμως ορθά παρατηρείται, η απόφαση αυτή των μετόχων ισχύει μόνο για τα μερίσματα της συγκεκριμένης χρήσεως και όχι για μελλοντικά κέρδη.

4.8.5 Διανομή του υπολοίπου των κερδών σε μετοχές

Το υπόλοιπο των κερδών, μετά την αφαίρεση από αυτά του τακτικού αποθεματικού και του πρώτου μερίσματος, «διατίθεται κατά τους ορισμούς του καταστατικού» (άρθρο 45 § 2 περ. (γ) ν. 2190/1920). Είναι όμως δυνατό το καταστατικό να εξουσιοδοτεί τη γενική συνέλευση ν' αποφασίζει για τη διανομή του υπολοίπου των κερδών ή να σιωπά, οπότε τεκμαίρεται τέτοια εξουσιοδότηση της συνελεύσεως. Στις περιπτώσεις αυτές είναι δυνατό η γενική συνέλευση ν' αποφασίσει τη διάθεση του υπολοίπου των κερδών για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Η αύξηση του κεφαλαίου γίνεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί αυξήσεως του κεφαλαίου και, συνεπώς, επιτρέπεται η αύξηση του κεφαλαίου να γίνει με αύξηση της ονομαστικής αξίας της μετοχής.

4.8.6 Λογιστική αντιμετώπιση του διανεμόμενου σε μετοχές μερίσματος

Το Δ.Σ. της εταιρίας αποφασίζει να προτείνει στη γενική συνέλευση τη διανομή στους μετόχους μερίσματος σε (κοινές) μετοχές συνολικής ονομαστικής αξίας € 3.000.

Θα γίνουν οι εγγραφές:

(α) κατά το κλείσιμο του ισολογισμού:

88 Αποτελέσματα προς διάθεση		
88.99 Κέρδη προς διάθεση	3.000	
(εις) 53 Πιστωτές διάφοροι		
53.01 Μερίσματα πληρωτέα		3.000
<hr/>		
53 Πιστωτές διάφοροι		
53.01 Μερίσματα πληρωτέα	3.000	
(εις) 43 Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου		
43.02 Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου		3.000
<hr/>		

(β) Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυξήσεως του κεφαλαίου⁽¹⁾

(1) Οι εγγραφές αυτές πρέπει να γίνουν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας δημοσιεύσεων του άρθρου 7β του ν.2190/1920 και όχι κατά τη λήψη της αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως.

33 Χρεώστες διάφοροι	
33.03 Μέτοχοι λογαριασμός καλύψεως κεφαλαίου	3.000
(εις) 40 Κεφάλαιο	
40.00 Καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο κοινών μετοχών	3.000
43 Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	
43.02 Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	3.000
(εις) 33 Χρεώστες διάφοροι	
33.03 Μέτοχοι λογαριασμός καλύψεως κεφαλαίου	3.000

4.8.7 Από πότε ο μέτοχος αποκτά δικαίωμα για το μέρισμα

Ο μέτοχος έχει δικαίωμα λήψεως μερίσματος. Το δικαίωμα του όμως αποκτά, κατά το νόμο, συγκεκριμένο περιεχόμενο μετά την ψήφιση του ισολογισμού από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων και εφόσον από τον ισολογισμό προκύπτουν καθαρά κέρδη τόσα, ώστε να κρατηθεί το ποσό του τακτικού αποθεματικού που ορίζεται από το καταστατικό (ειδίλλως από το νόμο) και να απομένει ακόμη ποσό κερδών. Από το χρόνο ψηφίσεως του ισολογισμού δημιουργείται το ατομικό δικαίωμα του μετόχου για το μέρισμα που του αναλογεί, το οποίο δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί και με αγωγή.⁽¹⁾

Για να θεμελιωθεί λοιπόν το δικαίωμα του μετόχου επί του μερίσματος πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

α) Να συνταχθεί ισολογισμός από την Α.Ε.

Στην περίπτωση που η εταιρία δεν καταρτίζει ισολογισμό ή δεν εγκρίνεται νόμιμα ο ισολογισμός της, ελλείπει στοιχείο απαραίτητο για την γέννηση του δικαιώματος του μετόχου, ο οποίος δε δικαιούται να εγείρει αγωγή για να εξαναγκάσει την εταιρία να καταρτίσει ισολογισμό. Απλώς δικαιούται, ως μέλος της εταιρίας, να ζητήσει τη συμμόρφωσή της ως προς τις υποχρεώσεις της ή να επιδιώξει την ποινική της δίωξη, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 57 του ν.2190/1920, χωρίς να αποκλείεται η αγωγή αποζημιώσεως από το αδίκημα.

(1) Αν μετά την ψήφιση του ισολογισμού από τη γενική συνέλευση και προτού ο μέτοχος εισπράξει το μέρισμά του η Α.Ε. κηρυχθεί σε πτώχευση, ο μέτοχος που απέκτησε το δικαίωμα για τη λήψη του μερίσματος από και δια της ψηφίσεως του ισολογισμού, αναγγέλλεται, όπως κάθε άλλος πιστωτής της Α.Ε. στην ομάδα των πιστωτών για την αξίωση του επί του μερίσματος.

β) Τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν, σύμφωνα με τον ισολογισμό, να επιτρέπουν τη διανομή μερίσματος.

Τα κέρδη, όπως προκύπτουν από τον ισολογισμό, πρέπει να είναι μεγαλύτερα από το ποσό που απαιτείται για την καταβολή του φόρου εισοδήματος της χρήσεως και την κράτηση για τακτικό αποθεματικό, που ορίζεται από το καταστατικό ή, αν το καταστατικό δεν ορίζει, αυτήν που ορίζεται από το νόμο.

γ) Να εγκριθεί ο ισολογισμός από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων.

Προτού εγκριθεί ο ισολογισμός από τη τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, έστω και αν καταρτίστηκε από το Δ.Σ. και αφήνει κέρδη αρκετά για τη διανομή μερίσματος, ο μέτοχος δεν αποκτά συγκεκριμένο δικαίωμα. Μόνο αφότου εγκριθεί ο ισολογισμός προσδιορίζονται τα καθαρά κέρδη και καθορίζεται το διανεμητέο μέρισμα.

δ) Απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων για διανομή μερίσματος.

Διχογνωμία επικρατεί στην επιστήμη αν, για να αποκτήσει ο μέτοχος δικαίωμα περί διανομής μερίσματος, απαιτείται απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων περί διανομής κερδών ή αρκεί απλώς η έγκριση, από τη γενική συνέλευση των μετόχων, ισολογισμού που να εμφανίζει επαρκή κέρδη για διανομή μερίσματος.

Οι μεν θεωρούν ότι δεν αρκεί η έγκριση του ισολογισμού, αλλά απαιτείται η γενική συνέλευση να αποφασίσει τη διανομή, από της λήψεως δε τέτοιας αποφάσεως ο μέτοχος αποκτά ατομικό δικαίωμα επί του μερίσματος.

Οι δε, στηριζόμενοι στη διάταξη του άρθρου 45 § 2 ν.2190/1920, που επιτάσσει ορισμένη σειρά διανομής των καθαρών κερδών, αλλά αρκεί η έγκριση του ισολογισμού, από της οποίας ο μέτοχος αποκτά το ατομικό του δικαίωμα επί του μερίσματος.

4.8.8 Χρόνος καταβολής του μερίσματος

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 44α § 2 εδαφ. β' του ν.2190/1920 «*το προς διανομή ποσό καταβάλλεται στους μετόχους μέσα σε δύο μήνες από την απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως που ενέκρινε τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις*».

Η νέα αυτή διάταξη κάλυψε το κενό που υπήρχε στο νόμο σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα. Το πνεύμα της διατάξεως αυτής, κατά τη γνώμη μας, είναι το εξής:

(α) Το υποχρεωτικό από το νόμο διανεμητέο στους μετόχους μέρισμα από τα κέρδη της χρήσεως είναι πληρωτέο, σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη, μέσα σε δύο μήνες από την απόφαση της συνελεύσεως που ενέκρινε τις οικονομικές καταστάσεις.

(β) Το κατά το καταστατικό (όχι και κατά το νόμο) υποχρεωτικό μέρισμα είναι πληρωτέο μέσα στις προθεσμίες που ορίζει το καταστατικό και αν το καταστατικό σιωπά, μέσα στην παραπάνω δίμηνη περίοδο.

(γ) Το διανεμόμενο μέρισμα, όχι υποχρεωτικά από το νόμο ή το καταστατικό, αλλά προαιρετικά, ύστερα από απόφαση της γενικής συνέλευσεως, είναι πληρωτέο μέσα στις προθεσμίες που όρισε η γενική συνέλευση.

4.8.9 Ποιος ο δικαιούχος του μερίσματος

Δικαιούχος του μερίσματος είναι ο κύριος της μετοχής κατά το χρόνο που γεννάται το δικαίωμα για το μέρισμα, δηλαδή ο κύριος της μετοχής κατά το χρόνο της εγκρίσεως του ισολογισμού από τη γενική συνέλευση των μετόχων ή, κατ' άλλη γνώμη, κατά το χρόνο λήψεως αποφάσεως από τη γενική συνέλευση για διανομή των κερδών.

Αν η μετοχή έχει δοθεί σε ενέχυρο, ο ενεχυρούχος δανειστής δικαιούται να εισπράξει το μέρισμα, αλλά όχι για να το καρπωθεί ο ίδιος, αλλά για να το υπολογίσει στο οφειλόμενο χρέος, σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις περί ενεχύρου (Α. Κ. 1221 και 1255).

Αν έχει δοθεί η επικαρπία των μετοχών, ο επικαρπωτής των μετοχών δικαιούται τα μερίσματα που προέρχονται από τις μετοχές αυτές.

Το δικαίωμα του μετόχου κατά της εταιρίας για απόληψη μερίσματος είναι ενοχικό, άσχετο με την ιδιότητα αυτού ως μετόχου και μεταβιβάζεται ελεύθερα και στις περιπτώσεις ακόμη που η μετοχή είναι αμεταβίβαστη ή η μεταβίβασή της υπόκειται σε περιορισμούς.

Στην πράξη η μεταβίβαση του δικαιώματος του μετόχου γίνεται με την μεταβίβαση των μερισματαποδείξεων (coupon). Ωστε, εφόσον η εταιρία έχει εκδώσει μερισματαποδείξεις, δικαίωμα για το μέρισμα αποκτά ο νόμιμος κάτοχος της μερισματαποδείξεως κατά το χρόνο που γεννάται το δικαίωμα για το μέρισμα.

Κατά την εξόφληση των μερισματαποδείξεων η εταιρία εκδίδει ένταλμα πληρωμής για ολόκληρο το ποσό και γραμμάτιο είσπραξης για τον παρακρατούμενο φόρο και τις άλλες επιβαρύνσεις εάν υπάρχουν. Με βάση το ένταλμα πληρωμής χρεώνει το λογαριασμό «Μερίσματα πληρωτέα» και πιστώνει το «Ταμείο» και με βάση το γραμμάτιο είσπραξης χρεώνει το «Ταμείο» και πιστώνει το λογαριασμό «Παρακρατηθείς φόρος μερισμάτων». Κατά την απόδοση του φόρου στο δημόσιο ενεργεί την αντίθετη εγγραφή: χρεώνει το λογαριασμό «Παρακρατηθείς φόρος μερισμάτων» και πιστώνει το «Ταμείο».

4.9 Το διανεμόμενο στους μετόχους προσωρινό μέρισμα (προμερίσμα)

ν.2190/1920

▪ **Ανώτατο ύψος του προμερίσματος**

Το καταβλητέο στους μετόχους μέρισμα προσδιορίζεται μόνο με την κατάρτιση του ισολογισμού κάθε χρήσεως και την έγκρισή του από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Οποιαδήποτε καταβολή στους μετόχους προτού ο ισολογισμός εγκριθεί από τη γενική συνέλευση των μετόχων αποτελεί «προκαταβολή» έναντι μελλοντικής (ενδεχόμενης) οφειλής της εταιρίας και είναι επικίνδυνη. Γι' αυτό ο νόμος προβλέπει ποινική κύρωση για τον «δολίως άνευ ισολογισμού επιχειρήσαντα την διανομή κερδών ή τόκων προς τους μετόχους, μη ληφθέντων εκ πραγματικών κερδών» (άρθρο 57 περ. γ' ν.2190/1920).

Δεν είναι, όμως, σπάνιες οι περιπτώσεις που η εταιρία, στη διάρκεια της χρήσεως, διαπιστώνει την πραγματοποίηση σημαντικών κερδών, τα οποία μάλιστα σε μορφή διαθεσίμων δεν της αναγκαιούν και τα οποία για να διανεμηθούν στους μετόχους θα έπρεπε να λήξει η χρήση, να συνταχθεί ισολογισμός, να συγκληθεί γενική συνέλευση, η οποία να εγκρίνει τον ισολογισμό και ν' αποφασίσει τη διανομή των κερδών, δηλαδή ν' ακολουθηθεί διαδικασία που απαιτεί χρονική περίοδο πολλών μηνών.

Για να δώσει διέξοδο στο θέμα αυτό ο νομοθέτης, ορίζει, με το άρθρο 46 του ν.2190/1920, ότι: *«1. Η διανομή προσωρινών μερισμάτων ή ποσοστών επιτρέπεται μόνο εφόσον είκοσι τουλάχιστον μέρες προ αυτής δημοσιευθεί σε ημερήσια εφημερίδα εκδιδόμενη εις την Αθήνα και κυκλοφορεί στην ευρύτερη περιοχή, κατά την κρίση του Διοικητικού Συμβουλίου και του δελτίου Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως όταν καταρτισθεί και υποβληθεί στο Υπουργείο Εμπορίου λογιστική κατάσταση περί της εταιρικής περιουσίας. 2. Τα διανεμόμενα δεν δύναται να υπερβούν το ήμισυ των κατά τη λογιστική κατάσταση καθαρών κερδών».*

▪ **Προϋποθέσεις διανομής προμερίσματος**

Σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις, για να γίνει διανομή προσωρινών μερισμάτων ή ποσοστών, πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

(α) Σύνταξη «λογιστικής καταστάσεως περί της εταιρικής περιουσίας»

(β) Απόφαση του Δ.Σ. της εταιρίας περί διανομής προμερίσματος και του ποσού του μερίσματος που θα διανεμηθεί.

(γ) Υποβολή της «λογιστικής καταστάσεως» στον αρμόδιο Νομάρχη. Η λογιστική αυτή κατάσταση υπόκειται στη δημοσιότητα του άρθρου 7β του ν.2190/1920, δηλαδή στην καταχώριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών και στη δημοσίευση στο τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, με επιμέλεια της Νομαρχίας και με δαπάνες της εταιρίας (άρθρο 7α του ν.2190/1920).

(δ) Δημοσίευση της «λογιστικής καταστάσεως» είκοσι τουλάχιστον ημέρες πριν από τη διανομή των προσωρινών μερισμάτων σε μια ημερήσια εφημερίδα που εκδίδεται στην Αθήνα (και όχι αναγκαστικά στην έδρα της εταιρίας) και κυκλοφορεί ευρύτερα, κατά την κρίση του Δ.Σ.

(ε) Το διανεμητέο προσωρινό μέρισμα δεν είναι δυνατό συνολικά να είναι μεγαλύτερο από το μισό ποσό των καθαρών κερδών, που προκύπτουν από τη «λογιστική κατάσταση», μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος που αναλογεί σε αυτά (35%).

▪ **Αρμόδιο όργανο να αποφασίσει τη διανομή προμερισματος**

Αρμόδιο όργανο που αποφασίζει νόμιμα τη διανομή των προσωρινών μερισμάτων είναι το Δ.Σ. Την αρμοδιότητά του αυτή το Δ.Σ. αρύεται απευθείας από το νόμο και δεν είναι ανάγκη να περιέχεται σχετική ρήτρα στο καταστατικό της εταιρίας.

Ο νόμος δεν απαιτεί να παρέλθει ορισμένο χρονικό διάστημα από την έναρξη της χρήσεως για να είναι επιτρεπτή η διανομή προμερισμάτων. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο μέσα στη χρήση είναι δυνατό να γίνει διανομή προμερισμάτων. Γίνεται δεκτό ότι διανομή προμερισμάτων είναι δυνατό να γίνει και μετά το πέρας της χρήσεως και προτού πραγματοποιηθεί η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων.

Τα διανεμόμενα μερίσματα αποτελούν «προκαταβολή» έναντι του μελλοντικού μερισματος.⁽¹⁾ Στην περίπτωση, συνεπώς, που ο τακτικός ισολογισμός δεν αφήσει κέρδη ή αφήσει κέρδη λιγότερα από τα προμερίσματα που καταβλήθηκαν, οι μέτοχοι είναι υποχρεωμένοι να επιστρέψουν στην εταιρία τα ποσά που έλαβαν ή τα ποσά που έλαβαν επιπλέον από τα οριστικά μερίσματα.

▪ **Σύνταξη λογιστικής καταστάσεως**

Για τη διανομή προσωρινών μερισμάτων ο νόμος απαιτεί τη σύνταξη «λογιστικής καταστάσεως», από την οποία να προκύπτουν καθαρά κέρδη. Επειδή όμως από τη «λογιστική κατάσταση» δεν προκύπτουν καθαρά κέρδη, είναι προφανές ότι ο νόμος εννοεί τη σύνταξη βραχύχρονης οικονομικής καταστάσεως. Η κατάσταση αυτή πρέπει να είναι της μορφής και του περιεχομένου των τριμηνιαίων οικονομικών καταστάσεων που επιβάλλει ο ν.2533/1997 για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες.

---

(1) Ο μέτοχος αποκτά ατομικό δικαίωμα επί του μερισματος από της εγκρίσεως του ισολογισμού από τη γενική συνέλευση των μετόχων ή από της αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως περί διανομής.

Για τη σύνταξη των βραχύχρονων οικονομικών καταστάσεων πρέπει να εφαρμόζονται οι διαδικασίες που εφαρμόζονται για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων τέλους χρήσεως, με τις ακόλουθες όμως αποκλίσεις, εξαιτίας του επείγοντος της συντάξεως της βραχύχρονης οικονομικής καταστάσεως:

- Η απογραφή είναι σκόπιμο να είναι πραγματική.
- Οι αποσβέσεις των παγίων στοιχείων θα είναι ανάλογες του χρονικού διαστήματος που καταλαμβάνει ο προσωρινός ισολογισμός.
- Πρέπει να υπολογιστούν προβλέψεις και κυρίως η πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία και η πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις.
- Δε γίνεται κράτηση για τακτικό αποθεματικό.
- Εάν έχει γίνει παραχώρηση κερδών σε τρίτους, πρέπει να γίνει υπολογισμός αυτών και επιβάρυνση των αποτελεσμάτων με τα οφειλόμενα ποσά, ειδάλλως, και εφόσον τα δικαιώματα των τρίτων θίγονται, η διανομή θα είναι άκυρη.
- Τέλος, από το σύνολο των κερδών που προκύπτουν από τη λογιστική κατάσταση, πρέπει να αφαιρείται ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί σ' αυτά, υπολογιζόμενος σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2238/1994, δηλαδή με ποσοστό 35%.

▪ **Απαιτείται δημοσίευση της λογιστικής καταστάσεως**

Ο νόμος αρκείται στη σύνταξη και δημοσίευση της «λογιστικής καταστάσεως», δηλαδή του προσωρινού ισολογισμού. Δεν απαιτεί ο νόμος ο ισολογισμός αυτός να ελεγχθεί από τους ελεγκτές του τακτικού ισολογισμού ή από κανένα άλλο ελεγκτή. Επιβάλλεται, *de lege ferenda*, η θέσπιση υποχρεώσεως της εταιρίας όπως η λογιστική κατάσταση, βάσει της οποίας προσδιορίζονται τα κέρδη και γίνεται η διανομή προμερισμάτων, να ελέγχεται από Ορκωτό Ελεγκτή, το πιστοποιητικό ελέγχου του οποίου να δημοσιεύεται μαζί με τη λογιστική κατάσταση.

Ο ισολογισμός τέλους χρήσεως θα συνταχθεί κανονικά, ως να μην είχε συνταχθεί προσωρινός ισολογισμός, με τις εξής μόνο τροποποιήσεις: α) το ποσό των προμερισμάτων που καταβλήθηκε στους μετόχους θα εμφανιστεί στον ισολογισμό αφαιρετικώς του λογαριασμού «μερίσματα χρήσεως πληρωτέα», και β) στη σημείωση που γράφεται κάτω από τον πίνακα διαθέσεως κερδών για τον τρόπο πληρωμής του μερίσματος θα προστεθεί η επεξήγηση ότι «από το κατά μετοχή μέρισμα της χρήσεως ευρώ ... θα παρακρατηθεί το προμέρισμα, που καταβλήθηκε έναντι αυτού, κατά μετοχή ευρώ ...».

4.10 Διάθεση του υπολοίπου των κερδών μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα

4.10.1 Καθορισμός του υπολοίπου των κερδών

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 45 § 2 περ. γ' του ν.2190/1920, το υπόλοιπο των κερδών μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα «διατίθεται κατά τους ορισμούς του καταστατικού».

Το υπόλοιπο των κερδών προκύπτει αν από το σύνολο των καθαρών κερδών της χρήσεως⁽¹⁾ αφαιρεθούν:

- Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών της χρήσεως.
- Η κράτηση για τακτικό αποθεματικό.
- Η κράτηση για πρώτο μέρισμα στους μετόχους.

Διευκρινίζεται σχετικά ότι:

Μιλώντας ο νόμος για κράτηση τακτικού αποθεματικού εννοεί την κράτηση που επιβάλλει το καταστατικό, η οποία μπορεί να είναι μεγαλύτερη από την οριζόμενη από το νόμο, δηλαδή μεγαλύτερη από το 1/20 των καθαρών κερδών της χρήσεως και συνολικά μεγαλύτερη από το 1/3 του (ονομαστικού) μετοχικού κεφαλαίου.

Ο νόμος ορίζει ότι αφαιρείται ποσό μερίσματος ίσο προς 6% επί του καταβλημένου κεφαλαίου. Αν όμως το καταστατικό, ορίζει τη διανομή μεγαλύτερου ποσοστού, πρέπει να αφαιρεθεί το οριζόμενο από το καταστατικό μεγαλύτερο ποσοστό μερίσματος για να εξευρεθεί το «υπόλοιπο των κερδών», που είναι δυνατό να αποτελέσει αντικείμενο διανομής.

Το «υπόλοιπο των κερδών», για το οποίο ομιλεί ο νόμος στην διάταξη του άρθρου 45 § 2 περ. γ' και ορίζει τη διάθεσή του, προσδιορίζεται ως εξής:

Κέρδη χρήσεως (υπόλοιπο λογαριασμού 36)	α
(+) ή (-) Υπόλοιπο λογαριασμών:	
42.04 «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων»	(β)
88.09 «λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόρου»	(-γ)

---

(1) Αφού ληφθούν υπόψη και τα υπόλοιπα των λογαριασμών 42.04 και 88.09 που μεταφέρονται απευθείας στο λογαριασμό 88 «αποτελέσματα προς διάθεση».

(-) Φόρος εισοδήματος χρήσεως (λ. 88.08)	(-δ)
(-) Ζημίες προηγούμενων χρήσεων (λ/σμοί 42.01-02)	(-ε) _____
	ζ
(-) Τακτικό αποθεματικό: ζ χ 5% =	(-η)
(-) Κράτηση για πρώτο μέρισμα (το οριζόμενο από το νόμο ή το μείζον που ορίζεται από το καταστατικό)	(-θ) _____
«Υπόλοιπο κερδών»	ι =====

4.10.2 Αρμοδιότητα της τακτικής γενικής συνέλευσεως για τη διάθεση του υπολοίπου των κερδών

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 45 § 2 περ. γ' του ν.2190/1920 που προαναφέραμε, το υπόλοιπο των κερδών «διατίθεται κατά τους ορισμούς του καταστατικού».

Το καταστατικό της εταιρίας, συνεπώς, θα πρέπει να καθορίζει τον τρόπο που διατίθεται το «υπόλοιπο των κερδών», το οποίο προσδιορίζεται σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην αμέσως προηγούμενη παράγραφο. Είναι, εντούτοις, δυνατό το καταστατικό της εταιρίας να αναθέτει στη γενική συνέλευση των μετόχων την αρμοδιότητα να αποφασίζει, κατά την ελεύθερη κρίση της, τη διάθεση του «υπολοίπου των κερδών»

Σε περίπτωση που το καταστατικό δεν ομιλεί για τον τρόπο διανομής του «υπολοίπου των κερδών», ούτε ορίζει όργανο για να τον καθορίσει, τεκμαίρεται η εξουσιοδότηση της τακτικής γενικής συνέλευσεως να αποφασίζει, κατά τη συνήθη αυτής απαρτία και πλειοψηφία, για τη διανομή των κερδών αυτών (άρθρο 34 § 1 περ. δ' ν.2190/1920). Στην τελευταία αυτή περίπτωση η γενική συνέλευση δεν είναι απόλυτα ελεύθερη για τη διανομή του «υπολοίπου των κερδών», γιατί η διανομή πρέπει να εξυπηρετεί τους καταστατικούς σκοπούς της εταιρίας και όχι σκοπούς άσχετους με το αντικείμενο της δράσεώς της.

Ούτε το καταστατικό ούτε η γενική συνέλευση μπορούν να εκχωρήσουν στο Δ.Σ. την εξουσία διαθέσεως του «υπολοίπου των κερδών», γιατί, κατά το άρθρο 34 § 1 περ. δ' του ν.2190/1920, η γενική συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια ν' αποφασίζει περί « διαθέσεως των ετησίων κερδών».

Σημειώνουμε, πάντως, ότι το Δ.Σ. της εταιρίας, μέσα στα πλαίσια της διαχειριστικής εξουσίας του, μπορεί να συνομολογεί συμβάσεις με τρίτους, στις οποίες η παροχή της εταιρείας να συνίσταται σε συμμετοχή των τρίτων στα κέρδη της εταιρίας. Έτσι, γεννάται το ερώτημα ποιες αποφάσεις για διάθεση των κερδών είναι δυνατό να λαμβάνονται από τη γενική συνέλευση και ποιες από το Δ.Σ. Γίνεται δεκτό ότι η γενική συνέλευση είναι αρμόδια μόνο για τη διανομή

μερίσματος, καταβολή ποσοστών στο Δ.Σ., όχι όμως και για παροχές έναντι τρίτων, λ.χ. δωρεές ή αμοιβές, γιατί αυτές προϋποθέτουν πράξεις εκπροσωπήσεως της εταιρίας από αρμόδιο όργανο.

4.10.3 Διάθεση κερδών σε τρίτους

4.10.3.1 Γενικά

Σε περίπτωση που το καταστατικό δεν εξαντλεί τη διανομή και αναθέτει στη γενική συνέλευση των μετόχων τη διανομή του «υπολοίπου των κερδών» ή σε περίπτωση που το καταστατικό σιωπά σχετικά με τη διανομή του υπολοίπου αυτού, η γενική συνέλευση μπορεί ν' αποφασίσει τη διάθεση κερδών σε τρίτους. Τρίτοι είναι πρόσωπα που δεν έχουν δικαίωμα στα κέρδη της εταιρίας ούτε από το καταστατικό ούτε από υφιστάμενη μεταξύ αυτών και της εταιρίας σύμβαση.

Για διάθεση κερδών σε τρίτους μιλάμε μόνο μετά τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών της χρήσεως. Τα διατιθέμενα στους τρίτους ποσά δεν αποτελούν έξοδο της χρήσεως (εταιρικό βάρος), αλλά αντλούνται από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως, π.χ. Η γενική συνέλευση των μετόχων αποφασίζει να ενισχύσει το ασφαλιστικό επικουρικό ταμείο του προσωπικού της ή το σύλλογο και τον οικοπεδικό συνεταιρισμό αυτού, διαθέτοντας ορισμένο ποσό από τα κέρδη της χρήσεως.⁽¹⁾ Η εταιρία δεν έχει υποχρέωση ούτε από το καταστατικό ούτε από σύμβαση να προβεί στη διάθεση κερδών στους οργανισμούς αυτούς.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι:

α) Η διάθεση των κερδών σε τρίτους δεν πρέπει να θίγει τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και για μέρισμα των μετόχων (πρώτο και πρόσθετο) καθώς και τα δικαιώματα των λοιπών δικαιούχων επί των κερδών που προβλέπει το καταστατικό.

β) Η διάθεση των κερδών σε τρίτους γίνεται με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

γ) Η διάθεση των κερδών σε τρίτους καταχωρείται πάντοτε στον «πίνακα διαθέσεως κερδών» της χρήσεως.

---

(1) Στην πράξη συνηθίζεται τα ποσά αυτά να καταχωρούνται στα έξοδα της χρήσεως και να απαλλάσσονται από τη φορολογία, με το αιτιολογικό ότι οι ενισχύσεις των ταμείων του προσωπικού κλπ. ενισχύουν την πίστη τους προς την εταιρία και τονώνουν τη διάθεσή τους για εντατικότερη εργασία.

4.10.3.2 Διανομή κερδών με μορφή μετρητών στους εργαζομένους στην εταιρία

Εμπορικό δίκαιο

Η διανομή κερδών σε μετρητά στους εργαζομένους στην ανώνυμη εταιρία είναι επιτρεπτή, εφόσον:

- η διανομή προβλέπεται από το καταστατικό της εταιρίας και αναφέρεται στη διάθεση του «υπολοίπου των κερδών»
- αντλείται από το «υπόλοιπο των κερδών» με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων, εφόσον από το καταστατικό της εταιρίας αφήνεται εξουσία στη γενική συνέλευση των μετόχων για τη διανομή του «υπολοίπου των κερδών».

Λογιστική αντιμετώπιση

Για τη λογιστική απεικόνιση της διανομής κερδών στους εργαζόμενους γίνεται η εγγραφή:

---

88 Αποτελέσματα προς διάθεση

88.99 Κέρδη προς διάθεση

(εις) 53 Πιστωτές διάφοροι

53.89 Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

53.89.XX Διανεμόμενα στο προσωπικό κέρδη

55 Ασφαλιστικά ταμεία

55.00 Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

55.00.00 Λογαριασμός τρέχουσας κινήσεως

4.10.3.3 Διανομή κερδών με μορφή μετοχών στους εργαζομένους στην εταιρία

Εμπορικό δίκαιο

Η παρ.2 του άρθρου 16 του ν.2919/2001 αναφέρει τα εξής:

«Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, που λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παράγραφοι 3 και 4 και 31 παρ. 2, μπορεί να θεσπισθεί πρόγραμμα διαθέσεως μετοχών στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και το προσωπικό της εταιρίας, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών».

Η απόφαση αυτή της Γενικής Συνέλευσης πρέπει να ορίζει τον ανώτατο αριθμό μετοχών που μπορεί να εκδοθούν, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/10 των υφιστάμενων μετοχών, αν οι

δικαιούχοι ασκήσουν το δικαίωμα (option) αγοράς μετοχών, την τιμή και τους όρους διάθεσης των μετοχών στους δικαιούχους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας, με απόφασή του, ρυθμίζει κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, εκδίδει τα πιστοποιητικά δικαιώματος αγοράς μετοχών και κατά το μήνα Δεκέμβριο κάθε χρόνου εκδίδει μετοχές στους δικαιούχους, που άσκησαν το δικαίωμα τους, αυξάνοντας το κεφάλαιο της εταιρίας αντιστοίχως και πιστοποιεί την αύξηση του κεφαλαίου κατά το άρθρο 11.

Λογιστική αντιμετώπιση

Παρόμοια με την κεφαλαιοποίηση μερισμάτων της χρήσεως που αναπτύσσεται στην προηγούμενη § 4.10.3.2.

4.10.3.4 Διανομή κερδών σε διευθυντικά στελέχη της εταιρίας

Εμπορικό δίκαιο

Η διανομή κερδών σε διευθυντικά στελέχη της ανώνυμης εταιρίας, γενικούς διευθυντές, διευθυντές και γενικά πρόσωπα στα οποία έχουν ανατεθεί διευθυντικά καθήκοντα είναι επιτρεπτή, εφόσον:

- η διανομή αυτή προβλέπεται από το καταστατικό της εταιρίας, ή
- η διανομή αποφασίζεται από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, εφόσον αυτή έχει την εξουσία διαθέσεως του «υπολοίπου των κερδών».

Κατά τα λοιπά (χρόνος κτήσεως του δικαιώματος κ.λ.π.) ισχύουν τα όσα ισχύουν για τα μερίσματα μετόχων.

Λογιστική απεικόνιση

Για τη λογιστική απεικόνιση των υπό συζήτηση διανεμόμενων κερδών γίνεται η εγγραφή:

---

88 Αποτελέσματα προς διάθεση

88.99 Κέρδη προς διάθεση

(εις) 53 Πιστωτές διάφοροι

53.08 Δικαιούχοι αμοιβών

53.08.XX Διευθυντής Α

Με χρέωση του 53.08 τα ποσά καταβάλλονται στους δικαιούχους.

4.10.4 Παραχώρηση κερδών σε τρίτους

Είναι δυνατό, και σύνηθες στην πράξη, η διοίκηση της εταιρίας να συνάπτει συμβάσεις με τρίτους, στους οποίους να παραχωρεί δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη ως αντάλλαγμα παροχών τους προς την εταιρία. Ως τρίτοι, νοούνται πρόσωπα που δεν αποκτούν το δικαίωμά τους στα κέρδη βάσει εταιρικής σχέσεως, δηλαδή μετοχικής ιδιότητας, αλλά από ιδιαίτερη σύμβαση μεταξύ αυτών και της εταιρίας. Για παράδειγμα, προκειμένου ν' αποκτήσει η εταιρία πάγια (κυρίως άυλα) αγαθά, όπως λ.χ. τη χρήση καταστήματος ή εργοστασίου, το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή σήματος ή τεχνικών μεθόδων παραγωγής ή τεχνικές ή διοικητικές και άλλες συμβουλές, πνευματικά δικαιώματα ακόμη δε και την παροχή εργασίας, έχει συνήθως συμφέρον να συμφωνήσει ως αντάλλαγμα την παροχή στους τρίτους ποσοστού στα καθαρά κέρδη της χρήσεως.

Η συμμετοχή των τρίτων μπορεί να αναφέρεται στο «υπόλοιπο των κερδών» μετά την αφαίρεση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα. Τέτοιες περιπτώσεις που προβλέπονται από το ν.2190/1920 είναι:

- Η παραχώρηση κερδών στους ιδρυτές με την έκδοση ιδρυτικών τίτλων.
- Η παραχώρηση κερδών στους ομολογιούχους κερδοφόρων ομολογιών.
- Οι αμοιβές του Δ. Σ, του άρθρου 24 § 1.

Στις περιπτώσεις αυτές οι συμμετοχές των τρίτων στα κέρδη δεν επιτρέπεται να θίγουν τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και το πρώτο μέρισμα.

Εφόσον η σύμβαση που έχει καταρτίσει το Δ.Σ. με τον τρίτο είναι έγκυρη, ο τρίτος δεν συμμετέχει στη διανομή των κερδών, αλλά είναι, βάσει συμβάσεως, πιστωτής της εταιρίας απλώς το ποσό της πιστώσεως ορίζεται με βάση τα κέρδη. Η σύμβαση δεν είναι ελαττωματική, επειδή το ποσό του ανταλλάγματος που παρέχει η εταιρία συμφωνήθηκε σε ποσοστό επί των καθαρών κερδών και υπό την αίρεση της υπάρξεως καθαρών κερδών, αν η σύμβαση κατά τα λοιπά είναι έγκυρη. Τα καθαρά κέρδη στις περιπτώσεις αυτές χρησιμοποιούνται ως βάση υπολογισμού της αντιπαροχής της εταιρίας.

Από άποψη λογιστικής αντιμετώπισεως των παραχωρούμενων σε τρίτους κερδών σημειώνουμε τα εξής:

Τα παραχωρούμενα κέρδη αποτελούν, όπως προαναφέραμε, το αντάλλαγμα που δίνει η εταιρία για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων ή διάφορων υπηρεσιών. Αποτελούν, συνεπώς, έξοδο για την εταιρία, που υπολογίζεται όμως με βάση τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Στα έξοδα, λοιπόν, της χρήσεως πρέπει να συμπεριληφθούν και τα έξοδα αυτά, για να προκύψουν τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Με άλλα λόγια, καθαρά κέρδη της χρήσεως, για τη διανομή των οποίων εφαρμόζονται οι διατάξεις του νόμου περί διανομής κερδών, είναι στις περιπτώσεις αυτές

το ποσό που μένει μετά την αφαίρεση των κερδών που οφείλονται βάσει συμβάσεως και τα οποία, ως βάρος από νόμιμη σύμβαση, οφείλει η εταιρία προς τρίτους.

Στον πίνακα διαθέσεως κερδών περιλαμβάνονται υποχρεωτικά τα διανεμόμενα κέρδη βάσει των άρθρων 3β, 15 και 24 ν.2190/1920 (ομολογιούχων κερδοφόρων ομολογιών, ποσοστά ιδρυτικών τίτλων και ποσοστά κερδών Δ. Σ.) και εκείνες από τις παραχωρήσεις κερδών που έχουν συμφωνηθεί να λαμβάνονται μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό, πρώτο μέρος και συνεπώς και το μέρος του άρθρου 3 του ν.148/1967.

4.11 Αμοιβές Διοικητικού Συμβουλίου

4.11.1 Γενικά περί αμοιβών Δ.Σ.

Τα μέλη του Δ.Σ. δεν είναι υπάλληλοι, αλλά εντολοδόχοι της εταιρίας. Η αμοιβή ή αποζημίωση που παρέχεται στα μέλη του Δ.Σ. μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανταμοιβή των υπηρεσιών τους προς την εταιρία, αναγνώριση ενδεχόμενων δαπανών στις οποίες υποβάλλονται, οικονομική ενίσχυση για τη συντήρηση του εντολοδόχου κατά τη διάρκεια της θητείας του ως μέλους του Δ. Σ., ακόμη και ως δείγμα ευγνωμοσύνης της εταιρίας προς το σύμβουλο.

Αλλά το Δ. Σ. εκλέγεται από τους κόλπους της πλειοψηφίας των μετόχων, η οποία και παρέχει στα μέλη του Δ.Σ. υψηλές απολαβές, με συνέπεια να εκμηδενίζονται, πολλές φορές, τα κέρδη στα οποία μετέχει και η μειοψηφία των μετόχων, γιατί όσο αυξάνονται οι αμοιβές των διοικητικών συμβούλων αυξάνονται και τα έξοδα και μειώνονται αντίστοιχα τα κέρδη της εταιρίας.

Ο ν.2190/1920 διακρίνει τις ακόλουθες μορφές αμοιβών των μελών του Δ.Σ., οι οποίες είναι δυνατό να παρέχονται αμιγείς ή συνδυασμένες:

- ❖ Αμοιβή επί των κερδών (άρθρο 24 § 1).
- ❖ Αμοιβή που ορίζεται κατά ποσό από το καταστατικό της εταιρίας (άρθρο 24 § 2).
- ❖ Αμοιβή που δεν ορίζεται κατά ποσό από το καταστατικό και συνεπώς, χρειάζεται ειδική έγκριση από τη γενική συνέλευση (άρθρο 24 § 2).
- ❖ Αμοιβή βάσει ειδικής σχέσεως μισθώσεως εργασίας ή εντολής (άρθρο 24 § 3).

4.11.2 Αμοιβές του Δ. Σ. από τα κέρδη της χρήσεως

Εμπορικό δίκαιο

Το άρθρο 24 § 1 του ν.2190/1920 ορίζει ότι κάθε αμοιβή των μελών του Δ. Σ. από τα κέρδη της χρήσεως πρέπει να αντλείται από το υπόλοιπο των καθαρών κερδών, που προκύπτει αν από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως αφαιρεθούν οι κρατήσεις: α) για τακτικό αποθεματικό και

β) για διανομή στους μετόχους μερίσματος τουλάχιστον ίσο προς 6% επί του καταβλημένου εταιρικού κεφαλαίου.⁽¹⁾

Ο νόμος δεν θέτει όριο αμοιβής των μελών του Δ. Σ. Αφού γίνουν οι παραπάνω κρατήσεις είναι δυνατό και ολόκληρο το υπόλοιπο των κερδών που μένει να δοθεί στα μέλη του Δ. Σ. Είναι δυνατό οι αμοιβές του Δ. Σ. να καθορίζονται από το καταστατικό σε ποσοστό επί του συνόλου των κερδών. Η καταβολή όμως αυτών ακολουθεί τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα.

Το καταστατικό της εταιρίας δεν μπορεί να ορίσει αμοιβή των μελών του Δ. Σ. μεγαλύτερη από το παραπάνω υπόλοιπο των καθαρών κερδών. Αλλά το καταστατικό μπορεί έγκυρα να θέσει περισσότερους περιορισμούς, ακόμη και να αποκλείσει τελείως την παροχή αμοιβής ή να ορίσει ότι η αμοιβή αυτή παρέχεται μετά την αφαίρεση και άλλων ποσών από τα καθαρά κέρδη, π.χ. μεγαλύτερου (δεύτερου) μερίσματος, έκτακτου αποθεματικού, κλπ.

Το καταστατικό της εταιρίας δύναται να ορίζει ότι η αμοιβή των μελών του Δ. Σ. ανέρχεται σε ορισμένο ποσοστό επί του υπολοίπου των κερδών (π.χ. 10%, 20%, κλπ.) ή ότι ανέρχεται μέχρι ενός ορισμένου ποσοστού επί των κερδών αυτών (π.χ. μέχρι 10%, 20%, κλπ.). Στην πρώτη περίπτωση το αρμόδιο όργανο (η τακτική γενική συνέλευση) που αποφασίζει την παροχή αμοιβής είναι υποχρεωμένο να χορηγήσει το οριζόμενο από το καταστατικό ποσό αμοιβής, ενώ στην δεύτερη το αρμόδιο όργανο έχει την ευχέρεια να προσδιορίσει το ποσό αμοιβής, μέσα όμως στο όριο που θέτει το καταστατικό.

Η καταβολή των αμοιβών στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου γίνεται αφού πρώτα η εταιρία συντάξει ισολογισμό, προσδιορίσει το αποτέλεσμα της χρήσεως και οι οικονομικές αυτές καταστάσεις μαζί με τον πίνακα διάθεσης κερδών εγκριθούν από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων.

Λογιστική αντιμετώπιση

Οι αμοιβές των μελών του διοικητικού συμβουλίου της κατηγορίας αυτής απεικονίζονται λογιστικά με το ακόλουθο άρθρο:

---

(1) Η συμμετοχή των μελών του Δ.Σ. στα κέρδη παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σύγκριση με τις άλλες μορφές αμοιβών που καταβάλλονται σ' αυτά. Πρώτα, γιατί η συμμετοχή στα κέρδη αποτελεί κίνητρο για τη διοίκηση να αναπτύξει κερδοφόρα δράση της εταιρίας και δεύτερο γιατί αποφεύγεται το ανορθόδοξο φαινόμενο, σε ζημιογόνες χρήσεις οι μέτοχοι που διέθεσαν τα κεφάλαιά τους να μην παίρνουν μέρισμα, ενώ οι σύμβουλοι, οι περισσότεροι εκ των οποίων ελάχιστη ή καμία υπηρεσία προσέφεραν, να λαμβάνουν αμοιβή.

88 Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.99 Κέρδη προς διάθεση	3.000
(εις) 53 Πιστωτές διάφοροι	
53.98 Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις σε €	2.964
53.98.XX Οφειλόμενες αμοιβές (ποσοστά) Δ.Σ.	
54 Υποχρεώσεις από φόρους- τέλη	
54.09 Λοιποί φόροι- τέλη	36
54.09.02 Χαρτόσημο και Ο.Γ.Α. αμοιβών μελών Δ.Σ. (αμοιβές Δ.Σ. 3.000 * 1,2%)	

Σε περίπτωση που το χαρτόσημο βαρύνει την εταιρία ο λογαριασμός 54.09.02 πιστώνεται με χρέωση κατάλληλου υπολογαριασμού του 63.98 «διάφοροι φόροι- τέλη», ενώ ο 53.98 θα πιστωθεί με ολόκληρο το ποσό της αμοιβής.

Όταν θα καταβληθούν οι αμοιβές στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου θα γίνει η εξής εγγραφή:

53 Πιστωτές διάφοροι	
53.98 Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις σε €	2.964
53.98.XX Οφειλόμενες αμοιβές (ποσοστά) Δ.Σ.	
(εις) 38 Χρηματικά διαθέσιμα	
38.00 Ταμείο	2.964

4.12 Διανομή κερδών στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων

4.12.1 Κατηγορίες ιδρυτικών τίτλων

Οι ιδρυτικοί τίτλοι (founder's shares)⁽¹⁾ διακρίνονται σε κοινούς και εξαιρετικούς. Οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι δίνονται σε ορισμένους ή σε ένα μόνο ή σε όλους τους ιδρυτές της εταιρίας ως ανταμοιβή των υπηρεσιών που πρόσφεραν κατά τη σύστασή της. Οι τίτλοι δεν έχουν ονομαστική αξία και δεν παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση και διαχείριση της

(1) Τα δικαιώματα που πηγάζουν από τους ιδρυτικούς τίτλους δεν είναι μετοχικά. Οι ιδρυτικοί τίτλοι δεν είναι μετοχές, ούτε εκπροσωπούν τμήμα του κεφαλαίου της εταιρίας. Οι δικαιούχοι των τίτλων αυτών επέχουν έναντι της εταιρίας θέση τρίτου και όχι μετόχου.

εταιρίας ούτε στο προϊόν της εκκαθάρισεως. Ο αριθμός των τίτλων δεν μπορεί να υπερβεί το 1/10 του αριθμού των μετοχών.

Οι εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι δίνονται κατά την ίδρυση ή λειτουργία της εταιρίας για αντάλλαγμα «εισφορών εις είδος». Οι εισφορές αυτές εκτιμώνται από την επιτροπή του άρθρου 9 του ν.2190/1920 μόνο ως προς την ύπαρξη και τη διάρκεια χρήσης αυτών, όχι όμως και για το ότι εύλογα εκδόθηκαν γι' αυτές ιδρυτικοί τίτλοι. Η διάρκεια ισχύος των τίτλων δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διάρκεια χρησιμοποίησης των αντικειμένων ή δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν στην εταιρεία είτε κατά κυριότητα είτε απλώς κατά χρήση.

4.12.2 Δικαιώματα ιδρυτικών τίτλων

Οι κάτοχοι ιδρυτικών τίτλων (κοινών και εξαιρετικών) δικαιούνται να συμμετέχουν στα κέρδη της χρήσεως και να εισπράξουν αποζημίωση σε περίπτωση εξαγοράς των τίτλων τους.

Οι κομιστές των κοινών ιδρυτικών τίτλων έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της χρήσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 15 § 3 του ν.2190/1920, το ανώτατο συνολικό ποσό που δικαιούνται οι κομιστές όλων των ιδρυτικών τίτλων ανέρχεται σε 25% του υπολοίπου των κερδών, δηλαδή του υπολοίπου που απομένει μετά την αφαίρεση από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα.

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 15 § 4 του ν.2190/1920, *«η εταιρία δικαιούται δέκα έτη μετά την έκδοση τέτοιων τίτλων να εξαγοράσει και να ακυρώσει αυτούς στην οριζόμενη από το καταστατικό τιμή και οι οποίοι συνολικά δεν πρόκειται να αποτελέσουν ποσό που να υπερβαίνει αυτό που αντιστοιχεί στην κεφαλαιοποίηση τους προς 15% κατά την τελευταία τριετία πληρωθέντος στους ιδρυτικούς τίτλους μέσου ετήσιου μερίσματος».*

Για τους εξαιρετικούς ιδρυτικούς τίτλους προβλέπει η διάταξη του άρθρου 15 § 5 του ν.2190/1920, σύμφωνα με την οποία: *«σε εξαιρετικές περιπτώσεις, προκειμένου κατά τη σύσταση ή κατά τη διάρκεια λειτουργίας της εταιρίας μπορούν να συμμετέχουν στα διανεμόμενα από την εταιρεία κέρδη χωρίς κανένα περιορισμό σχετικά με την έκταση του δικαιώματος συμμετοχής των τίτλων αυτών στα κέρδη και συνεπώς, είναι δυνατό να παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη και πρώτης διανομής του πρώτου μερίσματος».*

Για την έκδοση ιδρυτικών τίτλων απαιτείται: 1. σύμβαση του δικαιούχου τους με την εταιρία, και 2. το καταστατικό της εταιρίας να προβλέπει τη δυνατότητα εκδόσεως τέτοιων τίτλων. Επειδή οι δικαιούχοι των τίτλων αυτών δεν είναι μέτοχοι, δεν μπορεί η γενική συνέλευση να θίξει τα δικαιώματά τους τροποποιώντας το καταστατικό της εταιρίας.

4.12.3 Λογιστικές εγγραφές της διανομής μερίσματος

Έστω ότι το καταστατικό της Α.Ε. ορίζει ότι στους 1.000 ιδρυτικούς τίτλους (κοινούς και εξαιρετικούς) διανέμετε το 10% του υπολοίπου των κερδών και ότι στη συγκεκριμένη χρήση 200X το ποσό αυτό ανέρχεται συνολικά σε 1.000.000 €

Θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

- Με την εγγραφή της διανομής των κερδών:

88 Αποτελέσματα προς διάθεση	1.000.000
88.99 Κέρδη προς διάθεση	
(εις) 53 Πιστωτές διάφοροι	1.000.000
53.08 Δικαιούχοι αμοιβών	
53.08.90 Μερίσματα ιδρυτικών τίτλων πληρωτέα	

- Μετά την έγκριση της διανομής του μερίσματος από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων και την καταβολή του μερίσματος:

53 Πιστωτές διάφοροι	1.000.000
53.08 Δικαιούχοι αμοιβών	
53.08.90 Μερίσματα ιδρυτικών τίτλων πληρωτέα	
(εις) 38 Χρηματικά διαθέσιμα	1.000.000
38.00 Ταμείο	

4.13 Χορήγηση κερδών και άλλων παροχών σε κερδοφόρες ομολογίες

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3β του ν.2190/1920 «επιτρέπεται η χορήγηση στους ομολογιούχους δικαιώματος προς απόληψη, πέρα του τόκου και ορισμένου ποσοστού επί των κερδών των υπολειπόμενων μετά την απόληψη του κατά το άρθρο 45 πρώτου μερίσματος από τους προνομιούχους και κοινούς μετόχους ή προς λήψη άλλης πρόσθετης παροχής εξαρτώμενης από το ύψος της παραγωγής ή του εν γένει επιπέδου δραστηριότητας της εταιρίας».

Από λογιστική άποψη τα κέρδη που διανέμονται στις κερδοφόρες ομολογίες εντάσσονται στο γενικότερο θέμα της διαθέσεως κερδών. Αν σε μια χρήση δεν πραγματοποιηθούν κέρδη ή δεν απομένει «υπόλοιπο κερδών» για διάθεση, δεν υπάρχει θέμα διανομής κερδών στους ομολογιούχους.

Σε περίπτωση διανομής κερδών στους ομολογιούχους θα γίνουν οι εγγραφές:

88.99 Κέρδη προς διάθεση

(εις) 53.15 Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου

53.15 Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου

(εις) 38.00 Ταμείο

4.14 Καταστατικά, ειδικά και έκτακτα αποθεματικά

Από το υπόλοιπο των κερδών, δηλαδή από τα κέρδη της χρήσεως που απομένουν μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος της χρήσεως και των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρος, σχηματίζονται τα καλούμενα καταστατικά, ειδικά και προαιρετικά αποθεματικά.

Τα καταστατικά αποθεματικά (λογαριασμός 41.03) είναι τα αποθεματικά που δεν προβλέπονται από το νόμο, αλλά από ειδικές διατάξεις του καταστατικού της εταιρίας. Η εταιρία, εφόσον υπάρχουν κέρδη, είναι υποχρεωμένη να σχηματίζει αυτά τα αποθεματικά και γι' αυτό εντάσσονται στην κατηγορία των υποχρεωτικών αποθεματικών. Αυτά έχουν συνήθως ειδικό προορισμό που προσδιορίζεται στο καταστατικό της εταιρίας όπως λ.χ. για την εξαγορά μετοχών για απόσβεση κεφαλαίου.

Τα ειδικά αποθεματικά (λογαριασμός 41.04) είναι αυτά που έχουν ειδικό – συγκεκριμένο προορισμό, λ.χ. το αποθεματικό για την επέκταση του εργοστασίου της εταιρίας. Ο ειδικός προορισμός του καθορίζεται από το όργανο εκείνο που επέβαλε το σχηματισμό του.

Τα έκτακτα αποθεματικά (λογαριασμός 41.05) σχηματίζονται με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων. Ο χαρακτηρισμός του αποθεματικού αυτού ως έκτακτου έχει την έννοια ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την εταιρία για οποιοδήποτε σκοπό, δηλαδή δεν είναι ειδικού προορισμού αποθεματικό.

4.15 Αποτελέσματα εις νέο

Το σωρευτικό υπόλοιπο κερδών και ζημιών στο τέλος της κλειόμενης χρήσεως, το οποίο μεταφέρεται στη νέα χρήση προς διάθεση αν είναι κέρδος ή προς κάλυψη αν είναι ζημία, παρακολουθείται στο λογαριασμό 42 «αποτελέσματα εις νέο». Ο λογαριασμός αυτός αποτελεί το συνδεδεμένο κρικό του ισολογισμού με το λογαριασμό 88 «αποτελέσματα προς διάθεση»

4.15.1 Υπόλοιπο κερδών εις νέο

Σ' αυτόν μεταφέρεται από το λογαριασμό 88.99 «κέρδη προς διάθεση» το τελικό υπόλοιπο που απομένει μετά τη διάθεση των κερδών που γίνεται με το κλείσιμο των βιβλίων της χρήσεως και αναπτύσσεται κατά χρήση.

Το ημερολογιακό άρθρο της διαθέσεως των κερδών είναι της ακόλουθης μορφής:

---

88 Αποτελέσματα προς διάθεση

88.99 Κέρδη προς διάθεση

(εις) 53 Πιστωτές διάφοροι

53.01 Μερίσματα πληρωτέα

53.08 Δικαιούχοι αμοιβών (για τις αμοιβές μελών Δ.Σ.)

41 Αποθεματικά- Διαφορές αναπροσαρμογής -

Επιχορηγήσεις πάγιων επενδύσεων

41.02 Τακτικό αποθεματικό

41.05 Έκτακτο αποθεματικό

41.08 Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων

41.08.XX Αφορολόγητο αποθεματικό ν.2601/1998

41.90 Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα

41.90.XX Αφορολόγητα έσοδα από αμοιβαία κεφάλαια

41.91 Αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο

41.91.XX Από κέρδη από πώληση μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο κλπ

42 Αποτελέσματα εις νέο

42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο

Το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 42.00 εμφανίζεται στην καθαρή θέση του ισολογισμού της κλειόμενης χρήσεως και εφόσον κατά την επόμενη χρήση γίνει διάθεση αποτελεσμάτων, μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 88.02 «υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσεως».

Από το υπόλοιπο των κερδών αφαιρούνται:

- τα αφορολόγητα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν στη χρήση για να εμφανιστούν στο λογαριασμό αποθεματικού 41.90 και

- τα έσοδα που φορολογήθηκαν κατ' ειδικό τρόπο, για να εμφανιστούν στο λογαριασμό αποθεματικού 41.91.

Τα προαναφερόμενα έσοδα εμφανίζονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς αποθεματικών (41.90 και 41.91) μόνο στην έκταση που υφίστανται λογιστικά κέρδη προς διάθεση μετά το σχηματισμό του νόμιμου και των λοιπών καταστατικών αποθεματικών και των κρατήσεων για φόρο εισοδήματος, μερίσματα μετόχων κλπ.

Ο λογαριασμός 42.00 αναπτύσσεται ως εξής:

42.00	Υπόλοιπο κερδών εις νέο
42.00.00	Υπόλοιπο φορολογημένων κερδών
42.00.01	Υπόλοιπο αφορολόγητων κερδών
42.00.01.00	Αφορολόγητα έσοδα αμοιβαίων κεφαλαίων
	κλπ.
42.00.02	Υπόλοιπο εσόδων φορολογηθέντων κατ' ειδικό τρόπο
42.00.02.00	Υπόλοιπο κερδών από πώληση μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο, κλπ.

4.15.2 Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο

Σ' αυτόν μεταφέρεται από το λογαριασμό 88.98 «ζημιές εις νέο» το ποσό των ζημιών που τελικά, παραμένει ακάλυπτο.

Σε περίπτωση που η χρήση κλείσει με ζημία, δεν υπάρχει υπόλοιπο κερδών προηγούμενων χρήσεων εις νέο (λογαριασμός 42.00), οι λογαριασμοί 88.09 «λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι» και 42.04 «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων» δεν παρουσιάζουν υπόλοιπο, δεν προκύπτει οφειλόμενος φόρος εισοδήματος και επί των εισοδημάτων της χρήσεως και η επιχείρηση δεν προτίθεται να χρησιμοποιήσει αποθεματικά για την κάλυψη της ζημίας, δε γίνεται διάθεση αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να γίνει η εγγραφή:

---

42 Αποτελέσματα εις νέο

42.01 Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο

(εις) 86 Αποτελέσματα χρήσεως

86.99 Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως

Σε περίπτωση που υπάρχουν υπόλοιπα προηγούμενων χρήσεων, τότε το υπόλοιπο του λογαριασμού 42.00 «υπόλοιπο κερδών εις νέο», το οποίο εμφανίζει το αδιάθετο ποσό κερδών προηγούμενων χρήσεων, μεταφέρεται στο τέλος της χρήσεως στο λογαριασμό 88.02 «αποτελέσματα προς διάθεση/ υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσεως», προστίθεται στα κέρδη της κλειόμενης χρήσεως και υπόκειται σε διάθεση και συνεπώς συνάγεται ότι το Ε.Γ.Λ.Σ.,

επιβάλλει το λογιστικό συμψηφισμό της ζημίας της κλειόμενης χρήσεως με το αδιάθετο ποσό των κερδών των προηγούμενων χρήσεων, που εμφανίζονται στο λογαριασμό 42.00 «υπόλοιπο κερδών εις νέο». Ο συμψηφισμός αυτός είναι φορολογικά αδιάφορος, αφού η ζημία που θα αναγραφεί στη φορολογική δήλωση της χρήσης και θα συμψηφιστεί με κέρδη επόμενων χρήσεων είναι φορολογικά αναγνωριζόμενη ζημία, ανεξάρτητα από το ύψος της λογιστικής ζημίας που παραμένει εις νέο (χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού 42.01)

Οι σχετικές λογιστικές εγγραφές έχουν ως εξής:

Έστω ζημία της κλειόμενης χρήσεως € 10.000 και υπόλοιπο κερδών εις νέο € 4.000

<hr/>	
88 Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.01 Ζημίες χρήσεως	10.000
(εις) 86 Αποτελέσματα χρήσεως	
86.99 Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως	10.000
<hr/>	
42 Αποτελέσματα εις νέο	
42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο	4.000
(εις) 88 Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.02 Υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσεως	4.000
<hr/>	
88 Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.02 Υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσεως	4.000
88.98 Ζημίες εις νέο	6.000
(εις) 88 Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.01 Ζημίες χρήσεως	10.000
<hr/>	
42 Αποτελέσματα εις νέο	
42.01 Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο	6.000
(εις) 88 Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.98 Ζημίες εις νέο	6.000
<hr/>	

Εάν συνέβαινε το αντίστροφο, δηλαδή εάν τα κέρδη εις νέο της προηγούμενης χρήσεως ήταν € 10.000 και οι ζημίες της κλειόμενης χρήσεως € 4.000, θα παρέμεναν τελικά κέρδη εις νέο € 6.000, τα οποία με χρέωση του λογαριασμού 88.99 «κέρδη προς διάθεση», θα μεταφέρονταν στην πίστωση του λογαριασμού 42.00 «υπόλοιπο κερδών εις νέο».

4.15.3 Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων

Στο λογαριασμό 42.02 «Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων» μεταφέρεται από το λογαριασμό 42.01 «υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο» το ποσό εκείνο των ζημιών που δεν προέρχεται από κέρδη της επόμενης χρήσεως ή από διάθεση αποθεματικών κατά την επόμενη χρήση.

4.16 Λογιστική της διαθέσεως των κερδών της ανώνυμης εταιρίας

4.16.1 Αποτελέσματα προς διάθεση

Ο λογαριασμός 88 «Αποτελέσματα προς διάθεση» είναι ο λογαριασμός συγκεντρώσεως και διαθέσεως αποτελεσμάτων της κλειόμενης και προηγούμενων χρήσεων και απεικονίζει τις μεταβολές που επήλθαν κατά την κλειόμενη χρήση στους λογαριασμούς της καθαρής θέσεως της επιχειρήσεως, με εξαίρεση τις μεταβολές που επήλθαν από αύξηση ή μείωση του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου ή λόγω αναπροσαρμογής της αξίας στοιχείων του ενεργητικού.

Στο λογαριασμό 88 και τους υπολογαριασμούς του, που χρησιμοποιούνται μόνο στο τέλος της χρήσεως:

α. Συγκεντρώνονται τα αποτελέσματα:

- τα καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) της χρήσεως (από το λ. 86.99),
- το υπόλοιπο των κερδών της προηγούμενης χρήσεως (από το λ. 42.00),
- οι ζημίες της προηγούμενης ή προηγούμενων χρήσεων όταν πρόκειται να καλυφθούν με κέρδη της κλειόμενης χρήσεως ή με αποθεματικά (από τους λ.42.01 ή 42.02),
- οι διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων (από το λ. 42.04),
- τα αποθεματικά των οποίων αποφασίζεται η διάθεση για διανομή μερισμάτων ή για αύξηση κεφαλαίου ή για κάλυψη ζημιών (από τους οικείους υπολογαριασμούς του 41),
- οι μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι (από τους οικείους υπολογαριασμούς του 63).

β. Χρεώνεται με το φόρο εισοδήματος επί των κερδών της χρήσεως, ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι κέρδη προς διάθεση (με πίστωση του 54.07).

γ. Χρεώνεται με τα διατιθέμενα κέρδη για μερίσματα, ποσοστά Δ.Σ. , αποθεματικά κλπ.

Σε περίπτωση που η χρήση κλείνει με ζημία και δε γίνεται διανομή κερδών, το χρεωστικό υπόλοιπο του σχολιαζόμενου λογαριασμού 88 μεταφέρεται σε χρέωση του λογαριασμού 42.01 «υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο», που εμφανίζεται με ομώνυμο τίτλο στον ισολογισμό (καθαρή θέση).

Ο λογαριασμός 88 αναπτύσσεται στους υπολογαριασμούς που εμφανίζονται στο διάγραμμα της επόμενης σελίδας και λειτουργεί ως εξής:

α) Χρεώνεται:

- υπολογαριασμός 88.01 με τις καθαρές ζημίες χρήσεως, με πίστωση του λογαριασμού 86.99 «καθαρά αποτελέσματα χρήσεως».
- ο υπολογαριασμός 88.03 με το υπόλοιπο ή μέρος των ζημιών προηγούμενης χρήσεως που πρόκειται να καλυφθεί από κέρδη της κλειόμενης χρήσεως, με πίστωση του λογαριασμού 42.01 «αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο».
- ο υπολογαριασμός 88.04 με το υπόλοιπο ή μέρος των ζημιών προηγούμενων χρήσεων που πρόκειται να καλυφθεί από κέρδη της κλειόμενης χρήσεως, με πίστωση του λογαριασμού 42.02 «αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων».
- ο υπολογαριασμός 88.06 με τις συμψηφιστικές χρεωστικές διαφορές που προκύπτουν από φορολογικό έλεγχο προηγούμενων χρήσεων, με πίστωση του λογαριασμού 42.04 «αποτελέσματα εις νέο / διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων».
- ο υπολογαριασμός 88.08 με το φόρο εισοδήματος που αναλογεί στα συνολικά καθαρά αδιανέμητα φορολογητέα κέρδη της χρήσεως που κλείνει, με πίστωση του λογαριασμού 54.07 «υποχρεώσεις από φόρους - τέλη / φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών».
- ο υπολογαριασμός 88.09 με τους λοιπούς μη ενσωματωμένους στο λειτουργικό κόστος φόρους (π.χ. λογαριασμός 63.98.02 «φόρος ακίνητης περιουσίας», για τους οποίους οι σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας προβλέπουν ότι τελικά βαρύνουν τα κέρδη της χρήσεως - ή τη ζημία χρήσεως - και όχι το λειτουργικό κόστος), με πίστωση των οικείων υπολογαριασμών του λογαριασμού 63 «φόροι - τέλη» της ομάδας 6, στους οποίους παρακολουθούνται οι φόροι της κατηγορίας αυτής.
- οι υπολογαριασμοί 88.00,88.02,88.06 και 88.07 με τα υπόλοιπά τους, με πίστωση του υπολογαριασμού 88.98 «ζημίες εις νέο», όταν το τελικό υπόλοιπο του λογαριασμού 88 είναι χρεωστικό (ζημίες εις νέο), ή του υπολογαριασμού 88.99 «κέρδη προς διάθεση», όταν το τελικό υπόλοιπο του λογαριασμού 88 είναι πιστωτικό (κέρδη προς διάθεση).
- ο υπολογαριασμός 88.99 με τα προς διάθεση κέρδη, με πίστωση των οικείων υπολογαριασμών αποθεματικών του λογαριασμού 41 «αποθεματικά», του λογαριασμού 53.01 «πιστωτές διάφοροι / μερίσματα πληρωτέα» για τα καθαρά μερίσματα που διανέμονται, του λογαριασμού 43.02 «ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου / διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου» με τα καθαρά μερίσματα για τα οποία αποφασίζεται η διάθεσή τους για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, και του λογαριασμού 42.00 «αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο κερδών εις νέο» για το υπόλοιπο των κερδών που μεταφέρεται στην επόμενη χρήση (υπόλοιπο κερδών εις νέο).

β) Πιστώνεται:

- υπολογαριασμός 88.00 με τα καθαρά κέρδη χρήσεως, με χρέωση του λογαριασμού 86.99.
- ο υπολογαριασμός 88.02 με το υπόλοιπο των κερδών προηγούμενης χρήσεως με χρέωση του λογαριασμού 42.00 «αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο κερδών εις νέο».
- ο υπολογαριασμός 88.06 με τις συμψηφιστικές πιστωτικές διαφορές που προκύπτουν από φορολογικό έλεγχο προηγούμενων χρήσεων, με χρέωση του λογαριασμού 42.04 «αποτελέσματα εις νέο/ διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων».
- ο υπολογαριασμός 88.07 με τα αποθεματικά για τα οποία αποφασίζεται η διάθεσή τους για την κάλυψη ζημιών ή τη διανομή μερισμάτων, με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών αποθεματικών του λογαριασμού 41 «αποθεματικά» (σε περίπτωση διάθεσης αποθεματικών, παράλληλα γίνονται και ανάλογες εγγραφές πληρωμένων και οφειλόμενων φόρων εισοδήματος και άλλης φύσεως, όταν συντρέχει σχετική φορολογική υποχρέωση).
- οι υπολογαριασμοί 88.01, 88.03, 88.04, 88.06, 88.08 και 88.09 με τα υπόλοιπά τους, με χρέωση του υπολογαριασμού 88.98, όταν το τελικό υπόλοιπο του λογαριασμού 88 είναι χρεωστικό (ζημίες εις νέο), ή του υπολογαριασμού 88.99, όταν το τελικό υπόλοιπο του λογαριασμού 88 είναι πιστωτικό (κέρδη προς διάθεση).
- ο υπολογαριασμός 88.98 με τις ζημίες εις νέο, με χρέωση του λογαριασμού 42.01 «αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο».

Μετά τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος επί των κερδών της χρήσεως με τον οποίο χρεώνεται ο δευτεροβάθμιος 88.08 (με πίστωση του 54.07), χρεοπιστώνεται ο πρωτοβάθμιος λογαριασμός 88 με χρέωση των υπολογαριασμών του που παρουσιάζουν πιστωτικό υπόλοιπο (λογαριασμοί: 88.00, 88.02, 88.06 και 88.07) και με πίστωση των υπολογαριασμών του που παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο (λογαριασμοί: 88.01, 88.03, 88.04, 88.06, 88.08 και 88.09) και η διαφορά:

Επί ζημίας

Εφόσον είναι χρεωστική αποτελεί ζημία και καταχωρείται στη χρέωση του δευτεροβάθμιου 88.98 «ζημίες εις νέον», από τον οποίο μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού 42.01 «υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέον» ή

Επί κέρδους

Εφόσον είναι πιστωτική εμφανίζει τα κέρδη προς διάθεση και καταχωρείται στην πίστωση του δευτεροβάθμιου 88.99 «κέρδη προς διάθεση». Με χρέωση του τελευταίου αυτού λογαριασμού πιστώνονται:

- με τα σχηματιζόμενα αποθεματικά, οι αρμόδιοι υπολογαριασμοί του 41,
- με τα διανεμόμενα μερίσματα, ο λογαριασμός 53.01 «μερίσματα πληρωτέα,
- με τα ποσοστά (αμοιβές) του Δ.Σ., ο λογαριασμός 53.08 «αμοιβές από ποσοστά μελών διοικητικού συμβουλίου»,
- με τα μερίσματα που διατίθενται για την αύξηση κεφαλαίου, ο λογαριασμός 43.90 «αποθεματικά διατιθέμενα για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου»,
- με το αδιάθετο ποσό κερδών, ο λογαριασμός 42.00 «υπόλοιπο κερδών εις νέον».

Με τη διενέργεια όλων των παραπάνω εγγραφών ο λογαριασμός 88 και οι υπολογαριασμοί του εξισώνονται.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ

88.01 Ζημίες χρήσεως		88.00 Καθαρά κέρδη χρήσεως	
από 86.99			από 86.99
88.03 Ζημίες προηγούμενης χρήσεως		88.02 Υπόλοιπο κερδών προηγ. χρήσεως	
από 42.01			από 42.00
88.04 Ζημίες προηγούμενων χρήσεων		88.06 Διαφορές φορολ. ελέγχου	
από 42.02			από 42.04
88.06 Διαφορές φορολ. ελέγχου		88.07 Λ/σμός αποθεματικών προς διάθεση	
από 42.04			από 41
88.08 Φόρος εισοδήματος		88.99 Κέρδη προς διάθεση	
με πίστωση του 54.07		Με πίστωση: των υπολ/σμών του 41 (αποθεματικά) του 53.01 για τα μερίσματα του 42.02 για τα μερίσματα για αύξηση κεφαλαίου του 42.00 για το υπόλοιπο κερδών εις νέο	Όταν το τελικό υπόλοιπο του λ/σμού 88 είναι πιστωτικό
88.09 Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι			
με πίστωση αρμόδιων λ/σμών της ομάδας 6			
88.98 Ζημίες εις νέο			
Όταν το τελικό υπό- λοιπο του λ.88 είναι χρεωστικό	Πιστώνεται με χρέ- ωση του 42.01		

4.16.2 Λογιστική παρακολούθηση των αποθεματικών

Ο σχηματισμός οποιουδήποτε αποθεματικού (φορολογημένου ή αφορολόγητου) πρέπει να γίνει με χρέωση του λογαριασμού 88.99 «κέρδη προς διάθεση» και πίστωση του λογαριασμού του αποθεματικού (υπολογαριασμοί του λ. 41).

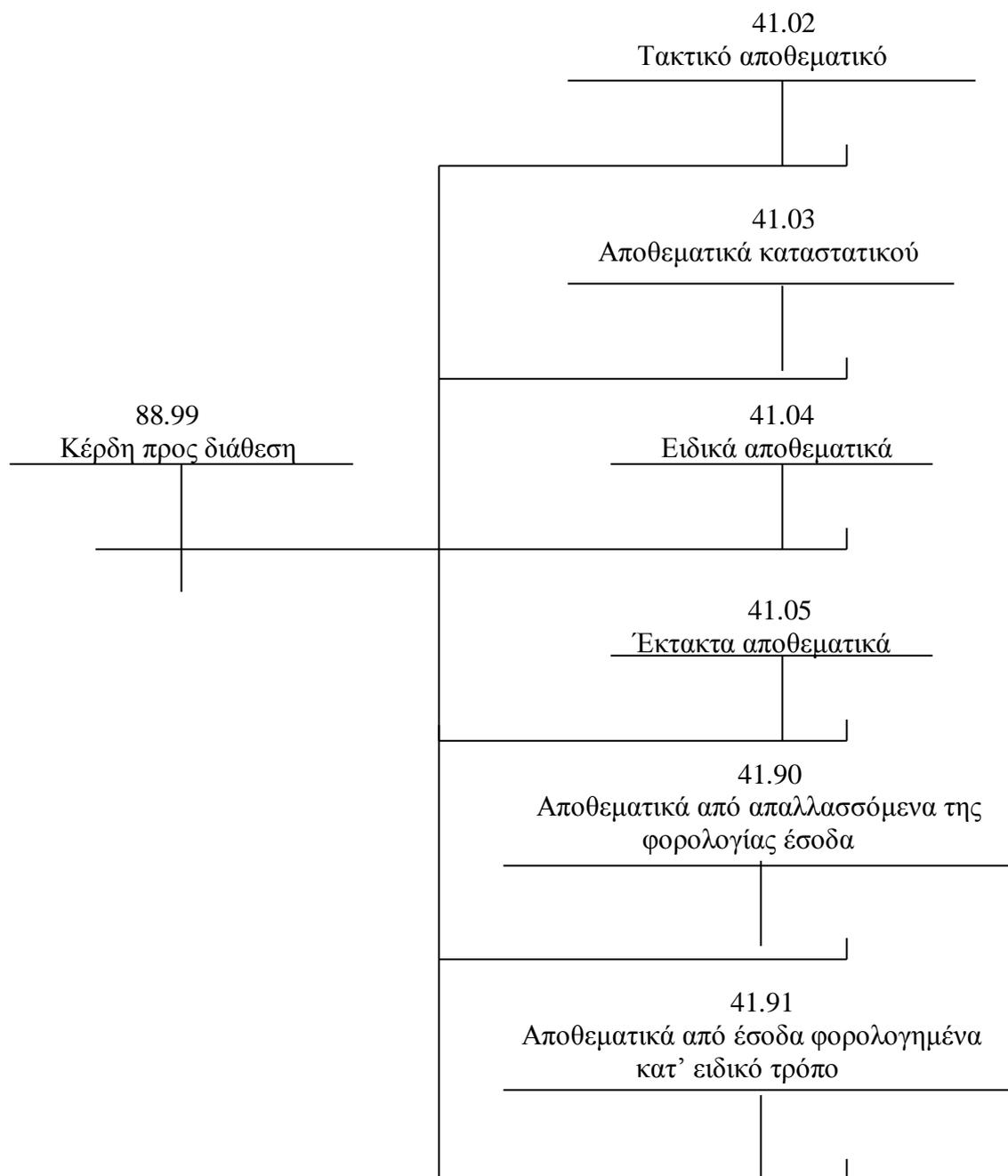
Εξυπακούεται ότι από τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως πρέπει να αφαιρεθούν οι κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό, πρώτο μέρος μετόχων, οι κρατήσεις για λοιπούς δικαιούχους επί των κερδών σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού και να αφαιρεθεί επίσης και ο αναλογών φόρος εισοδήματος επί όλων αυτών των κρατήσεων και στην έκταση που απομένουν λογιστικά κέρδη είναι δυνατός ο σχηματισμός αφορολόγητων αποθεματικών.

Σε περίπτωση ανυπαρξίας ή ανεπαρκείας κερδών προς διάθεση, δεν είναι δυνατό να σχηματιστεί αποθεματικό, έστω κι αν ειδικός φορολογικός νόμος επιτρέπει στην εταιρία τον σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού, αφού προϋπόθεση για τη διατήρηση του αφορολόγητου είναι η εμφάνιση του αποθεματικού σε ειδικό λογαριασμό στην καθαρή θέση της επιχειρήσεως (π.χ. αφορολόγητα έσοδα, κατ' ειδικό τρόπο φορολογημένα εισοδήματα, κέρδη από πώληση μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο, κ.λ.π.).

Επισημαίνεται ότι και στην περίπτωση που λόγω λογιστικών διαφορών τα φορολογητέα κέρδη της χρήσεως είναι μεγαλύτερα των λογιστικών κερδών και τα φορολογητέα αυτά κέρδη επιτρέπουν τον σχηματισμό αφορολόγητων αποθεματικών, ο σχηματισμός τους περιορίζεται στην έκταση που επιτρέπουν τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως με εξαίρεση, βέβαια, τα αφορολόγητα αποθεματικά αναπτυξιακών νόμων, όταν αυτοί επιτρέπουν το σχηματισμό τέτοιων αποθεματικών και επί των λογιστικών διαφορών οπότε όμως τα αφορολόγητα αποθεματικά παρακολουθούνται σε θεωρημένα εξωλογιστικά βιβλία.

Ο σχηματισμός των εμφανών αποθεματικών γίνεται πάντοτε με χρέωση του λογαριασμού 88.99 «κέρδη προς διάθεση». Δεν είναι δυνατό, στη διάρκεια της χρήσεως, οποιουδήποτε, φορολογημένο ή αφορολόγητο, κέρδος ή έσοδο να μη διέλθει από το λογαριασμό 88.99, αλλά να καταχωρηθεί απευθείας στην πίστωση λογαριασμού αποθεματικού. Ένας τέτοιος χειρισμός, που παρατηρείται συχνά στην πράξη προκειμένου για αφορολόγητα έσοδα ή κέρδη (όπως π.χ. για τα κέρδη από πώληση μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο), οδηγεί σε αλλοίωση του αποτελέσματος της χρήσεως και κατ' επέκταση στον επηρεασμό του μερίσματος των μετόχων, όταν αυτό υπολογίζεται με βάση τα κέρδη της χρήσεως, στον επηρεασμό των ποσών των κερδών που διανέμονται στα μέλη του Δ.Σ., τους εργαζομένους και λοιπούς δικαιούχους που ορίζονται στο καταστατικό, στον επηρεασμό της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό, ενώ στην περίπτωση που η χρήση κλείσει με ζημία ο σχηματισμός ενός τέτοιου αποθεματικού γίνεται ουσιαστικά με αύξηση του ποσού της ζημίας.

Ο σχηματισμός λοιπόν των εμφανών αποθεματικών γίνεται όπως εμφανίζεται στην ακόλουθη σχηματική παράσταση:

Με τον όρο διάλυση ενός εμφανούς αποθεματικού εννοούμε τη χρησιμοποίησή του για ορισμένο σκοπό, με την οποία επέρχεται εξαφάνιση του λογαριασμού του αποθεματικού.

Από άποψη εμπορικής νομοθεσίας, αρμόδιο όργανο για τη λήψη αποφάσεως χρησιμοποίησεως ενός αποθεματικού είναι το όργανο εκείνο που νόμιμα αποφάσισε το σχηματισμό του.

Τη διάλυση των αποθεματικών επιφέρουν τα εξής γεγονότα:

- Η κεφαλαιοποίησή τους,
- Η διανομή τους στους μετόχους,
- Η χρησιμοποίησή τους για την απόσβεση ζημίας,
- Η χρησιμοποίησή τους για την απόσβεση κεφαλαίου.

Όπως ο σχηματισμός του αποθεματικού γίνεται πάντοτε με χρέωση του λογαριασμού 88.99 «κέρδη προς διάθεση», ή, όπως τα αποθεματοποιούμενα κέρδη πρέπει να διέρχονται οπωσδήποτε από τον «πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων», έτσι και η χρησιμοποίηση - διάλυση αποθεματικού πρέπει να διέρχεται οπωσδήποτε από τον πίνακα αυτόν. Συγκεκριμένα, το ποσό του χρησιμοποιούμενου αποθεματικού πρέπει να μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 88.07 «λογαριασμός αποθεματικών προς διάθεση», ενώ σε αρμόδιους υπολογαριασμούς του λογαριασμού 88 «αποτελέσματα προς διάθεση» μεταφέρονται οι καλυπτόμενες ζημίες (λογαριασμοί 88.01 και 88.03) ή με χρέωση του 88.99 τα ποσά του χρησιμοποιούμενου αποθεματικού μεταφέρονται στην πίστωση των προβλεπόμενων από το Ε.Γ.Λ.Σ. λογαριασμών. Η απευθείας χρέωση του λογαριασμού του αποθεματικού με το ποσό της καλυπτόμενης ζημίας ή με το ποσό που διανέμεται στους μετόχους με μετρητά ή με μετοχές, αντίκειται σε βασικές λογιστικές αρχές και σε ρητές διατάξεις του ν.2190/1920.

Ειδικότερα:

➤ **Διανομή αποθεματικού στους μετόχους:**

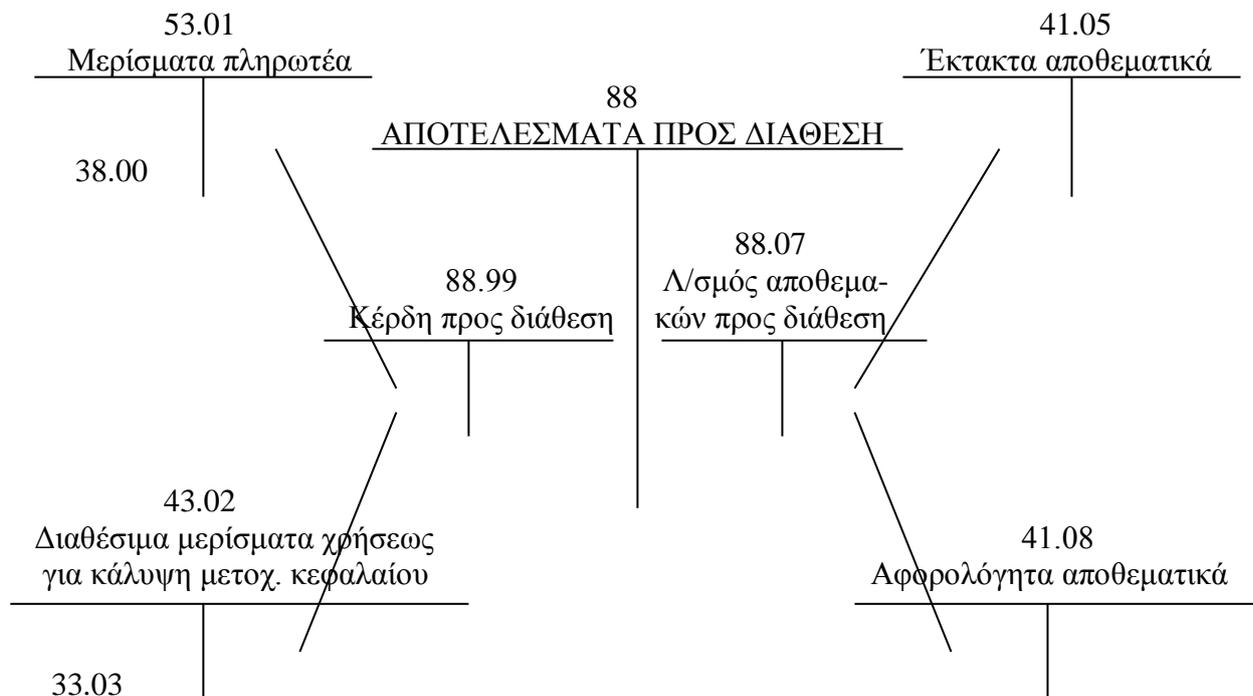
Το διανεμόμενο ποσό του αποθεματικού, με χρέωση του λογαριασμού του αποθεματικού, μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 88.07 «λογαριασμός αποθεματικών προς διάθεση» και εκείθεν στο λογαριασμό 88.99 «κέρδη προς διάθεση». Με χρέωση του τελευταίου αυτού λογαριασμού, πιστώνεται ο λογαριασμός 53.02 «μερίσματα πληρωτέα», με χρέωση του οποίου καταβάλλονται τα μερίσματα.

Το κύκλωμα των εγγραφών διανομής αποθεματικών (φορολογημένων και αφορολόγητων) απεικονίζεται στο αμέσως παρακάτω διάγραμμα με το κύκλωμα των εγγραφών κεφαλαιοποίησεως αποθεματικών.

➤ **Κεφαλαιοποίηση αποθεματικού:**

Το κύκλωμα των εγγραφών κεφαλαιοποίησης αποθεματικών (φορολογημένων και αφορολόγητων) απεικονίζεται ως εξής:

Χρησιμοποίηση αποθεματικού για διανομή μερίσματος στους μετόχους ή για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου

4.16.3 Λογιστική παρακολούθηση των αποθεματικών σύμφωνα με τις απόψεις του Υπουργείου Οικονομικών

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 106 § 8 του ν.2238/1994 (κωδικοποιηθέν άρθρο 8α ν.δ.3843/1958), «με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών θα καθοριστούν η λογιστική εμφάνιση και ο τρόπος παρακολούθησης των αποθεματικών που σχηματίζουν οι επιχειρήσεις από τα κέρδη κάθε χρήσης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου».

Με βάση τις διατάξεις αυτές εκδόθηκε η απόφαση του Υπουργού Οικονομικών αριθ. 1044770/10159/Β0012/Πολ. 1117/23.3.1993, που έχει ως εξής:

«1. Τα νομικά πρόσωπα της παραγρ.1 του άρθρου 3 του ν.δ. 3843/1958 υποχρεούνται να εμφανίζουν στα βιβλία τους σε ειδικούς λογαριασμούς αποθεματικών, καθώς και στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων, το μέρος των αδιανέμητων καθαρών κερδών που προκύπτουν σε κάθε διαχειριστική χρήση και τα οποία προέρχονται από έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας με βάση τις διατάξεις νόμων ή από έσοδα φορολογηθέντα ή προσδιορισθέντα κατά ειδικό τρόπο, ως εξής:

α. Τα αδιανέμητα καθαρά κέρδη που προέρχονται από έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας εισοδήματος, ήτοι τα προερχόμενα από τόκους εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, τόκους καταθέσεων σε ξένο νόμισμα, τόκους ομολογιακών δανείων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων κ.λ.π., θα εμφανίζονται στο δευτεροβάθμιο λογαριασμό 41.90 «αποθεματικά από

απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα», με περαιτέρω ανάλυση αυτού σε τριτοβάθμιους λογαριασμούς, κατά κατηγορία εσόδου.

β. Τα αδιανέμητα καθαρά κέρδη που προέρχονται από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης και επί των οποίων έχει γίνει παρακράτηση φόρου, ήτοι τα προερχόμενα από τόκους καταθέσεων επί των οποίων έχουν εφαρμοστεί οι διατάξεις του άρθρου 21 του ν.1921/1991, από ωφέλεια των περιπτώσεων α και β της παραγρ.1 του άρθρου 32 του ν.δ. 3323/1955 κ.τ.λ., θα εμφανίζονται στο δευτεροβάθμιο λογαριασμό 41.91 «αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο», με περαιτέρω ανάλυση αυτού σε τριτοβάθμιους λογαριασμούς, κατά κατηγορία εσόδου και συντελεστή παρακρατηθέντος φόρου.

Σε περίπτωση κατά την οποία τα έσοδα που αναφέρονται στις πιο πάνω περιπτώσεις α και β είναι μεγαλύτερα των κερδών του ισολογισμού, στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων θα εμφανισθεί ως αποθεματικό το ποσό που απομένει μετά την αφαίρεση, από τα κέρδη του ισολογισμού, του φόρου εισοδήματος, των τυχόν κρατήσεων για σχηματισμό αποθεματικών (τακτικού, αφορολόγητων εκπτώσεων αναπτυξιακών νόμων, ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων), των τυχόν διανεμομένων ποσών κ.τ.λ.

γ. Τα κέρδη των τεχνικών και οικοδομικών επιχειρήσεων, κατά το μέρος που υπερβαίνουν τα προσδιοριζόμενα, βάσει των διατάξεων του άρθρου 36α του ν.δ. 3323/1955, τεκμαρτά κέρδη, κατά το μέρος που δεν φορολογήθηκαν, θα εμφανίζονται στο δευτεροβάθμιο λογαριασμό 41.92 «αφορολόγητα κέρδη τεχνικών και οικοδομικών επιχειρήσεων».

δ. Οι δευτεροβάθμιοι λογαριασμοί των προηγούμενων περιπτώσεων θα πιστώνονται με το υπόλοιπο των αφορολόγητων εσόδων ή των εσόδων που φορολογήθηκαν κατά ειδικό τρόπο ή των πέραν των τεκμαρτών προκυψάντων καθαρών κερδών, κατά περίπτωση, που απομένει μετά την αφαίρεση από αυτά του μέρους που διανέμεται με οποιαδήποτε μορφή, καθώς και του φόρου που αναλογεί στο διανεμόμενο αυτό ποσό.

ε. Το προβλεπόμενο από τις διατάξεις της παραγρ.4 του άρθρου 10 του α. ν. 148/1967 αφορολόγητο αποθεματικό (υπεραξία από πώληση χρεογράφων), οι σχηματιζόμενες, βάσει αναπτυξιακών νόμων (ν.1892/1990, ν.1262/1982 κ.λ.π.), αφορολόγητες εκπτώσεις, το σχηματιζόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 22 του ν.1828/1989 ή την αριθ. 1055503/1 Ο 177 /ΠΟΛ 1119/1989 απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό επενδύσεων κ.λ.π., θα εμφανίζονται στο δευτεροβάθμιο λογαριασμό 41.08 «αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων» με περαιτέρω ανάλυση αυτού σε τριτοβάθμιους λογαριασμούς, κατά νόμο.

στ. Οι δευτεροβάθμιοι λογαριασμοί 41.90, 41.91 και 41.92 των περιπτώσεων α', β' και γ', θα καταχωρούνται στα προβλεπόμενα από τις παραγράφους 4.1.103 και 4.1.302 του Ε.Γ.Λ.Σ. (Π.Δ. 1123/1980) υποδείγματα ισολογισμού και πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων, ως ακολούθως:

- Στην κατηγορία Α - IV «Αποθεματικά κεφάλαια» του παθητικού του ισολογισμού, το κονδύλι 5 διαμορφώνεται ως εξής:

(41.08 + 41.90 έως 92) 5. Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων

- Στον Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων, μετά την κατηγορία 6 προστίθενται οι εξής νέες κατηγορίες:

41.90 6α. Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα

41.91 6β. Αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο

41.92 6γ. Αφορολόγητα κέρδη τεχνικών και οικοδομικών επιχειρήσεων.

2. Τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο έχουν ανάλογη εφαρμογή και επί των αλλοδαπών επιχειρήσεων και οργανισμών που έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, οι οποίες υποχρεούνται να εμφανίζουν διακεκριμένα σε ιδιαίτερους λογαριασμούς αποθεματικών τα ποσά των καθαρών κερδών που απαλλάχθηκαν της φορολογίας βάσει διατάξεων νόμων, τα κέρδη που φορολογήθηκαν κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης, τα κέρδη από πώληση χρεογράφων κ.λ.π.».

Οι λογαριασμοί των αποθεματικών πρέπει να αναπτύσσονται σε υπολογιασμούς κατά φορολογική κατηγορία κερδών που δέχονται στην πίστωσή τους. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη και την παραπάνω σχετική υπουργική απόφαση αριθ. 1044770/10.159/23.3.1993, οι λογαριασμοί των αποθεματικών θα πρέπει να αναπτυχθούν ως εξής:

41.02 Τακτικό αποθεματικό

41.02.00 Από φορολογημένα κέρδη

01 Από αφορολόγητα έσοδα

(ανάπτυξη αντίστοιχη του 41.90)

02 Από έσοδα φορολογημένα κατά ειδικό τρόπο

(ανάπτυξη αντίστοιχη του 41.91)

41.03 Αποθεματικά καταστατικού

41.03.00 Αποθεματικά για τον εκσυγχρονισμό του μηχανολογικού εξοπλισμού της επιχειρήσεως

41.03.00.00 Από φορολογημένα κέρδη

01 Από αφορολόγητα έσοδα

(ανάπτυξη αντίστοιχη του 41.90)

02 Από έσοδα φορολογημένα κατά ειδικό τρόπο

(ανάπτυξη αντίστοιχη του 41.91)

41.03.01 Αποθεματικό για επέκταση της επιχειρήσεως

(ανάπτυξη όπως του προηγούμενου λογαριασμού)

.....

- 41.04 Ειδικά αποθεματικά
  - (ανάπτυξη όπως των προηγούμενων λογαριασμών)
- 41.05 Έκτακτα αποθεματικά
  - 41.05.00 Έκτακτο αποθεματικό
    - (ανάπτυξη όπως των προηγούμενων λογαριασμών)
    - .....
  - 41.08 Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων
    - 41.08.00 Αφορολόγητο αποθεματικό από πώληση χρεογράφων
      - .....
      - 41.08.10 Αφορολόγητο αποθεματικό άρθρου 22 ν. 1828/1989
      - 41.08.11 Αφορολόγητο αποθεματικό αποφάσεως 1055503/10177/ Πολ.1119/1989
        - .....
      - 41.08.20 Αφορολόγητη έκπτωση ν. 1262/1982
      - 41.08.21 Αφορολόγητη έκπτωση ν. 1892/1990
        - .....
    - 41.90 Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα
      - 41.90.00 Από τόκους έντοκων γραμματίων Δημοσίου
        - 01 Από τόκους καταθέσεων σε ξένο νόμισμα
        - 02 Από τόκους ομολογιακών δανείων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων
        - ...
        - 99
    - 41.91 Αποθεματικά από έσοδα φορολογημένα κατ' ειδικό τρόπο
      - 41.91.00 Από τόκους καταθέσεων σε Τράπεζες με συντελεστή 15%
        - .....
  - 42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο
    - 42.00.00 Από φορολογημένα κέρδη
      - 42.00.01 Από αφορολόγητα έσοδα
        - (ανάπτυξη αντίστοιχη του 41.90)
      - 42.00.02 Από έσοδα φορολογημένα κατά ειδικό τρόπο
        - (ανάπτυξη αντίστοιχη του 41.91)

4.16.4 Εμφάνιση στον ισολογισμό των αφορολόγητων αποθεματικών και των αντίστοιχων επενδύσεων

Όλοι οι αναπτυξιακοί νόμοι θέτουν ως προϋπόθεση, για την αναγνώριση των αφορολόγητων αποθεματικών, την τήρηση ιδιαίτερου λογαριασμού για καθένα αποθεματικό και την εμφάνιση των λογαριασμών των αποθεματικών αυτών στον ισολογισμό, όπως, επίσης, και τη λογιστική παρακολούθηση σε ιδιαίτερους λογαριασμούς των επενδύσεων που υπήχθησαν στις ευεργετικές φορολογικές διατάξεις, ενώ οι σχετικές εγκύκλιοι του Υπουργείου Οικονομικών επιβάλλουν, ακόμη, οι λογαριασμοί των επενδύσεων αυτών να εμφανίζονται διακεκριμένα στον ισολογισμό.

Στην πράξη, όσον αφορά την εμφάνιση στον ισολογισμό των αφορολόγητων αποθεματικών σε ιδιαίτερους λογαριασμούς, δεν υπάρχει δυσχέρεια. Όσον αφορά όμως την υποχρέωση της επιχειρήσεως να εμφανίζει στον ισολογισμό διακεκριμένα τα περιουσιακά στοιχεία που υπήχθησαν στους αναπτυξιακούς νόμους, επικρατεί σύγχυση. Γιατί, η ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων στον ισολογισμό κατά αναπτυξιακό νόμο, Π.χ. γήπεδα ν.δ. 4002/1959, γήπεδα α.ν. 147/1967, γήπεδα ν.δ. 1078/1971, κ.λ.π., αντί να εμφανιστούν όλα υπό τον αυτό λογαριασμό «γήπεδα», οδηγεί σε σχοινοτενείς ισολογισμούς και αποβαίνει σε βάρος της σαφήνειας αυτού. Γι' αυτό, άλλες επιχειρήσεις προβαίνουν σε τέτοια αναλυτική, κατά αναπτυξιακό νόμο, εμφάνιση των επενδύσεων, ενώ άλλες τις εμφανίζουν συγκεντρωτικά, τη δε σχετική, κατά αναπτυξιακό νόμο, ανάλυση παρέχουν στο βιβλίο απογραφών.

Τα σχετικά μεγέθη των επενδύσεων, των αποθεματικών και του δικαιώματος για δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών πρέπει να παρουσιάζονται με σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού ή στο προσάρτημα.

Στο παράδειγμα λ.χ. όπου, κατά τη χρήση 20+1, στην περιοχή Δ έγιναν επενδύσεις € 30.000 και αφορολόγητο αποθεματικό € 12.000, η σημείωση στο σώμα του ισολογισμού χρήσεως 20+1 ή η καταχώρηση στο προσάρτημα θα έχει ως εξής:

Επενδύσεις:

Γήπεδα	€ 6.000
Κτίρια	€ 9.000
Μηχανήματα	€ 15.000
Σύνολο Επενδύσεων	<hr/> € 30.000
μείον: Επενδύσεις που δεν παρέχουν δικαίωμα σχηματισμού αφορολόγητου αποθεματικού	€ 9.000

Επενδύσεις που παρέχουν δικαίωμα σχηματ.αφορολ.αποθεματ.	€ 21.000
μείον: Σχηματισμένα αφορ.αποθεματικά μέχρι 31.12.20+1	€ 12.000
Υπόλοιπο επενδύσεων για δημιουργία αφορ. αποθεματικών	€ 9.000

4.16.5 Ο «Πίνακας Διαθέσεως Αποτελεσμάτων»

4.16.5.1 Γενικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. που διέπουν τον «Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων»

Το Ε.Γ.Λ.Σ. καθιερώνει τους ακόλουθους γενικούς κανόνες που διέπουν τον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων:

- Ο πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων καταρτίζεται υποχρεωτικά στην περίπτωση που γίνεται διάθεση αποτελεσμάτων, σύμφωνα με το παρακάτω υπόδειγμα.
- Ο πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά, στο τέλος κάθε χρήσεως, σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά.
- Στον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται υποχρεωτικά τουλάχιστον τα στοιχεία του παρακάτω υποδείγματος εφόσον τα στοιχεία αυτά υπάρχουν στην οικον. μονάδα.
- Όλα τα στοιχεία του πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων απεικονίζονται σε δύο στήλες, οι οποίες αντιστοιχούν στη χρήση του ισολογισμού και στην προηγούμενη αυτού χρήση.
- Στον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων που καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικον. μονάδων, για κάθε κονδύλι γίνεται συσχέτιση με τον ή τους κωδικούς αριθμούς των αντίστοιχων λογαριασμών του Σχεδίου Λογαριασμών, όπως φαίνεται στο υπόδειγμα παρακάτω. Κατά τη δημοσίευση του πίνακα αυτού οι κωδικοί αριθμοί συσχέτισεως είναι δυνατό να παραλείπονται.

4.16.5.2 Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στον «Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων»

Ο «πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων» περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες κονδυλίων:

- Στην κατηγορία «καθαρά αποτελέσματα χρήσεως» περιλαμβάνονται τα καθαρά αποτελέσματα του λογαριασμού 88.00 «καθαρά κέρδη χρήσεως» ή του λογαριασμού 88.01 «ζημίες χρήσεως», τα οποία μεταφέρονται στους λογαριασμούς αυτούς από το λογαριασμό 86.99.
- Στην κατηγορία «υπόλοιπο αποτελεσμάτων προηγούμενων χρήσεων» περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα των λογαριασμών 42.00 «υπόλοιπο κερδών εις νέο» ή 42.01 «υπόλοιπο ζημιών εις νέο» και το όλο ή μέρος του υπολοίπου του λογαριασμού 42.02 «υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων», τα οποία μεταφέρονται από τους λογαριασμούς αυτούς στους λογαριασμούς 88.02, 88.03 και 88.04 αντίστοιχα.
- Στην κατηγορία «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων» περιλαμβάνεται το χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 42.04 το οποίο μεταφέρεται στο λογαριασμό 88.06.
- Στην κατηγορία «αποθεματικά προς διάθεση» περιλαμβάνονται τα αποθεματικά ή μέρος των υπολογαριασμών του 41, για τα οποία αποφασίζεται η διάθεσή τους, είτε για διανομή μερισμάτων, είτε για κάλυψη ζημιών, και για το λόγο αυτό μεταφέρονται στο λογαριασμό 88.07.
- Από το αλγεβρικό άθροισμα των παραπάνω κατηγοριών αφαιρούνται ο φόρος εισοδήματος του λογαριασμού 88.08 και οι λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι του λογαριασμού 88.09. Το υπόλοιπο του λογαριασμού, εάν είναι κέρδη, διατίθεται σύμφωνα με την απόφαση που λαμβάνεται από το αρμόδιο όργανο.

4.16.5.3 Υπόδειγμα του «Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων»

Ο «πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων», σύμφωνα με τη διάταξη της § 1 του άρθρου 42α του ν.2190/1920, περιλαμβάνεται μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων που υποχρεούται να καταρτίζει η εταιρία. Η κατάσταση αυτή αποτελεί ένα τμήμα ενός ενιαίου συνόλου που απαρτίζεται και από τον ισολογισμό, την κατάσταση του λογαριασμού «αποτελέσματα χρήσεως» και το προσάρτημα.

Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη της § 2 του άρθρου 42δ του ίδιου νόμου, «ο «πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων» καταρτίζεται σύμφωνα με το υπόδειγμα της παρ. 4.1.302 του άρθρου 1 του Π.Δ. 1123/1980, σε συνδυασμό με όσα ορίζονται στην παρ. 4.1.301 του ίδιου Προεδρικού Διατάγματος, αναφορικά με το περιεχόμενο κάθε επιμέρους κατηγορίας του πίνακα αυτού».

Ο νόμος, με την τελευταία αυτή διάταξη, καθιστά υποχρεωτική τη δομή και το περιεχόμενο του υποδείγματος του «πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων» που παρέχει το Ε.Γ.Λ.Σ., με τη διαφορά ότι δεν είναι υποχρεωτική και παραλείπεται η στήλη των κωδικών αριθμών του υποδείγματος αυτού.

Το υπόδειγμα του πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων του Ε.Γ.Λ.Σ. έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

				Ποσά κλειόμενης χρήσεως 20+2	Ποσά κλειόμενης χρήσεως 20+3
88.00 ή 88.01 (86.99)	Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες χρήσεως)			xxx	xxx
88.02-04 (42.00-02)	(+) ή (-) : Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) προηγούμενων χρήσεων			xxx	xxx
88.06 (42.04)	(+) ή (-) : Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων			(-xxx)	xxx
88.07 (Υπολ/σμοί 41)	(+) : Αποθεματικά προς διάθεση			<u>xxx</u>	<u>xxx</u>
	Σύνολο			xxx	xxx
88.08	ΜΕΙΟΝ: 1. Φόρος εισοδήματος	xxx	xxx		
88.09 (63.00)	2. Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι	<u>xxx</u>	<u>xxx</u>	xxx	xxx
88.99	Κέρδη προς διάθεση			<u>xxx</u>	<u>xxx</u>
88.98	ή Ζημίες εις νέο			(-xxx)	(-xxx)
	Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:				
41.02	1. Τακτικό αποθεματικό			xxx	xxx
53.01	2. Πρώτο μέρισμα			xxx	xxx
	2α. Αποθεματικό για ίδιες μετοχές				
53.01	3. Πρόσθετο μέρισμα			xxx	xxx
41.03	4. Αποθεματικά καταστατικού (αναφέρονται οι σχετικές διατάξεις)			xxx	xxx
41.04-05	5. Ειδικά και έκτακτα αποθεματικά (αναφέρεται ο σκοπός)			xxx	xxx
41.08	6. Αφορολόγητα αποθεματικά (αναφέρονται οι σχετικές διατάξεις)			xxx	xxx
41.90	6α. Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα			xxx	xxx
41.91	6β. Αποθεματικά από έσοδα φορολογημένα κατ' ειδικό τρόπο			xxx	xxx
41.92	6γ. Αποθεματικά από κέρδη τεχνικών και οικοδομικών επιχειρήσεων			xxx	xxx
53.08	7. Αμοιβές από ποσοστά μελών διοικητικού συμβουλίου			<u>xxx</u>	<u>xxx</u>
42.00	8. Υπόλοιπο κερδών εις νέο			<u>xxx</u>	<u>xxx</u>

4.17 Παράδειγμα διανομής κερδών ανώνυμης εταιρίας

Τα κέρδη που εμφανίζει η Α.Ε. στο τέλος του 2003 είναι 276.686,37 ευρώ. Επίσης εμφανίζει και 1.000 ευρώ κέρδη, που έχουν απομείνει από το έτος 2002, δηλαδή σύνολο κερδών 277.686,37 ευρώ. Τα κέρδη αυτά θα κατανεμηθούν ως εξής:

- i) 5% των κερδών της χρήσης για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού,
- ii) 6% του μετοχικού κεφαλαίου για καθαρό α' μέρισμα στους μετόχους και όχι λιγότερο του 35% των κερδών που ορίζει ο ν. 876/79,
- iii) το υπόλοιπο από τα κέρδη (αφού αφαιρεθεί το ποσό του τακτικού αποθεματικού, το ποσό που αντιστοιχεί στο α' μέρισμα και ο φόρος των κερδών) θα παραμείνει στην επιχείρηση για σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού.

Αν μετά την αφαίρεση των παραπάνω ποσών από τα κέρδη, παραμείνει ποσό κάτω από 1.000 ευρώ, αυτό παραμένει στο λογαριασμό 42 «Αποτελέσματα εις νέο» (έτσι αποφάσισε το Δ.Σ. και εγκρίθηκε από τη γενική συνέλευση)

Το μετοχικό κεφάλαιο είναι 1.000.000 ευρώ, οι μετοχές είναι ονομαστικές μη εισαγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και ο συντελεστής φόρου είναι 35%.

Σύμφωνα με τα παραπάνω συντάσσεται ο πίνακας διανομής κερδών, ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΕΡΔΩΝ 276.686,37 + 1.000 = 277.686,37 €

Ημερομηνία 31.12.2003

Λογαριασμοί	Κέρδη που δεν διανέμονται	Κέρδη που διανέμονται
<u>Τακτικό αποθεματικό</u> $276.686,37 * 35\% = 96.840,23$ $276.686,37 - 96.840,23 = 179.846,14$ $179.846,14 * 5\% = 8.992,31 \text{ €}$	8.992,31	59.798,84
<u>α' μέρισμα</u> 1.N.2190/1920: $1.000.000 * 6\% = 60.000$ μείον φόρος που αναλογεί: $60.000 * 35\% =$ <u>-21.000</u> Υπόλοιπο ποσό <u><u>39.000</u></u>		
2.N.876/1979: κέρδη 276.686,37 μείον φόρος $276.686,37 * 35\% = -96.840,23$ μείον τακτικό αποθεματικό <u>-8.992,31</u> Υπόλοιπο <u>170.853,83</u> $170.853,13 * 35\%^{(1)} = 59.798,84 \text{ €}$ Επειδή $59.798,84 > 39.000$, ως α' μέρισμα λαμβάνεται το μεγαλύτερο ποσό 59.798,84 € ⁽¹⁾ Στην περίπτωση αυτή, το 35% είναι ποσοστό που ορίζει ο ν.876/1979 και όχι συντελεστής φόρου Φόρος εισοδήματος		96.840,23

276.686,37 * 35% = 96.840,23 € Έκτακτο αποθεματικό 277.686,37 – 8.992,31 – 59.798,84 – 96.840,23 = 112.054,99 € : το ποσό που είναι πάνω από 1.000 €, δηλαδή το ποσό 112.000 € θεωρείται έκτακτο αποθεματικό και το υπόλοιπο ποσό 54.99 € ως υπόλοιπο κερδών εις νέο Υπόλοιπο κερδών εις νέο	112.000	
	54,99	
ΣΥΝΟΛΟ	121.047,30	156.639,07

ΣΗΜ.: Τα κέρδη της Α.Ε. φορολογούνται στο σύνολό τους διανεμόμενα και μη διανεμόμενα με συντελεστή 35%. Για τον υπολογισμό του φόρου δεν λαμβάνονται υπόψη καθόλου λογιστικές διαφορές για λόγους απλοποίησης της διαδικασίας υπολογισμού του φόρου. Τα υπόλοιπα κέρδη προς διάθεση είναι 180.846,14 € (277.686,37 – 96.840,23 = 180.846,14 €). Στη συνέχεια, όταν καταβάλλονται τα μερίσματα στους μετόχους, δεν γίνεται καμία παρακράτηση φόρου γιατί αυτά φορολογήθηκαν στο όνομα του νομικού προσώπου.

Οι εγγραφές διανομής των κερδών ακολουθούν την εξής σειρά:

α) Ο λογαριασμός 42.00 μεταφέρεται στο λογαριασμό 88.02 ως εξής:

31.12.03		
42 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΝΕΟ	1.000	
42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο		
42.00.00.000 Υπόλοιπο κερδών χρήσης 2002 εις νέο		
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		1.000
88.02 Υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσης		
88.02.00.000 Υπόλοιπο κερδών χρήσης 2002		
Μεταφορά του λογ. 42.00 στο λογ. 88.02		

β) Σύμφωνα με το φόρο εισοδήματος της Α.Ε. που απεικονίζεται στον πίνακα διανομής κερδών της προηγούμενης σελίδας, γίνονται οι εξής εγγραφές:

31.12.03		
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	96.840,23	
88.08 Φόρος εισοδήματος		
88.08.00.000 Φόρος εισοδήματος χρήσης 2003		
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ		96.840,23
54.07 Φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών		
54.07.00.000 Φόρος εισοδήματος χρήσης 2003		
Μεταφορά του φόρου της Α.Ε. στο λογ. 54.07		

54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	96.840,23
54.07 Φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών	
54.07.00.000 Φόρος εισοδήματος κερδών χρήσης 2003	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	96.840,23
54.08 Λογαριασμός εκκαθάρισης φόρων	
54.08.00.000 Λογαριασμός εκκαθάρισης φόρων χρήσης 2003	
Μεταφορά από λογ. 54.07 στο λογ. 54.08 του φόρου εισοδήματος	

γ) Οι λογαριασμοί 88.00, 88.02 και 88.08 μεταφέρονται στο λογ. 88.99 ως εξής:

31.12.03	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	277.686,37
88.00 Καθαρά κέρδη χρήσης	276.686,37
88.00.00.000 Καθαρά κέρδη χρήσης 2003	
88.02 Υπόλοιπο κερδών εις νέο	1.000
88.02.00.000 Υπόλοιπο κερδών εις νέο χρήσης 2002	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	277.686,37
88.99 Κέρδη προς διάθεση	
88.99.00.000 Κέρδη προς διάθεση χρήσης 2003	
Μεταφορά των λογ. 88.00, 88.02 στο λογ. 88.99	

88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	96.840,23
88.99 Κέρδη προς διάθεση	
88.99.00.000 Κέρδη προς διάθεση χρήσης 2003	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	96.840,23
88.08 Φόρος εισοδήματος	
88.08.00.000 Φόρος εισοδήματος χρήσης 2003	
Μεταφορά του λογ. 88.08 στο λογ. 88.99	

δ) Με τα κέρδη προς διάθεση που είναι 180.846,14 € (277.686,37 – 96.840,23 = 180.846,14 €) γίνεται η εξής εγγραφή:

31.12.03	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	180.846,14
88.99 Κέρδη προς διάθεση	
88.99.00.000 Κέρδη προς διάθεση χρήσης 2003	
41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ- ΔΙΑΦΟΡΕΣ	120.992,31
ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	
41.02 Τακτικό αποθεματικό	8.992,31
41.02.00.000 Τακτικό αποθεματικό επιχείρησης	
41.05 Έκτακτα αποθεματικά	112.000
41.05.00.000 Έκτακτο αποθεματικό επιχείρησης	
42 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΝΕΟ	54,99
42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο	
42.00.00.001 Υπόλοιπο κερδών χρήσης 2003	
53 ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	59.798,84
53.01 Μερίσματα πληρωτέα	
53.01.00.000 Μερίσματα ανωνύμων μετοχών	
Διανομή των κερδών ως σχετικός πίνακας	

ε) Η Α.Ε. οφείλει να καταβάλλει στη Δ.Ο.Υ. και την προκαταβολή φόρου για την τρέχουσα χρήση. Η προκαταβολή αυτή υπολογίζεται ως εξής:

Φόρος κερδών Α.Ε. $96.840,23 * 55\% = 53.262,13$ € = προκαταβολή φόρου τρέχουσας χρήσης

Με βάση το ποσό αυτό της προκαταβολής του φόρου στο ημερολόγιο εγγραφών ισολογισμών και με ημερομηνία 31.12.03 γίνεται η εξής εγγραφή:

31.12.03	
33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	53.262,13
33.13 Ελληνικές Δημόσιου προκαταβολές και παρακρατούμενοι φόροι	
33.13.00.000 Προκαταβολή φόρου εισοδήματος	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	53.262,13
54.08 Λογαριασμός εκκαθάρισης φόρων	
54.08.00.000 Λογαριασμός εκκαθάρισης φόρων 2003	
Εγγραφή για την προκαταβολή φόρου εισοδήματος 2003	

στ) Για όλες τις παραπάνω εγγραφές, με την κάθε μια χωριστά ενημερώνεται το αναλυτικό καθολικό των τεταρτοβαθμίων λογαριασμών και γενικά των λογαριασμών της τελευταίας βαθμίδας του Ε. Γ. Λ. Σ.

ΣΗΜ.: Οι παραπάνω εγγραφές κλεισίματος ισολογισμού γίνονται μέσα στο χρονικό διάστημα από 1.1.2004 – 30.4.2004 του επόμενου έτους, αλλά με ημερομηνία όμως 31.12.03. Στη συνέχεια, μετά την έγκριση του ισολογισμού από την τακτική γενική συνέλευση και μέσα στον επόμενο μήνα, γίνεται η εγγραφή πίστωσης (ή καταβολής) των δικαιούχων από μερίσματα. Π.χ. αν η τακτική γενική συνέλευση συνέλθει και εγκρίνει τον ισολογισμό με ημερομηνία 30.6.2004, τότε μέχρι 31.7.2004, στο ημερολόγιο διαφόρων πράξεων χρεώνεται ο λογαριασμός 53.01.00.000 με το συνολικό ποσό των μερισμάτων που θα διανεμηθούν και τα οποία είναι συνολικά 59.798,84 € για να εξισωθεί και πιστώνονται ο κάθε μέτοχος χωριστά με τα ποσά που δικαιούνται να εισπράξουν από την εταιρία ως μερίσμα (π.χ. 53.01.00.001 μέτοχος Α, 53.01.00.002 μέτοχος Β, κλπ.).

ζ) Για την ενημέρωση των πρωτοβάθμιων λογαριασμών του γενικού καθολικού, καθώς επίσης και των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων λογαριασμών, συντάσσονται τα φύλλα ελέγχου όσον αφορά τις εγγραφές που έχουν γίνει στο ημερολόγιο εγγραφών ισολογισμών.

Στην επόμενη σελίδα παραθέτουμε έναν δημοσιευμένο ισολογισμό, μια κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως καθώς και ένα πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων της εταιρίας «ΑΝ.Ε.Θ. Α.Ε.». Η «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ Α.Ε.» είναι μια δημοτική επιχείρηση παροχής υπηρεσιών, η οποία παρέχει πληροφορίες στις κατά τόπους επιχειρήσεις για θέματα εμπορικού κυρίως περιεχομένου.

ΑΝΕ.Θ. Α.Ε.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31/12/2003 – 8^η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1/1/03 – 31/12/03) ΑΡ. Μ.Α.Ε. 34336/41/Β/95/4

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειομένης γρήσεως 2003			Ποσά προηγούμενης γρήσεως 2002			ΠΑΘΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειομ. γρησ. 2003	Ποσά προηγ. γρησ. 2002
	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις	Αναπ.Αξία	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις	Αναπ.Αξία			
B. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ							A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
1.Εξοδα ιδρύσεως & α' εγκαταστάσεως	2.767,78	2.767,78	0,00	2.767,78	2.767,78	0,00	I. Κεφάλαιο μετοχικό		
4.Λοιπά έξοδα εγκαταστάσεως	2.425,00	499,23	1.925,77	0,00	0,00	0,00	(20.000 μετοχές των 2,93)		
	5.192,78	3.267,01	1.925,77	2.767,78	2.767,78	0,00	1.Καταβλημένο	58.600,00	58.600,00
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							IV.Αποθεματικά Κεφάλαια		
II. Ενσώματες ακινητοποιήσεις							1.Τακτικό αποθεματικό	348,25	348,25
6.Επιπλα και λοιπός εξοπλισμός	42.155,55	26.463,49	15.692,06	26.383,07	19.719,01	6.664,06	2.Ειδικά αποθεματικά	94,06	94,06
III. Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις							5.Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	5.620,89	5.620,89
7.Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις			17,61			17,61		6.063,20	6.023,20
Σύνολο παγίου ενεργητικού (Γ II + Γ III)			15.709,67			6.681,67	V. Αποτελέσματα εις νέο		
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							Υπόλοιπο κερδών-ζημιών χρήσεως εις νέο	24.293,67	-15.055,52
II. Απαιτήσεις							Υπόλοιπο ζημιών προηγ. χρήσεων	-101.658,77	-86.603,25
1.Πελάτες			0,00			2.093,37		-77.365,10	-101.658,77
11.Χρεώστες διάφοροι			15.437,90			4.152,62			
			15.437,90			6.245,99	VI. Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφ.		
III. Χρεόγραφα							1.Καταθέσεις μετόχων	60.668,42	0,00
1.Μετοχές 7			3.000,00			0,00	Σύνολο ιδίων κεφ.(ΑI+ΑIV+ΑV+ΑVI)	47.966,52	-36.995,57
IV. Διαθέσιμα							Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
1.Ταμείο			4.370,79			30.924,00	II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		
3.Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας			49.332,80			0,00	1.Προμηθευτές	95.395,93	69.472,65
			53.703,59			30.924,00	2α.Επιταγές πληρωτέες	40.958,75	0,00
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού (ΔI + ΔII + ΔIV)			72.141,49			37.169,99	4.Προκαταβολές πελατών	5.198,67	0,00
E. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ							5.Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	0,00	5.066,20
2.Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα			106.323,69			0,00	6.Ασφαλιστικοί οργανισμοί	66,64	65,91
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (B + Γ + Δ + E)			196.100,62			43.851,66	11.Πιστωτές διάφοροι	6.514,11	6.242,47
							Σύνολο υποχρεώσεων (ΓII)	148.134,10	80.847,23
							ΓΕΝ. ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	196.100,62	43.851,66

Σημείωση: Με την 09.04.2003 Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων αποφασίσθηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας κατά 17.434,40, η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο Προσάρτημα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31/12/2003 (Λ/86)
31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ – 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2003)

	Ποσά κλειομένης		Ποσά προηγούμενης	
	χρήσεως 2003		χρήσεως 2002	
I. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ				
Κύκλος εργασιών	125.973,34		42.213,18	
Μείον: Κόστος πωλήσεων	171.088,06		26.439,27	
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	-45.114,72		15.773,91	
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως	77.696,78		0,00	
Σύνολο	32.582,06		15.773,91	
Μείον: 1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	24.806,26		31.129,88	
Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	7.775,80		-15.355,97	
Πλέον: 4. Πιστωτικοί τόκοι & συναφή έξοδα	271,34		300,44	
Ολικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	8.047,14		-15.055,53	
II. Πλέον: Έκτακτα αποτελέσματα				
1. Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	0,00	0,02		
3. Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	16.306,65	16.306,65	0,00	0,02
Μείον: 1. Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	60,12	16.246,53	0,01	0,01
Οργανικά και έκτακτα αποτελέσματα (ζημίες)	24.293,67		-15.055,52	
Μείον: Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	7.243,71		5.969,47	
Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	7.243,71	0,00	5.969,47	0,00
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	24.293,67		-15.055,52	

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ (Λ/88)

	Ποσά κλειομ.	Ποσά προηγ.
	χρήσεως 2003	χρήσεως 2002
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως	24.293,67	-15.055,52
(-) Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων	-101.658,77	-86.603,25
Ζημίες εις νέο	-77.365,10	-101.658,77

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ. Σ.
ΗΛΙΑΣ ΛΙΑΚΟΣ
Α.Δ.Τ. Κ 545531

Η ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΑΘΗΝΑ ΙΩΑΝΝΟΥ
Α.Δ.Τ. Ν 424092

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΙΣΣΟΠΟΥΛΟΣ
Α.Δ.Τ. Α 520532

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ

Προς τους μετόχους της Ανώνυμης Εταιρίας «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ Α.Ε.»

Ελέγξαμε τις ανωτέρω Οικονομικές Καταστάσεις καθώς το σχετικό Προσάρτημα της Ανώνυμης Εταιρείας «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ Α. Ε.» της εταιρικής χρήσεως που έληξε την 31^η Δεκεμβρίου 2003. Ο έλεγχός μας έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 του κωδ. Ν2190/1920 «περί Ανωνύμων Εταιριών» και τις ελεγκτικές διαδικασίες που κρίναμε κατάλληλες, με βάση τις αρχές και τους κανόνες ελεγκτικής που ακολουθεί το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών οι οποίοι είναι σύμφωνοι με τις βασικές αρχές των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων. Τέθηκαν στη διάθεσή μας τα βιβλία και στοιχεία που τήρησε η εταιρεία και μας δόθηκαν οι αναγκαίες για τον έλεγχο πληροφορίες και επεξηγήσεις που ζητήσαμε. Η εταιρεία εφάρμοσε ορθά το Ελληνική Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Δεν τροποποιήθηκε η μέθοδος απογραφής σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Επαληθεύσαμε τη συμφωνία του περιεχομένου της εκθέσεως Διαχειρίσεως του Διοικητικού Συμβουλίου προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, με τις σχετικές Οικονομικές Καταστάσεις. Το Προσάρτημα περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπονται από την παράγρ. 1 του άρθρου 43α του κωδ. Ν.2190/1920. Κατά τη γνώμη μας, οι ανωτέρω Οικονομικές Καταστάσεις, οι οποίες προκύπτουν από τα βιβλία και στοιχεία της εταιρείας, απεικονίζουν μαζί με το Προσάρτημα, την περιουσιακή διάρθρωση και την οικονομική θέση της εταιρείας κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2003, καθώς και τα αποτελέσματα της χρήσεως που έληξε αυτή την ημερομηνία, βάσει των σχετικών διατάξεων που ισχύουν και λογιστικών αρχών, οι οποίες έχουν γίνει γενικά παραδεκτές και δεν διαφέρουν από εκείνες που η εταιρεία εφάρμοσε στην προηγούμενη χρήση.

Αθήνα, 20 Μαΐου 2004

Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡ. ΚΑΛΛΕΣ

Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 15901

Σ.Ο.Λ. Α.Ε.Ο.Ε.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΜΙΚΤΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ
ΕΥΘΥΝΗΣ

5.1 Έννοια - Χαρακτηριστικά

Ο θεσμός της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης εισήχθη στην Ελλάδα με το νόμο 3190/1955, προκειμένου να υπάρξει ένας τύπος εταιρίας που να προσφέρεται σε μεσαίες κυρίως επιχειρήσεις.

Εταιρία περιορισμένης ευθύνης ονομάζεται η με νομική προσωπικότητα εμπορική εταιρία, της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα μερίδια, που δεν μπορούν να παρασταθούν με μετοχές και της οποίας οι εταίροι ευθύνονται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων και η έλλειψη δυνατότητας παράστασης των εταιρικών μεριδίων με μετοχές.

Αποτελεί μια ιδιόρρυθμη μορφή εταιρίας που συνδυάζει το προσωπικό με το κεφαλαιουχικό στοιχείο. Με τις προσωπικές εταιρίες μοιάζει κατά κύριο λόγο γιατί:

- Κατά τη λήψη των αποφάσεων από τη γενική συνέλευση λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το μέγεθος των εισφορών, αλλά και ο αριθμός των εταίρων.
- Η διαχείριση εφόσον δεν έχει οριστεί διαχειριστής, ανήκει από το νόμο σε όλους τους εταίρους.
- Τα εταιρικά μερίδια δεν μπορούν να παρασταθούν με μετοχές.
- Η σοβαρή διαταραχή των προσωπικών σχέσεων των εταίρων μεταξύ τους μπορεί να συνιστά λόγο για την έξοδο του εταίρου ή για δικαστική λύση της εταιρίας.

Παράλληλα μοιάζει και με τις κεφαλαιουχικές εταιρίες διότι εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά τους όπως ότι:

- Έχει οπωσδήποτε κεφάλαιο
- Οι εταίροι ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους
- Η απαγόρευση, η πτώχευση, ο θάνατος του εταίρου δεν αποτελούν λόγο λύσης της
- Συντάσσεται ισολογισμός όπως και στην Α.Ε.

5.2 Ίδρυση της Ε.Π.Ε.

Για την ίδρυση της Ε.Π.Ε. απαιτείται σύμβαση, καταβολή εισφορών και τήρηση ορισμένων διατυπώσεων δημοσιότητας.

Α. Σύμβαση (καταστατικό)

Η εταιρική σύμβαση καταρτίζεται ανάμεσα σε δύο τουλάχιστον φυσικά ή νομικά πρόσωπα που θα πρέπει να έχουν ικανότητα για ενέργεια εμπορικών πράξεων, και περιβάλλεται οπωσδήποτε τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου (καταστατικό).

Το καταστατικό πρέπει να περιλαμβάνει οπωσδήποτε τα παρακάτω στοιχεία:

- ❖ Το όνομα, το επώνυμο, το επάγγελμα, την κατοικία και την ιθαγένεια των εταίρων
- ❖ Την εταιρική επωνυμία
- ❖ Την έδρα της εταιρίας
- ❖ Τον σκοπό της εταιρίας
- ❖ Το κεφάλαιο της εταιρίας, την μερίδα συμμετοχής και βεβαίωση των ιδρυτών σχετικά με την καταβολή του κεφαλαίου
- ❖ Το αντικείμενο των εισφορών σε είδος, την αποτίμησή τους, το όνομα του εταίρου που έκανε την εισφορά και το σύνολο της αξίας της εισφοράς σε είδος
- ❖ Την διάρκεια της εταιρίας.

Είναι σκόπιμο να περιλαμβάνονται στο καταστατικό διατάξεις για τον έλεγχο της διαχείρισεως καθώς και για συμφωνίες μεταξύ των εταίρων σε θέματα όπως οι συμπληρωματικές εισφορές, οι παρεπόμενες παροχές, οι προϋποθέσεις ή η απαγόρευση μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων, οι περιπτώσεις λύσεως της εταιρίας για λόγους που δεν προβλέπονται από το νόμο κλπ.

Αντίγραφο της εταιρικής συμβάσεως κατατίθεται, μέσα σε ένα μήνα από την κατάρτισή της, στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας. Η σύμβαση καταχωρείται στο Μητρώο Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης. Το Μητρώο Ε.Π.Ε., που τηρείται στη Γραμματεία κάθε Πρωτοδικείου, αποτελείται από:

- το βιβλίο μητρώου,
- τη μερίδα της κάθε εταιρίας,
- τον φάκελο της εταιρίας, και
- το ευρετήριο των εταιριών.

5.3 Το εταιρικό κεφάλαιο

Σύμφωνα με το νόμο, το εταιρικό κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. καταβάλλεται υποχρεωτικά κατά τη σύστασή της. Το ποσό του εταιρικού κεφαλαίου δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 18.000 € από το οποίο το μισό τουλάχιστον πρέπει να καταβληθεί σε μετρητά.

Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. διαιρείται σε ισότιμα μερίδια τα οποία όμως δεν μπορούν να ενσωματωθούν σε αξιόγραφα. Κάθε εταιρικό μερίδιο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από 30 € μπορεί όμως να έχει ονομαστική αξία πολλαπλάσια του ποσού αυτού.

Κάθε εταίρος μετέχει στην Ε.Π.Ε. με ένα ή περισσότερα μερίδια, τα οποία στο σύνολό τους αποτελούν την μερίδα συμμετοχής του. Κάθε εταίρος μπορεί να έχει πολλά εταιρικά μερίδια, αλλά μόνο μια μερίδα συμμετοχής στην Ε.Π.Ε.

Το εταιρικό μερίδιο είναι μεταβιβάστο εφόσον το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά. Σε κάθε εταιρικό μερίδιο διακρίνουμε:

- ✓ Ονομαστική αξία, που είναι ίση με το πηλίκο της διαιρέσεως του εταιρικού κεφαλαίου δια του αριθμού των εταιρικών μεριδίων,
- ✓ Λογιστική ή εσωτερική αξία, που υπολογίζεται ως πηλίκο της διαιρέσεως της καθαρής περιουσίας (συνολικών ιδίων κεφαλαίων) όπως προκύπτει από τον ισολογισμό, δια του αριθμού των εταιρικών μεριδίων,
- ✓ Αγοραία αξία, που διαμορφώνεται στην αγορά.

5.4 Όργανα της Ε.Π.Ε.

Τα όργανα της Ε.Π.Ε. είναι η γενική συνέλευση και οι διαχειριστές.

Η γενική συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο της Ε.Π.Ε. και δικαιούται να αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. Συγκαλείται από τους διαχειριστές με πρόσκληση που επιδίδεται στους εταίρους, τουλάχιστον οκτώ μέρες πριν από τη συνεδρίαση. Διακρίνεται σε τακτική, έκτακτη και καταστατική γενική συνέλευση.

Τακτική γενική συνέλευση είναι αυτή που συγκαλείται υποχρεωτικά τουλάχιστον μια φορά το χρόνο και μέσα σε τρεις μήνες από τη λήξη της εταιρικής χρήσης. Αποφασίζει κυρίως για διορισμό ή ανάκληση διαχειριστών, για έγκριση του ισολογισμού και διάθεση κερδών.

Η καταστατική γενική συνέλευση αποφασίζει με αυξημένη πλειοψηφία για θέματα που απαιτούν τροποποίηση του καταστατικού. Απαιτείται δηλαδή πλειοψηφία των τριών τετάρτων του όλου αριθμού των εταίρων οι οποίοι θα πρέπει να εκπροσωπούν τα τρία τέταρτα του όλου εταιρικού κεφαλαίου.

Η έκτακτη γενική συνέλευση είναι αυτή που συγκαλείται έκτακτα για να αποφασίσει επί διαφόρων θεμάτων που ενδέχεται να ανακύψουν.

Η διαχείριση της Ε.Π.Ε. διακρίνεται σε νόμιμη και κατ' εξουσιοδότηση. Νόμιμη διαχείριση είναι όταν αυτή ασκείται από όλους μαζί τους εταίρους, όπως προβλέπει ο νόμος, ενώ η διαχείριση είναι κατ' εξουσιοδότηση όταν έχει ανατεθεί σε ένα ή περισσότερους διαχειριστές, είτε από το καταστατικό, είτε με απόφαση της γενικής συνέλευσης.

Οι διαχειριστές εκπροσωπούν το νομικό πρόσωπο της εταιρίας και ενεργούν στο όνομά της κάθε πράξη διαχείρισης και εκπροσώπησης που ανάγεται στον εταιρικό σκοπό της, εφόσον βέβαια δεν ανήκει στην αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης.

Οι διαχειριστές είναι υπεύθυνοι και για την τήρηση των λογιστικών βιβλίων που ορίζονται από τη νομοθεσία (βιβλία Γ' κατηγορίας). Επίσης υποχρεούνται να τηρούν και τα ακόλουθα βιβλία:

α) βιβλίο εταιρών, στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία ταυτότητας κάθε εταιρού, οι εισφορές του, καθώς και κάθε μεταβολή στα πρόσωπα των εταιρών.

β) βιβλίο πρακτικών συνελεύσεων, στο οποίο καταχωρούνται οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τη γενική συνέλευση.

γ) βιβλίο πρακτικών διαχειρίσεως, στο οποίο καταχωρούνται οι αποφάσεις των διαχειριστών.

5.5 Διάθεση των κερδών της Ε.Π.Ε.

Ο «πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων» της Ε.Π.Ε. κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. διαμορφώνεται ως εξής:

		Ποσά κλειόμενης χρήσεως 20+1	Ποσά προηγούμενης χρήσεως 20+0
88.00 ή 88.01 (86.99)	Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) χρήσεως	XXX	XXX
88.02-04 (42.00-02)	(+) ή (-): Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) προηγού- μενων χρήσεων	XXX	XXX
88.06 (42.04)	(+) ή (-): Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	(-XXX)	XXX
88.07 (Υπολ/σμού 41)	(+): Αποθεματικά προς διάθεση Σύνολο	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
88.08	ΜΕΙΟΝ: 1. Φόρος εισοδήματος & χαρτόσημο XXX 2. Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι <u>XXX</u> <u>XXX</u>		<u>XXX</u>
88.99	Κέρδη προς διάθεση	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
88.98	ή Ζημίες εις νέο Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:	<u>(-XXX)</u>	<u>(-XXX)</u>
41.02	1. Τακτικό αποθεματικό	XXX	XXX
41.03	4. Αποθεματικά καταστατικού	XXX	XXX
41.04-05	5. Ειδικά και έκτακτα αποθεματικά	XXX	XXX
41.08	6. Αφορολόγητα αποθεματικά	XXX	XXX
41.90	6α. Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα	XXX	XXX
41.91	6β. Αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο	XXX	XXX
41.92	6γ. Αποθεματικά από κέρδη τεχνικών και οικοδομικών επιχειρήσεων	XXX	XXX
53.14	7α. Βραχυπρ. υποχρεώσεις προς εταίρους (κέρδη διανεμόμενα στους εταίρους)	<u>XXX</u> <u>XXX</u>	<u>XXX</u> <u>XXX</u>

Τα καθαρά κέρδη της χρήσεως, όπως αυτά προκύπτουν από το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού «αποτελέσματα χρήσεως», αυξάνονται ή μειώνονται με:

- ✓ Τις «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων»
- ✓ Τους «λοιπούς μη ενσωματωμένους στο λειτουργικό κόστος φόρους»

Το αλγεβρικό άθροισμα των πιο πάνω μεγεθών συνιστά το λογιστικό αποτέλεσμα της χρήσεως και εφόσον είναι κέρδος διατίθεται με την ακόλουθη σειρά:

- ✓ Πρωταρχικά τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως διατίθενται για την κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων. Όταν υπάρχει ακάλυπτη ζημία προηγούμενων χρήσεων κανένα ποσό από τα κέρδη της χρήσεως ή των προηγούμενων χρήσεων δεν επιτρέπεται να διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικών και να διανέμεται στους εταίρους και τυχόν λοιπούς δικαιούχους.
- ✓ Ακολουθεί η κράτηση για φόρο εισοδήματος της εταιρίας υπολογιζόμενος κατά τα ισχύοντα σήμερα με συντελεστή 35% επί των φορολογητέων κερδών της χρήσεως.
- ✓ Ακολουθεί η κράτηση για τακτικό αποθεματικό. Η κράτηση αυτή υπολογίζεται επί των καθαρών λογιστικών κερδών της χρήσεως, μετά την αφαίρεση των ζημιών των προηγούμενων χρήσεων και του φόρου εισοδήματος επί των κερδών της χρήσεως.
- ✓ Το υπόλοιπο των κερδών μετά την αφαίρεση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό διατίθεται κατά τους ορισμούς του καταστατικού. Αν το καταστατικό σιωπά, οι εταίροι έχουν δικαίωμα στα καθαρά κέρδη της χρήσεως «κατά λόγο των εισφορών αυτών» (άρθρο 35 § 1 ν.3190/1955), δηλαδή κατά την αναλογία συμμετοχής αυτών στο κεφάλαιο της εταιρίας.

Σχηματικά, η σειρά διαθέσεως των κερδών της Ε.Π.Ε. μπορεί να απεικονιστεί ως εξής:

1. ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΖΗΜΙΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ
2. ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΦΟΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
3. ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ
4. ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ
Κατά τους ορισμούς του καταστατικού και τις αποφάσεις της Γ. Σ. των εταίρων:
  - Κέρδη στους εταίρους
  - Αμοιβές διαχειριστών από τα κέρδη της χρήσεως
  - Κέρδη στο προσωπικό
  - Αφορολόγητα αποθεματικά, κλπ.

5.5.1 Κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων

Για την κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων (εις νέο) με κέρδη επόμενων χρήσεων ισχύουν τα ίδια με την ανώνυμη εταιρία.

5.5.2 Κράτηση για φόρο εισοδήματος

Με το ν.3091/2002 επήλθε βασική μεταβολή στο σύστημα φορολογίας των Ε.Π.Ε. Συγκεκριμένα οι μισθοί και λοιπές απολαβές που καταβάλλονται από τις εταιρίες στους διαχειριστές – εταίρους τους και οι οποίες μέχρι τη χρήση 2002 δεν αναγνωρίζονταν για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, αναγνωρίζονται πλέον για τα εισοδήματα που προκύπτουν στις διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1.1.2003, ως δαπάνη μισθοδοσίας προσωπικού, εφόσον τα πρόσωπα αυτά έχουν ασφαλιστεί σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο και συντρέχουν και οι προβλεπόμενες από το νόμο λοιπές προϋποθέσεις αναγνώρισης της σχετικής δαπάνης (παραγωγικότητα της δαπάνης, καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών, ύπαρξη νόμιμων δικαιολογητικών, κλπ.).

Με το άρθρο 55 § 1 περ. α' του ν.2238/1994, ορίζεται ότι στα ανωτέρω εισοδήματα γίνεται παρακράτηση φόρου με συντελεστή 35% στο ποσό που προκύπτει μετά την αφαίρεση των ασφαλιστικών εισφορών που καταβάλλονται και των αναλογούντων τελών χαρτοσήμου. Η παρακράτηση αυτή διενεργείται κατά την καταβολή των υπόψη μισθών και απολαβών και ο φόρος αποδίδεται με εφάπαξ καταβολή.

Παράλληλα καταργήθηκε η «πλασματική» επιχειρηματική αμοιβή των εταίρων – διαχειριστών που υπολογιζόταν κατά τον προσδιορισμό του φόρου της εταιρίας για τα εισοδήματα των διαχειριστικών περιόδων μέχρι 31.12.2002. Σ' αυτή την περίπτωση ο διαχειριστής δεν είναι εταίρος και συνεπώς δεν δικαιούται επιχειρηματική αμοιβή. Κατά τον υπολογισμό συνεπώς του φόρου εισοδήματος της εταιρίας δεν πρέπει να εκπέσει από τα φορολογητέα κέρδη της χρήσεως κανένα ποσό για (πλασματική) επιχειρηματική αμοιβή, αλλά το συνολικό ποσό των κερδών αυτών, τα οποία μετά την αφαίρεση και των αμοιβών που καταβλήθηκαν στο διαχειριστή μη εταίρο, θα φορολογηθεί στο όνομα του νομικού προσώπου της εταιρίας με συντελεστή 35%.

Τα συνολικά κέρδη της Ε.Π.Ε. φορολογούνται με συντελεστή 35%. Από το φόρο που προκύπτει κατά τις γενικές διατάξεις σε βάρος του νομικού προσώπου της εταιρίας, δηλαδή

συνολικό φορολογητέο εισόδημα * 35%

εκπίπτει ο φόρος εισοδήματος που παρακρατήθηκε από τρίτους κατά την είσπραξη από την εταιρία εσόδων της και ο φόρος εισοδήματος που προκαταβλήθηκε από αυτή με βάση τις διατάξεις των άρθρων 12 και 13 του ν.2238/1994.

5.5.3 Τακτικό αποθεματικό της Ε.Π.Ε.

Ο ν.3190/1955, με τη διάταξη του άρθρου 24, ορίζει ότι *«ετησίως αφαιρείται το εικοστό τουλάχιστο των καθαρών κερδών προς σχηματισμό αποθεματικού. Η αφαίρεση αυτή πάει να είναι υποχρεωτική, όταν το αποθεματικό φθάσει το ένα τρίτο του κεφαλαίου»*.

Το τακτικό αποθεματικό χρησιμοποιείται για την εξίσωση πριν από κάθε διανομή κερδών του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «αποτελέσματα χρήσεως». Για τα υπόλοιπα ισχύουν ανάλογα τα όσα αναπτύσσονται για την ανώνυμη εταιρία.

Αν οι διαχειριστές δεν προβούν στην κράτηση τακτικού αποθεματικού που ορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό, ο ισολογισμός συντάσσεται κατά παράβαση των διατάξεων του ν.3190/1955 ή του καταστατικού. Επιπλέον, οι διαχειριστές υπέχουν ποινική (άρθρο 60 § 5-6) και αστική ευθύνη (ευθύνονται για αποζημίωση σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν.3190/1955), επειδή η μη κράτηση του αποθεματικού οδηγεί σε παράνομη διανομή κερδών, ενώ οι εταίροι υποχρεούνται σε απόδοση των κερδών αυτών σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 35 § 2 του ν.3190/1955.

Κατά τις απόψεις του Υπουργείου Οικονομικών το τακτικό αποθεματικό της Ε.Π.Ε. υπολογίζεται επί των κερδών της χρήσεως πριν από την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος.

5.5.4 Τα διανεμόμενα στους εταίρους κέρδη

Ο ν.3190/1955, με τη διάταξη του άρθρου 35 § 1, ορίζει ότι: *«εκτός διαφόρου ρυθμίσεως υπό του καταστατικού, οι εταίροι έχουν δικαίωμα επί των εκ του ετησίου ισολογισμού προκυπτόντων καθαρών κερδών, κατά λόγο των εισφορών αυτών»*.

Σε αντίθεση με ότι ορίζεται στην Α.Ε., στο δίκαιο της Ε.Π.Ε. είναι δυνατό να ορίζεται στο καταστατικό διαφορετικό τρόπος διανομής των κερδών αυτών, όπως λ.χ. κατά ίσα μέρη σε όλους τους εταίρους παρά την ανισότητα των εισφορών τους στο κεφάλαιο της εταιρίας⁽¹⁾ ή κατά ορισμένο μέτρο σε ορισμένους εταίρους και κατά διαφορετικό μέτρο στους υπόλοιπους, σε τρόπο ώστε, αν είναι δυνατό να δημιουργούνται προνομιούχα εταιρικά μερίδια. Δεν είναι

---

(1) Η διάταξη περί διαθέσεως των κερδών δεν θεωρείται θεμελιώδης, αφού δεν είναι από εκείνες που πρέπει απαραίτητα με ποινή ακυρότητας, να περιλαμβάνεται στο καταστατικό της εταιρίας (άρθρο 6 § 2 ν.3190/1955), όπως αυτό συμβαίνει με τις αντίστοιχες διατάξεις του δικαίου της Α.Ε.

επιτρεπτή όμως η συμφωνία κατά την οποία ένας εταίρος αποκλείεται από τα κέρδη ή απαλλάσσεται από τις ζημιές, δηλαδή απαγορεύεται η *societas leonine* (άρθρο 764 § 1 Α. Κ.). Εξάλλου, δεν είναι ισχυρή η συμφωνία κατά την οποία ο εταίρος που εισφέρει μόνο εργασία δε συμμετέχει στις ζημιές (άρθρο 764 § 2 Α. Κ.), γιατί η προσωπική εργασία κατά το νόμο δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εταιρικής εισφοράς (άρθρα 5 και 4 § 1 του ν.3190/1955).

Τα κέρδη καταβάλλονται στους εταίρους σε χρήματα. Για να αποκτήσουν οι εταίροι αξίωση στα κέρδη της εταιρίας πρέπει να συντρέχουν τα ακόλουθα:

- Να εγκριθούν οι οικονομικές καταστάσεις από τη συνέλευση των εταίρων.

Αν δεν καταρτισθούν ή δεν εγκριθούν νόμιμα οι οικονομικές καταστάσεις, ελλείπει στοιχείο απαραίτητο για τη γένεση του δικαιώματος του εταίρου. Ο φορολογικός νόμος 2238/1994 αναφέρει ότι σε περίπτωση που δεν εγκριθεί ο ισολογισμός της Ε.Π.Ε. μέσα σε χρονικό διάστημα τριών μηνών από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου το εισόδημα λογίζεται ότι αποκτιέται από αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εταίρου την τελευταία ημέρα αυτού του τριμήνου (άρθρο 28, παρ. 4). Η διάταξη αυτή έχει φορολογικό χαρακτήρα και δεν αφορά τις σχέσεις της Ε.Π.Ε. με τους εταίρους, κατά το εμπορικό δίκαιο.

- Τα κέρδη που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις να υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και του φόρου εισοδήματος επί των κερδών της χρήσεως. Στην αντίθετη περίπτωση δεν υπάρχουν κέρδη της χρήσεως προς διανομή.

- Να ληφθεί απόφαση της γενικής συνελεύσεως των εταίρων για διανομή των κερδών.

Η απόφαση για διανομή των κερδών λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των εταίρων που εκπροσωπούν ποσοστό μεγαλύτερο από το ήμισυ του εταιρικού κεφαλαίου. Η απόφαση αυτή δημιουργεί για καθένα εταίρο το δικαίωμα να απαιτήσει τα κέρδη που αναλογούν σ' αυτόν.

Για να μη διανεμηθεί ολόκληρο το υπόλοιπο των κερδών στους εταίρους απαιτείται:

- Είτε να υπάρξει διαφορετική διάταξη του καταστατικού λ.χ. δυνατό το καταστατικό να επιβάλλει το σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού.
- Είτε να υπάρχει ομόφωνη γνώμη όλων των εταίρων.

Στις Ε.Π.Ε. οι εταίροι δεν υποχρεούνται για τα χρέη της εταιρίας πέρα από την ατομική τους εισφορά. Επιτρέπεται όμως να καθιερωθεί υποχρέωση του εταίρου για συμπληρωματική εισφορά υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις (άρθρο 36 ν.3190/1955):

- Να έχουν συμπεριληφθεί στο καταστατικό διατάξεις για συμπληρωματικές εισφορές των εταίρων. Με τις διατάξεις του καταστατικού πρέπει να προσδιορίζεται και το μέγεθος των συμπληρωματικών εισφορών, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το αρχικό κεφάλαιο.

- Οι συμπληρωματικές εισφορές πρέπει να γίνονται για την κάλυψη ζημιών που βεβαιώθηκαν στον ισολογισμό, ο οποίος πρέπει να εγκριθεί από τη γενική συνέλευση των εταίρων.

- Να ληφθεί απόφαση από τη συνέλευση των εταίρων με πλειοψηφία τουλάχιστον των $\frac{3}{4}$ του όλου αριθμού των εταίρων που εκπροσωπούν τα $\frac{3}{4}$ του όλου εταιρικού κεφαλαίου. Οι συμπληρωματικές εισφορές καταβάλλονται από όλους τους εταίρους ανάλογα με τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο της εταιρίας μέσα σε ένα μήνα από τη σχετική πρόσκληση.

5.6 Παράδειγμα διάθεσης κερδών της Ε.Π.Ε.

Ε.Π.Ε. με εταιρικό κεφάλαιο € 18.000 στο τέλος της χρήσεως 1.1.2003 - 31.12.2003 είχε καθαρά κέρδη (προ φόρου) € 8.300 και μέχρι την προηγούμενη χρήση είχε σχηματίσει τακτικό αποθεματικό € 5.000. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ε.Π.Ε. με τη δήλωση φόρου εισοδήματος (οικονομικού έτους 2004) δήλωσε έξοδα εκπιπτόμενα φορολογικά (έξοδα αυτοκινήτων € 690,80 και χαρτόσημο κερδών € 109,20 εκπίπτεται κατά το χρόνο που καταβλήθηκε), ο διαχειριστής της Ε.Π.Ε. αποφάσισε να προτείνει στη συνέλευση των εταίρων όπως τα άνω κέρδη διανεμηθούν ως εξής:

Καθαρά κέρδη χρήσεως	€	8.300,00
Μείον: φόρος εισοδήματος	€	(3.185,00)
Κέρδη προς διάθεση	€	<u>5.115,00</u>
Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:		
- Σε τακτικό αποθεματικό (λογιστικά κέρδη: € 5.115 * 5%)	€	255,75
- Σε διανεμόμενα κέρδη στους εταίρους	€	<u>4.859,25</u>
Σύνολο	€	<u>5.115,00</u>

α) υπολογισμός χαρτοσήμου κερδών Ε.Π.Ε.:

Κέρδη ισολογισμού πριν τον υπολογισμό του χαρτοσήμου των κερδών	€	8.409,20
πλέον: Δηλωθείσες λογιστικές διαφορές:		
- Έξοδα αυτοκινήτων μη εκπιπτόμενα	€	<u>690,80</u>
Κέρδη για τον υπολογισμό του χαρτοσήμου κερδών	€	<u>9.100,00</u>
Χαρτόσημο κερδών (9.100 * 1,2%)	€	<u>109,20</u>

β) Υπολογισμός φόρου εισοδήματος:	
Κέρδη ισολογισμού	€ 8.300,00
Πλέον: δαπάνες μη αναγνωριζόμενες για έκπτωση:	
- Χαρτόσημο κερδών	€ 109,20
- Έξοδα αυτοκινήτων μη εκπιπτόμενα	€ 690,80
Κέρδη για φορολογία	€ <u>9.100,00</u>
Αναλογών φόρος εισοδήματος (9.100 * 35%)	€ <u><u>3.185,00</u></u>

Σημειώνεται ότι η άνω Ε.Π.Ε. έχει τρεις εταίρους στα κέρδη της οποίας συμμετέχουν ως εξής:

Ο Α εταίρος με ποσοστό 50%, ο Β εταίρος με ποσοστό 20% και ο Γ εταίρος με ποσοστό 30%.

γ) Υπολογισμός προκαταβολής φόρου εισοδήματος	
Φόρος εισοδήματος 3.185 * 55% =	€ <u><u>1.751,75</u></u>

α) Προκαταβολή φόρου εισοδήματος.

33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	1.751,75
33.13 Ελληνικό Δημόσιο – Προκαταβλημένοι και παρακρατημένοι φόροι	
33.13.00 Προκαταβολή φόρου εισοδήματος	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	1.751,75
54.08 Λογαριασμός εκκαθαρίσεως φόρων – τελών ετησίας δηλώσεως φόρου εισοδήματος	
54.08.00 Φόροι – τέλη δηλώσεως φόρου εισοδήματος χρήσεως 2003	

β) Χαρτόσημο διανεμόμενων κερδών

63 ΦΟΡΟΙ – ΤΕΛΗ	109,20
63.98 Διάφοροι φόροι – τέλη	
63.98.03 Χαρτόσημο κερδών	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	109,20
54.08 Λογαριασμός εκκαθαρίσεως φόρων – τελών	

ετησίας δηλώσεως φόρου εισοδήματος	
54.08.00 Φόροι – τέλη δηλώσεως φόρου	
εισοδήματος χρήσεως 2003	
<hr/>	
γ) Φόρος εισοδήματος	
<hr/>	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	3.185
88.08 Φόρος εισοδήματος	
88.08.00 Κύριος φόρος εισοδήματος	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ - ΤΕΛΗ	3.185
54.07 Φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών	
54.07.00 Κύριος φόρος εισοδήματος	
φορολογητέων κερδών	
<hr/>	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	3.185
54.07 Φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών	
54.07.00 Κύριος φόρος εισοδήματος φορολογητέων φόρων	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	3.185
54.08 Λογαριασμός εκκαθαρίσεως φόρων – τελών	
ετησίας δηλώσεως φόρου εισοδήματος	
54.08.00 Φόροι – τέλη δηλώσεως φόρου	
εισοδήματος χρήσεως 2003	
<hr/>	
δ) Μεταφορά καθαρού κέρδους χρήσεως	
<hr/>	
86 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	8.300
86.99 Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως	
86.99.00 Καθαρό αποτέλεσμα χρήσεως 2003	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	8.300
88.00 Καθαρά κέρδη χρήσεως	
88.00.00 Καθαρό κέρδος χρήσεως 2003	
<hr/>	

ε) Προσδιορισμός κερδών προς διάθεση

88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	8.300
88.00 Καθαρά κέρδη χρήσεως	
88.00.00 Καθαρό κέρδος χρήσεως 2003	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	8.300
88.99 Κέρδη προς διάθεση	
88.99.00 Κέρδος προς διάθεση χρήσεως 2003	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	3.185
88.99 Κέρδη προς διάθεση	
88.99.00 Κέρδη προς διάθεση χρήσεως 2003	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	3.185
88.08 Φόρος εισοδήματος	
88.08.00 κύριος φόρος εισοδήματος	
στ) Διάθεση κερδών	
88 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	5.115
88.99 Κέρδη προς διάθεση	
88.99.00 Κέρδος προς διάθεση χρήσεως 2003	
41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	
- ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	255,75
41.02 Τακτικό αποθεματικό	
41.02.00 Τακτικό αποθεματικό από κέρδη χρήσεως	
53 ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	4.859,25
53.14 Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς εταίρους	
53.14.00 Εταίρος Α	2.429,62
53.14.01 Εταίρος Β	971,85
53.14.02 Εταίρος Γ	1.457,78

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *«Φορολογία και διάθεση των κερδών των εταιριών»*
  - Εμμανουήλ Σακέλλης - καθηγητής λογιστικής και ελεγκτικής Παντείου Πανεπιστημίου κοινωνικών και πολιτικών επιστημών, ορκωτός λογιστής – ελεγκτής
  - Ιωάννης Αναστασιάδης - πτυχιούχος νομικής & ΑΣΟ & Ε.Ε., ορκωτός ελεγκτής - λογιστήςΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε. ΣΑΚΕΛΛΗ 2003
- *«Διανεμόμενα κέρδη Α.Ε. και Ε.Π.Ε.»*
  - Γεωργίου Αληφαντή – ορκωτού ελεγκτή – λογιστή, Partner της ERNST & YOUNG, διδάσκοντας στο Πανεπιστήμιο ΠειραιάΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΜΙΣΟΣ 2003
- *«Στοιχεία εμπορικού δικαίου»*
  - Αντωνία Πουλάκου- Ευθυμιάτου – Docteur D’ Etat, Paris I – Pantheon, καθηγήτρια Τ.Ε.Ι. Αθήνας, δικηγόροςΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ 1996
- *«Λογιστική εταιριών»*
  - Βασιλείου Σαρσέντη – καθηγητή Πανεπιστημίου Πειραιώς
  - Αναστασίου Παπαναστασάτου – αναπληρωτή καθηγητή πανεπιστημίου ΠειραιώςΕΚΔΟΣΕΙΣ Α. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ 1993
- *«Λογιστικά – κοστολόγηση – φοροτεχνικά – γεν. λογ. σχέδιο – Κ. Β. Σ.»*
  - Δημήτριος Καραγιάννης – καθηγητής λογιστικής – κοστολόγησηςΕΚΔΟΣΗ 2004
- *«Λογιστική εμπορικών εταιριών και βιομηχανική»*
  - Γρηγορίου ΣφακιανούΕΚΔΟΣΕΙΣ INTERBOOKS